

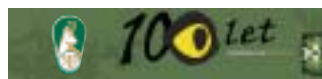
LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik LXL., št. 10
oktober – vinotok

Glasilozidajza

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Franc Černigoj, Borut Jesenko,
Edvard Krašna, Boris Kryštufek,
Franc Ličer, Janko Mehle, Igor
Pičulin, Boštjan Pokorny, Vojko
Stadler.*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilozidajza
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-mailu (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrdjene z žigom in podpisom
odgovorne osebe ZLD/LD, in
fotografije pa v originalu ali na
CD. Pripišite tudi svojo telefonsko
številko.

Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovstvo.net>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: E. Mihevc – Diana

IZ VSEBINE:

B. Mahne:	Že sto let sledimo istim načelom	480
M. Toš:	Hribarji in Lovrenčiči nam manjkajo!	481
IZ DNEVNEGA TISKA		482
MNENJA IN PREDLOGI		484
V. Rutar:	Kako je (bilo) z dvojnimi ali večkratnim članstvom v lovskih družinah?	484
M. Šubic:	Replika	485
N. Šuštarčič:	Pojasnilo	485
B. Kavčič:	Pravila varne uporabe strelnega orožja	486
R. Savič, M. Čas:	Projekt ohranitve sokola selca v Sloveniji	490
M. Hafner:	Po desetletjih volk ponovno na Gorenjskem?	494
B. Krže:	Iz življenja divjih prašičev ...	497
M. Marenčič:	Za nami je letošnje prvo štetje medveda na stalnih mestih preštevanja	498
M. Marenčič:	Rjavi medved ne pozna meja	499
R. E. Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	500
PO LOVSKEM SVETU		501
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		502
S. F. Kropce:	»Špeler« na Botuškovem	502
LOVSKA ORGANIZACIJA		504
B. Vasa:	Kandidatna lista za predsednika in organe LZS	504
M. Fortin:	LPZ Dekani in Notranjski rogisti navdušili na Češkem	505
M. Fortin:	9. evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	507
L. Bradač:	Kako smo opravljali lovski izpit po novem navodilu	508
T. Šišernik:	30 let pobratenja med LD Mala gora in LD Mala Nedelja	509
F. Rotar:	Vedno manj nesnage v koroških gozdovih	510
D. Vešner:	Srečanje županov Podravja na strelišču LD Rače	510
J. Šumak:	Strelska tekma za pokal Občine Braslovče	511
S. Lenardič:	Na prvem mestu je druženje!	512
G. Hodnik:	Srečanje pobratenih LD	512
O. Bakal:	Radgonski lovci počastili svojega zavetnika	513
M. Toš:	Grlečev prispevek k ohranjanju tradicije lovskega roga	513
Š. Vesel:	Spominski pohod ZLD Kočevje na Triglav	514
A. Vipotnik:	60 let LD Radvanje	514
A. Bizjak:	60 let LD Kozje Stena	515
J. Verčko:	60 let LD Zeleni Vrh – Vuzenica	515
A. Dragan:	60 let LD Gorjanci	516
A. Čuk:	60 let LD Prestranek	517
I. Landeker:	60 let LD Oplotnica	517
JUBILANTI		518
MLADI PIŠEJO		519
LOVSKI OPRTNIK		520
F. Rotar:	Obiskali smo slovite italijanske puškarne ...	520
B. Krže:	Proslavili smo 70-letnico ustanovnega člana KPL - Celovec	521
M. Dovžan:	V razmislek	522
E. Avbelj:	Da bi bilo udobno tudi v dežju in mrazu!	522
P. Nared:	Uresničena želja	523
L. Pohar:	Lovski krst na Toškem Čelu	524
A. Raspet:	Na Cerkljanskem sem opazoval volkuljo z mladičem	524
B. Birska:	Lovsko presenečenje!	525
J. Mahle:	Naenkrat povoženih 15 divjih prašičev	525
V SPOMIN		527
LOVSKA KINOLOGIJA		528
L. Fabiani:	Krvosledec – pokazač s prinosilom	528
F. Svetec:	Oh, to naše krvosledništvo!	529
A. Raspet:	Razstava psov in tekme v delu – dokaz kakovosti	530
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	531

SLIKA NA NASLOVNICI:

Divji prašič: *Sus scrofa*

Foto: E. Mihevc, Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica:

1. 11.–28. 2.

Jazbec:

1. 8.–31. 12.

Lisica:

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok):

1. 8.–31. 3.

Navadni polh:

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec:

1. 9.–30. 10.

Pižmovka:

1. 8.–31. 3.

Nutrija:

1. 1.–31. 12.

Fazan:

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena):

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica:

1. 9.–15. 1.

Šoja:

20. 8.–28. 2.

Sraka:

1. 8.–28. 2.

Siva vrana:

10. 8.–28. 2.

Že sto let sledimo istim načelom

Stoletnica je za največjo družino na Slovenskem, Lovsko zvezo Slovenije, resnično velik jubilej. Razgibanih sto let ima nezanemarljiv simboličen pomen in izjemen čustveni naboj, še posebno, če upoštevamo dejstvo, da je na naših tleh le nekaj organizacij, kaj šele institucij, ki bi si lahko nadele venec tako častitljive obletnice. Zavedamo pa se, da so še tako sladka slavlja kratka. Zato se je nazaj smiselno ozreti predvsem v takšni luči, da lahko prehojena leta kritično ovrednotimo in jim podelimo še žlahtnejši lesk.

Ob dejstvu, da se naših sto let skoraj v celoti pokriva s trajanjem minulega stoletja, lahko na Zvezo gledamo tudi v povsem zgodovinskem pomenu. Začelo se je v Ljubljani, daljnega leta 1907, ko je bil še v času avstro-ogrske cesarske krone na občnem zboru 16. oktobra ustanovljen Slovenski lovski klub, ki se je dve leti pozneje preoblikoval v Slovensko lovsko društvo ter z vsemi vzponi in padci vztrajal pod okriljem kar nekaj političnih sistemov. Po drugi svetovni vojni se je stoletna zgodba nadaljevala z Republiško lovsko zvezo v nekdanji skupni domovini jugoslovanskih narodov ter končala v novi, samostojni državi s povsem avtonomno Lovsko zvezo Slovenije. Že v tako kratkem orisu naših mejnikov se jasno zrcalijo ključni dogodki 20. stoletja, ki so intenzivno zaznamovali naš prostor in katerim je pomemben delež prispevalo tudi naše organizirano lovstvo.

Medtem ko so leta minevala in s seboj prinašala in odnašala vojne ujme, revolucionarna vrenja, državne in politične sisteme, je naša lovska organizacija ostajala in vztrajala vse do današnjih dni. Še eno pričevanje, da smo bili tako mi kot vse predhodne lovske generacije, ki so naredile prve korake, vseskozi na pravi poti! In še ena priložnost, da si, še preden naredimo nov, pomemben korak v razvoju naše Zveze, odgovorimo na ključno vprašanje: Kaj je našemu lovstvu čvrsto utiralo pot in v sto letih pustilo neizbrisno sled. Prepričan sem, da bomo z odgovorom, ki se skriva v besedah dr. Ivana Lovrenčiča, izrečenih leta 1907 na ustanovnem občnem zboru Slovenskega lovskega kluba, lažje zrl v jutrišnji dan, kjer nas pričakujejo novi, zahtevni izzivi.

Dr. Ivan Lovrenčič je takrat jasno izpostavil dve temeljni načeli, ki sta ostali prisotni v vseh razvojnih fazah naše lovske organizacije. Najprej velja omeniti njegovo že vsem nam dobro znano stališče, da je pravi lovec samo tisti, za katerega je lov več kot le streljaštvo, saj velik del svoje dejavnosti namenja varovanju narave ter skrbi za ohranitev divjadi. Prav nič manj daljnosežno ni bilo Lovrenčičevo stališče, katerega porok je bil ljubljanski župan in velik domoljub dr. Ivan Hribar, da se mora slovenski lovec zavedati svoje narodnosti in maternega jezika ter varovati slovenski značaj svoje dežele. V sto letih sta načeli romali iz ene generacije lovcev v drugo in tvorili konstitutivno jedro, na katerem je naša bratovščina prerasla v dobro zasnovano organizacijo, lovstvo pa je bilo povzdignjeno v prav posebno vrednoto.

Odgovor za našo skupno prihodnost je torej na dlani. Poskrbimo, da se bo vrednota lovstva ohranjala še naprej! Narodnostno in naravovarstveno načelo sta namreč v teh dneh varljive spokojnosti in relativizacije vrednot aktualni vsaj toliko kot daljnega leta 1907. Če je bilo pred sto leti aktivno in pasivno potujčevanje pretnja, ki je zlovešče visela nad slo-

venskim narodom, pa sta dandanes globalizacija in tržni kapitalizem tista, ki načenjata njegovo identiteto. Novi meddržavni integracijski procesi ter vizualna kultura, ki jo prinaša globalizacija z vse hitrejšimi komunikacijami, nas vse bolj oddaljujejo od lastnega nacionalnega bistva, vključno z jezikom. Poudarjanje nadnacionalnega in multinacionalnega je predvsem govorica kapitala. Znana parola, da slednji ne pozna meja, prepogosto velja le v eni smeri – ko se odpira pot za dobiček posameznikov! To, kar pušča za seboj, pa ostaja problem države in naroda, ki v njej prebiva. Prav v tej točki sovpadeta narodnostna in naravovarstvena problematika.

V poplavi najrazličnejših interesov, ko narava iz dneva v dan izgublja tla pod nogami, ekologija pa je prepogosto le globalna modna muha, si je še kako vredno priklicati v spomin misli dr. Lovrenčiča. V hipu nam mora postati jasno, da smo mi, lovci, pravzaprav najpomembnejši stik med civilizacijo in divjadjo, saj je le-ta brez naše pomoči prepuščena usodi, ki jo komaj še lahko poimenujemo naravna selekcija.

Seveda pa bo tudi dandanes, tako kot pred sto leti, treba ločiti še precej plev od zrnja, da beseda lovec ne bi ohranila zgolj svojega prvotnega pomena. Na obzorju se že kaže novo, zelo precizno orožje, s katerim ciljamo na vso omenjeno problematiko: znanje in proces nenehnega izobraževanja. Mlaj-

še generacije morajo postati ključni nosilci tega procesa, da bodo same začutile, da se s pomočjo lovstva lahko najboljše približajo problematiki narave in okolja. Mi jim lahko na široko odpremo vrata, tako da jim lovstvo pokažemo v pravi luči in jim kot varuhi vrednot s ponosom predamo tiste, ki jih ne bodo našli v nobeni strokovni literaturi.

Pred sto leti so se torej dogajale velike, prelomne in odmevne reči. Upam pa si trditi, da tudi vse letošnje aktivnosti, nujne za zakonito delovanje Lovske zveze Slovenije, niso prav nič manj revolucionarne. S soglasnim sprejetjem Pravil Lovske zveze Slovenije, temeljnega akta za naše delovanje, in natančno določitvijo kandidacijskih postopkov za njene funkcije, je namreč jasno opredeljeno njeno formalno delovanje in vrata so odprta vsakomur, ki ima vizijo in želi svoje znanje nameniti naši organizaciji.

Kljub pomislekom nekaterih souporabnikov prostora lovci zagovarjamo sedanjost ureditev lovstva, iz katere izhaja, da lastniška pravica in pravica do lova ne sovpadata. Lovci smo prepričani, sam to mnenje izrecno podpiram, da je ureditev, ki jo opredeljuje Zakon o divjadi in lovstvu, ustrezna. Divjad je državna lastnina in z njo gospodarimo lovci v lovskih družinah, s sprejetjem uredbe o podelitvi koncesij pa bo to področje tudi zakonodajno zaokroženo. Privatizacija lovišč bi pomenila korak v napačno smer in potencialno nepopravljivo škodo, kar nam priznavajo tudi lovski strokovnjaki iz sosednjih držav.

V prihodnje nas čaka še veliko dela. Nič manj zahtevno ni, če samo pomislimo na vse prenove in jubileje, kot je denimo 100-letnica našega glasila Lovec, ki nas čaka že čez dve leti. Ko bomo pozorno tehtali in v luči naših konstitutivnih načel sprejemali odločitve, bo pomembno samo eno merilo: konsenz in nikakor ne kompromis!

Bogdan Mahne,
predsednik LZS

Iz urednikovega zornega kota

Hribarji in Lovrenčiči nam manjkajo!?

Jubilejno leto slovenske lovske organizacije si bomo očitno lahko zapomnili. Ne samo zaradi okrogle obletnice ustanovitve, na katero smo lahko (in moramo biti) ponosni, temveč najbrž tudi zaradi nekaterih aktualnih dogodkov, ki pretresajo zeleno bratovščino in nas naravnost silijo k iskanju optimalnih, dolgoročnih rešitev. Komaj smo dobili novi Zakon o divjadi in lovstvu, že so tu spremembe in dopolnitve. O njih smo že poročali in opozorili na drobne, dokaj skrite pasti, ki bi lahko bile usodne celo pri strateških odločitvah. V zraku je veliko nejasnosti, tudi nekaj pobud, ki z dobronamernostjo, predvsem pa s praktično uporabnostjo nimajo nič skupnega. Nekateri ob njih celo namigujejo, da gre bolj za zlobo in kljubovanje, kot pa za pretehtane spremembe, ki bi lahko pripomogle o odpravljanju nezadovoljstva enih in drugih. Še vedno dobivamo opozorila, da se godi velikanska krivica lastnikom gozdov in drugih posesti, ki nimajo nikakršnih pravic glede divjadi. Občutljivo področje, ki ga tokrat ne želimo posebej odpirati, saj se bo vsul nov plaz kritik in polemik. A ker si pred resnico ne moremo in ne smemo zatiskati oči, smo problem preprosto navrgli in nanj opozorili.

Posebno poglavje so prihodnje koncesije za lovišča in plačilo koncesnin. Koliko bo vse to stalo in kako nas bo udarilo po žepu, so zdaj vprašanja, ki ne dajo spati marsikateremu lovskega funkcionarju. Zlasti tistim, ki se zavedajo globljega ozadja problematike, o kateri bo še precej razprav! Verjamemo, da bodo prevladale strokovne rešitve in da bo upoštevano tudi mnenje lovske organizacije. Doslej smo bili le (pre)večkrat žejni speljani prek vode in takšni praksi bi morali zapreti vrata. V množici drobnih razmišljanj o spremembah in dopolnitvah lovske zakonodaje smo tudi v naše uredništvo prejeli kratko razmišljanje Bruna Skumavca iz Kranja, ki je bilo objavljeno tudi v dnevnem tisku. Mnogi se ga še spominjamo kot uglednega in spoštovanega predsednika Lovske zveze Slovenije v času, ko smo odhajali iz jugoslovanske federacije, in v času, ko so se rojevale velikanske družbene in politične spremembe v slovenski družbi, ki lovstva niso zaobšle, bile so pričakovane in nujne. V njegovem mandatu je lovska organizacija sprejela znano javno izjavo o nepolitičnosti in nestranskarstvu s posebnim poudarkom na aktivnem naravovarstvenem delovanju. Vse drugo, kar je temu sledilo, nam je vsem bolj ali manj znano, vključno z mnogimi notranjimi konflikti, (pre)počasno tranzicijo in kadrovskimi zapleti. V njegovem razmišljanju je veliko grenkih spoznanj in globokih resnic, naravnost izzivalno pa je njegovo mnenje, »da če že prodajamo narodovo telo, ne prodajmo za piškave pare še narodove duše. Po sto letih nam manjkajo Hribarji in Lovrenčiči!«

Bruno Skumavec (in še mnogi, ki razmišljajo podobno) ima še kako prav! Potrebujemo odločne, pokončne, strokovno visoko usposobljene in lovstvu (ne le njegovi tradiciji in zgodovini, še manj pa seveda preživel) »sanjivosti o dobrih starih časih« predane ljudi, ki bodo zmogli bremena zahtevnega časa. Volilna opravila so v polnem teku, časa, da izberemo in izvolimo prave, pa je tudi še dovolj. Zdaj bi zares potrebovali »avtoriteto«, ki bi bila sposobna udariti po mizi, saj gre za naše interese, iskreno varstvo divjadi in za dolgoročno bit lovske organizacije. Vse drugo je drugotnega pomena. Ko omenjam avtoriteto, ne mislim na »trdo roko« ali kaj podobnega iz totalitarne zakladnice, temveč na takšno vodstvo, ki bo imelo vizijo, program, ustrezno kadrovsko ekipo, skratka vse, ki bo hkrati deležno tudi najširše podpore. Brez nje bo namreč vsako prizadevanje še tako dobrega vrha obsojeno na kratek rok in ne bo preživelo. Tega pa si po dolgih letih iskanja poti iz labirinta ne želimo in si tudi ne moremo več privoščiti. Trubar bi rekel: »Stati inu obstati«.

Dr. Marjan Toš

Foto: M. Masteli – Diana

Foto: E. Mihevc – Diana

VOLKOVI NAPADAJO, OVCE BEŽIJO, REJCI »BENTIJO«

Dnevnik, Večer, 31. 7. in 9. 8. 2007 (Jani Alič, Urška Šprogar). – Do sredine septembra imajo lovci čas za odstrel dveh volkov na območju Brkinov, Pivške doline, gornjega Krasa in kraškega roba. Za dovoljenje so prosili že na začetku leta, a ga niso dobili. Po ocenah gozdarjev je v Sloveniji od 500 do 700 medvedov, od 70 do 100 volkov in od 30 do 50 risov. Samo na Krasu, v Pivški dolini in Brkinih so letos zabeležili sto napadov volkov. Škoda, ki so jo utrpeli rejci na tem območju (400 pokončanih živali), naj bi preseгла 50.000 €. Odstrel je edina hitra mogoča rešitev, pravi **Andrej Sila** iz sežanske izpostave Zavoda za gozdove Slovenije.

Zakaj želimo ohraniti volka, pojasnjuje **Breda Ogorelec** iz Agencije RS za okolje: »Volk je del narave in igra pomembno vlo-

go v naravnem ciklu. Tako kot vsa živa bitja ima tudi volk, ki v Sloveniji živi že od nekdaj, pravico preživeti. Je eden od kamenčkov v mozaiku vrstne pestrosti in je naravni regulator vrst, ki so v tej verigi nižje. Človeku ni nevaren, saj v Sloveniji nismo doživeli napadov na ljudi ...« Skratka: z volkovi nam gre bolje kot z medvedi.

Primorske novice so že julija pisale o vzrokih za pogostejše plenilske pohode volkov na Krasu. »Postavljanje obore ali gradnja hleva, kamor bi čez noč zaprli ovce, je za marsikoga prevelik strošek. To so velike naložbe, ki se nikoli ne povrnejo,« pravi **Stanislav Može** iz Potoč, ki so mu volkovi vzeli 27 ovac.

FRANČKA OBLEŽALA POD KOLESI

Delo, Direkt, Novice idr., 10. 8. (Božo Mašanović). – Francka, ena izmed treh slovenskih medvedov v francoskih Pi-

renejih, ne bo več hlačala po Pirenejih. Včeraj ob zori jo je namreč na cesti pri kraju Viger, približno pet kilometrov od Lurda, zadelo vojaško vozilo. Slovenska medvedka je bila takoj mrtva, podrobnosti nesreče, v kateri jo je voznik odnesel brez poškodb, pa še niso znane. S Franckino smrtjo je konec polemik, kaj storiti z medvedko, ki so jo rejci drobnice v južni Franciji obtožili pravcatih pokolov.

Direkt je postregel še z novico, naj bi bila Francka s 17 leti že prestara za razmnoževanje. Novice so v naslovu malce hudomušno zapisale: Francko povožilo, Francozi vriskajo.

LDS PROTI NOVELI ZAKONA O DIVJADI IN LOVSTVU

Gorenjski glas, 10. 8. (D. Ž.). – Nekateri poslanci so kritični do novele zakona o divjadi in lovstvu in Vlado pozivajo k

javni razpravi. Ustavno sodišče je zahtevalo popravek lovske zakonodaje, Vlada pa namesto tega skuša uvesti spremembe, s katerimi bi ugodili tistim, ki lovno pravico povezujejo z lastništvom zemljišč, menita poslanec **Borut Sajovic** in predsednik ekološkega foruma **LDS Borut Flajšman**. Na njune očitke se je že odzvalo Kmetijsko ministrstvo, kjer pravijo, da z novelo zakona sledijo le obveznostim, ki jim jih je naložilo ustavno sodišče.

V PIVKI TREŠČILO V GNEZDO Z MLADIMI ŠTORKLJAMI

Primorske novice, Delo 11. 8. (JM, Klara Škrinjar). – Prvič, odkar ljudje pomnijo, so si letos štorke v Pivki (na vrhu droga za elektriko) spletle gnezdo. V njem so rasli štirje mladički in le še nekaj dni je manjkalo, pa bi postali samostojni in bi zapustili gnezdo. A se je zgodila

nesreča: v sredo popoldne je v bližino gnezda udarila strela. Na srečo so štokrlje ostale žive, potem ko so jih domači ljudje vzeli v svojo oskrbo. Ni trajalo dolgo, da so se od strele prizadete štokrlje spet znašle v naravi,« je povedal ornitolog **Slavko Polak**.

Kako obvarovati štokrlje, da ne bi zaradi podnebnih sprememb in nezadržne industrializacije izginile z območja Evrope, je bila tema četrte konference Združenja evropskih vasi s štokrljami v Veliki Polani, na kateri je sodelovalo okoli 40 predstavnikov iz devetih držav, iz vasi, v katerih so se ohranile štokrlje. O tem je v Delu, 4. 8., obširneje poročal **Ivan Gerenčer** in med drugim zapisal, da štokrlje človekovo pozornost vračajo tako, da se spomladi vedno znova vračajo v svoja gnezdišča in pripomorejo k razvoju z naravo povezanega turizma in kmetijstva.

ČAKAL MERJASCA, USTRELIL MEDVEDKO

Novice, 11. 8. 2007. (Jaroslav Jankovič). – Čakal na merjasca, ustrelil pa medvedko se na kratko glasi novinarska vest. **Jože Oplak** iz LD Raka je namreč v sredo, 1. avgusta, v mraku zamenjal medveda za prašiča. Čeprav mu bo težko dokazati naklepni odstrel, verjamemo, da bo drugič raje povsobil puško, kot pa se zanesel na srečo. Kaj pa, če bi se pred njim nenadoma pojavil človek in bi ga v mraku zamenjal za nevarno žival? Poznam lovca, ki se mu je za grmom kar nekaj minut v mraku prikazoval lisičji rep; na srečo je zadnji trenutek opazil gobarjevo postavo, pravzaprav njegov suknjič z lisičjo kožo na koncu rokavov.

MEDVED ZVLEKEL OVCO SKOZI OKNO

Novice, 14. 8. (Milan Glavonjič). – V hlev rejca **Draga Kasuna** iz okolice Vinice se je Medved prebil skozi okno, zgrabil 65-kilogramsko brejo ovco, jo skozi odprtino zvlekel na plan in jo razmrcvarjeno pustil deset metrov od žične ograje. Rejec je prepričan, da bo medved spet udaril. Če se pritoži, mu zabrusijo, da živali pač nekje morajo biti. »Že, že,« jim odgovori, »odlovite jih in odpeljite v Bizovik pri Ljubljani. Tam je veliko prostora tudi za usmiljenje.«

Kasun se spominja, da so bile vse njive nekoč obdelane, gozd poišččen, travniki urejeni. Zdaj je vas prazna in stara, le 25 duš jih je še pod gozdnatim Sebetihom. »Medvedi pri nas kažejo gobec za vsakim vogalom,« je še dodal Drago Kasun.

NA GOLOVCU VSAJ 20 DIVJIH PRAŠIČEV IN MEDVED

Delo, Večer, 17. in 21. 8. (Bodrut Tavčar, Sabina Vrhnjak). – Na območju Golovca (na Rudniku in v Bizoviku), znotraj avtocestnega obroča, ki je nelovno območje, se je, kot kaže, za stalno naselilo vsaj 20 divjih prašičev, ocenjujejo v LD Rakovnik. Razrili so njivo krompirja in travnik, pojedli dobršen del koruze na dveh poljih, škodo pa delajo že tudi na vrtnicah ob hišah.

Redno se je menda začel pojavljati tudi medved, v kar pa dvomi **Viktor Miklavčič** z ljubljanske Območne enote Zavoda za gozdove.

LOVEC USTRELIL PRIJATELJA

Dnevnik, Dolenjski list, 17. in 21. 8. – Dan pred praznikom Marijinega vnebovzetja je 47-letni L. J. iz okolice Metlike zvečer policiji sporočil žalostno vest, da je med čakanjem na jazbeca po nesreči ustrelil prijatelja

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 31. avgusta 2007 je bilo z območja 50 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 98 živali.

Virološki laboratorij Enot za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 84 lisic, 3 pse, 5 mačk, 1 dihurja, 1 polha, 2 smi, 1 volka in 1 glavo govedi.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Jedrt Maurer Wernig, dr. vet. med.,
vodja Oddelka za zdravstveno varstvo živali VURS

Jožeta Nemaniča. Kljub takojšnji zdravstveni pomoči je ranjeni lovec naslednje jutro umrl v novomeški bolnišnici. **Franč Jakljevič**, starešina LD Metlika, je za tisk izjavil, da je to prvi tak primer v vrstah njihove zelene bratovščine. Policisti so takoj začeli s preiskavo.

O tragediji so podobno poročali tudi drugi časniki.

Če je avgust minil in znamenju volčjih pohodov, sledi še podatek, da je v okolici Pivke volk napadel spet v nedeljo, 19. avgusta, ko je pokončal štiri ovce in dve jagnjeti. Da pa medvedi ne bi ostali v senci volkov, naj omenimo še dogodek v Čepovanu: medved, ki ga je **David Čermelj** kot znamenitost razkazoval na turistični kmetiji, je razbil kletko in ušel. Prihlačal je na neki piknik in prestrašil izletnike. Ko so ga ujeli, je ugriznil lastnika in znova ušel. Strašil bi še naprej, če ga ne bi ustrelili lovci.

V okolici Metlike se je slabo godilo tudi muflonu na pašniku, zavarovanem z žično ograjo. Na-

padla sta ga namreč psa mešanca in ga tako poškodovala, da je poginil.

Delo je 1. 8. objavilo zanimivo pripoved **Janeza Suhadolca**, ki je s kolesom potoval po deželi medvedov. Bral je, da je največ medvedov prav ob cestah, po katerih naj bi se vozil na kolesarskem izletu. S strahom, pogumom in srečo je kolesaril gor in dol po gozdovih, tudi na Babno Polje se je podal, a vso pot ni videl ali srečal nobenega medveda. Ko je na koncu poti to povedal starejšemu možaku, se je leta pošalil: »S tem ni rečeno, da vas ni videl kakšen medved!«

Delo in Dnevnik sta poročala, da je voznik na avtomobilski cesti med Koprom in Izolo povozil nekaj let starega srnjaka, potem pa je skoraj ves dan čakal na higienika.

In še zapoznala vest, da so člani zelene bratovščine LD Kras - Dutovlje julija, ko so praznovali 60 let delovanja, s ponosom razvili društveni prapor. Čestital jim je tudi predsednik Lovske zveze Slovenije **Bogdan Mahne**.

Vabilo k sodelovanju

UGOTAVLJANJE PRISOTNOSTI SLOKE IN GOLOBA GRIVARJA V SLOVENSKEH LOVIŠČIH

Sloka in golob grivar sta v Sloveniji zavarovani vrsti in ne spadata med divjad, kar pomeni, da pri nas nista predmet lova. Glede na znano dejstvo, da sta obe vrsti lovna divjad skoraj v vseh evropskih in naših sosednjih državah in da so njune populacije ocenjene kot stabilne, je LZS podala predlog za presojo, da bi obe vrsti uvrstili med divjad. Prek obeh pristojnih ministrstev in v okviru za to posebej ustanovljene delovne skupine **potekajo razprave o stanju populacij in presoji možnosti lovskega upravljanja z obema omenjenima vrstama**. Predhodna naloga te delovne skupine je pridobiti čim več informacij o prostorski razširjenosti vrst v Sloveniji. Lovci smo v naravi in lovišču zelo prisotni in imamo o dogajanju na terenu mnoge koristne informacije, ki pa jih žal ne zbiramo in ne urejamo sistematično. Ravno temu je namenjeno tokratno povabilo, s katerim lovce v lovskih organizacijah pozivamo, naj **zabeležijo opazovanje sloke in goloba grivarja v svojih loviščih v letu 2007**. Posebno primerni za opazovanje in potrditev prisotnosti sloke v jesensko-zimskem času v lovišču so jesenski skupni lovi na malo divjad s šolanim psom ptičarjem. V tem času se čez slovensko ozemlje od severovzhoda Evrope proti Sredozemlju seli evrazijska populacija sloke in na tak način v prostoru potrdimo predvsem prisotnost preletne, pa tudi dela pri nas prezimujoče populacije. Za ta namen je pripravljen **vprašalnik**, ki ga bomo poslali vsem lovskim organizacijam, na temelju katerega bomo skušali pridobiti **informacijo o prostorski razširjenosti obeh vrst v Sloveniji**. Vprašalnik zajema opažene primerke sloke in goloba grivarja **v obdobju od januarja 2007 do decembra 2007**. Zato bodite pozorni in zabeležite tudi potrjeno prisotnost v gnezditvenem času, to je spomladi in poleti 2007. Prosimo, da vprašalnik izpolnite objektivno in vestno ter nam ga izpolnjenega vrnite po pošti **do 15. januarja 2008** na naslov **Lovska zveza Slovenije, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana**. Za sodelovanje se vam zahvaljujemo!

Lovska zveza Slovenije

Kako je (bilo) z dvojnim ali večkratnim članstvom v lovskih družinah?

V stari zvezni državi je 10. septembra 1947 izšel *Splošni zakon o lovu*¹, Ministrstvo za gospodarstvo FLRJ pa je nato glede lovnih dovoljenj izdalo razpise, ki jih je delno spremenilo z aktom, št. 2133/48 z dne 23. marca 1948. V spremembi teh predpisov sem prvič zasledil omembo **dvojnega članstva**. V spremembi predpisov je namreč med drugim pisalo, da ima nekdo, ki je član več lovskih društev (pri nas lovskih družin), pravico do lova v vseh teh društvih². Možnost, da je nekdo lahko član več lovskih društev, je najverjetneje dal že 1. odstavek 16. člena splošnega zakona o lovu, ki je določil, da »*smejo državljani FLRJ loviti samo, če so člani lovskih društev in če imajo lovsko dovoljenje*«.

Po sprejetju zveznega zakona o lovu je bil naš *Zakon o lovu*³ sprejet 11. maja 1949. V 2. odstavku 14. člena zakona je bilo prvič zapisano, da »*nihče ne sme biti član več kot dveh lovskih družin*«. Potrebo po članstvu v dveh lovskih družinah so takrat opravičevali z različnimi tipi lovišč, saj je *Pravilnik za izvajanje zakona o lovu*⁴ v 4. členu k 8. členu zakona o lovu določil, da so lovišča v LRS razdeljena tudi v nižinska, sredogorska in višinska lovišča. Tisti, ki so bili včlanjeni v dveh lovskih družinah, so bili ponavadi najprej včlanjeni v svoji LD oziroma lovišču in glede na lego lovišča, kategorijo in glavno divjad v njem (mala divjad, srnjad, gams itn.) še v enem od nižinskih, sredogorskih ali visokogorskih lovišč. Na pravilno izvajanje tega predpisa so morale biti najprej pozorne lovske družine same, nato pa tudi njihove nadrejene območne lovske organizacije, t. j. okrajne lovske podzveze, pozneje zveze itn. Da je nekdo lahko član dveh LD oziroma dveh različnih tipov lovišč, so s sklepom potrdili tudi na ob-

čnem zboru LZ LRS leta 1951⁵, ko so zapisali, da »*ne more nekdo biti član dveh sosednjih lovišč iste kategorije*«. V Sloveniji je bilo, npr., septembra 1955 v *Republiški lovski zvezi Slovenije* včlanjenih 9.811 članov, od katerih so bili 204 lovci člani dveh LD oziroma dveh različnih tipov lovišč v nekaj tedanjih okrajnih lovskih zvezah⁶.

Dvojno članstvo v lovskih družinah je bilo ukinjeno z *Zakonom o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč*⁷. V 87. členu zakona je bilo določeno, da morajo občani, ki so člani dveh ali več⁸ LD, svoje članstvo prilagoditi določbi 4. odstavka 58. člena zakona najpozneje do 31. decembra 1977⁹.

V naši novi državi je bil *Zakon o divjadi in lovstvu*¹⁰ sprejet šele 27. januarja 2004. Čeprav menijo, da zakon dejansko ne omejuje članstva, pa v njem tudi ni nikjer izrecno omenjeno, da je lahko nekdo član dveh ali več lovskih družin. V zakonu bi se našlo še marsikaj, za kar bi potrebovali strokovno razlago. Naj omenim samo, npr., del 1. odstavka 62. člena, ki določa, da ima pravico do pridobitve lovske izkaznice tudi oseba, ki izpolnjuje s tem zakonom določene pogoje, pa ni članica oziroma članica lovske družine (LD) oziroma delavec oziroma delavka upravljavca lovišča s posebnim namenom (LPN). Hkrati pa ne določa, kdo je v takem primeru izdajatelj lovske izkaznice. Za vse take in drugačne primere – vsi vsega pač ne vemo in nismo o vsem obveščeni – je po mojem mnenju krivo to, da še niso bili izdani ustrezni podzakonski predpisi, akti in pravilniki, po novem izvršilni predpisi, ki pa bi morali biti izdani najpozneje že do februarja 2005. Ker jih pristojni minister še ni izdal, naj bi se do izdaje smiselno uporabljala določila veljavnih predpisov.

Od leta 1978, ko je bilo uki-

njeno dvojno članstvo, smo imeli v LD dve vrsti prosilcev za sprejem v članstvo. Prva vrsta so bili prosilci, ki so prvič vstopali v lovsko organizacijo (LD) in so s sprejemom v članstvo postali pripravniki¹¹, druga vrsta pa so bili člani drugih lovskih družin, rekli smo jim »izprašani lovci«, ki so v bistvu prosili za prestop iz njihove LD v našo LD. Če jih je članstvo nove LD sprejelo, so ob prineseni *izpisnici* iz njihove prejšnje družine postali polnopravni člani naše LD. Ponavadi so se prosilci odločali za prestop zaradi spremembe stalnega prebivališča, zaradi nastalih nesoglasij v lovski družini, včasih celo zaradi obojega hkrati ter drugih razlogov¹². S sprejemom pripravnikov ponavadi ni bilo težav, s prestopi pa, zlasti s pogoji za sprejem v članstvo, ki jih je vsaka LD zapisala v svojem temeljnem aktu.

Pridružujem se mnenju **Franca Šetine**, ki ugotavlja¹³, da je za nekoga, ki je želel postati lovec, že izkoriščena pravica do združevanja s polnopravnim članstvom v eni od lovskih družin. Po mojem mnenju prav zato prosilec za prestop ali dvojno članstvo ne more tožiti lovske družine, če je njen občni zbor na podlagi pogojev za sprejem v članstvo, ki so obvezno napisani tudi v njihovem temeljnem aktu, zavrnil njegovo prošnjo za članstvo v LD. Prosilec je namreč lovec z lovsko izkaznico in se lovsko lahko udeležuje že v lovišču svoje LD. Zato podpiram mnenje Statutarno-pravne komisije pri LZS, ki glede na določbe *Zakona o društvih* (1. člen¹⁴) in *Ustave RS* (42. člen¹⁵) ugotavlja, da LD v temeljnem aktu za sprejem v članstvo lahko določi pogoje, ki ne pomenijo omejitve sprejema novih članov – pripravnikov¹⁶. Nihče namreč ne more imeti popolne svobode, saj bi jo s tem kratil drugim. **Enakopravno združevanje v društvih, ki so pravne osebe zasebnega prava, je doseženo le s strogim upoštevanjem ter izpolnjevanjem enakih pravic in dolžnosti.**

Lahko pa je nekdo častni član ene, dveh ali več lovskih družin, saj za častno članstvo posameznik ne zaprosi, temveč lahko nekemu zaslužnemu članu za izredne zasluge oziroma, kot ima v svojem aktu zapisano vsaka LD, na tehten predlog LD le-tega podeli (izglasuje). Pa še to: menim, da če že bo uzakonjeno dvojno članstvo, naj bo uzakonjeno le kot možnost¹⁷, ne pa kot pravica posameznika.

Vojko Rutar
LD Sabotin

¹ Splošni zakon o lovu, št. 2377 z dne 3. december 1947. Uradni list FLRJ, št. 105-769/47 z dne 10. december 1947, str. 1453.

² »Vojvodinski lovec« je v aprilski/majski številki (23-24) 1948 na str. 331 pod naslovom »Lovna dovoljenja« objavil akt (okrožnico) ministrstva za gozdarstvo FLRJ, št. 2133/48 z dne 23. marec 1948. Pod istim naslovom so bile spremembe iz okrožnice, št. 2133/48 z dne 23. marec 1948 objavljene tudi na zadnji notranji strani platnic junijske številke glasila Lovec 1948.

³ Zakon o lovu, št. 133 z dne 11. maj 1949. Uradni list LRS, št. 16-91/49 z dne 13. maj 1949, str. 119.

⁴ Pravilnik za izvajanje zakona o lovu, št. 3435/12 z dne 3. avgust 1950. Uradni list LRS, št. 26-152/50 z dne 24. avgust 1950, str. 160.

⁵ Občni zbor LZ LRS v Ljubljani 29. aprila 1951. Lovec, junij/julij 1951, str. 299.

⁶ S socialistično zavestjo in lovskim srcem po trdno začrtani poti. Ob občem zboru Republiške lovske zveze Slovenije (RLZS) ob 10-letnici osvoboditve. Poročilo predsednika dr. Jožeta Benigarja. Lovec, oktober 1955, str. 196.

⁷ Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, št. 323-4/76 z dne 20. oktober 1976. Uradni list SRS, št. 25-1142/76 z dne 28. oktober 1976, str. 1462. (4. odstavek 58. člena: -nihče ne sme biti hkrati član dveh lovskih družin);

⁸ Najbrž članstvo še v lovskih društvih drugih republik prejšnje zvezne države.

⁹ Opozorilo je bilo objavljeno tudi v glasilu Lovec, september 1978, str. 278 in 279.

¹⁰ Zakon o divjadi in lovstvu, št. 324-01/90-1/46 z dne 27. januar 2004. Uradni list RS, št. 16-630/04 z dne 20. februar 2004, str. 1577.

¹¹ Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) pozna pripravnike in jih pojmuje kot kandidate za opravljanje lovskih izpitov, kar je med drugim glavni pogoj za pridobitev lovske izkaznice.

¹² V prejšnjih desetletjih je bilo veliko prestopov zaradi menjave kraja stalne zaposlitve (pripadniki vojske, carine, policije itn.).

¹³ Mnenja in predlogi. Franc Še-

tina. Kako je z dvojnim ali večkratnim članstvom v lovskih družinah? Lovec, julij/avgust 2007, str. 356.

¹⁴ Zakon o društvih, št. 012-01/95-96 z dne 13. oktober 1995. Uradni list RS, št. 60/2789/95 z dne 20. oktober 1995, str. 4746. Člen 1, 1. odstavek: – društvo je prostovoljno, samostojno, nepridobitno združenje fizičnih oseb, ki se združujejo zaradi skupno določenih interesov, opredeljenih v temeljnem aktu in v skladu s tem zakonom.

¹⁵ Ustava RS, št. 001-02/89-2/75 z dne 23. december 1991. MK, Ljubljana 2005, str. 22. Člen 42. govori o pravici do zbiranja in združevanja.

¹⁶ 4. odstavek 65. člena ZDLov-1.

¹⁷ Po mojem mnenju lovška družina kot pravna oseba zasebnega prava, če hoče in ima to zapisano v svojem temeljnem aktu, seveda, če bo z izvršilnimi predpisi Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) dal to možnost, na svojem občnem zboru prosilca za prestop ali dvojno članstvo lahko zakonito zavrne ali pa tudi – sprejme!

Replika:

Po prebiranju aktualnega vprašanja **Franca Šetina** (Lovec, 7–8/07, str. 356) in zaradi netočnega ter pravno nepravilnega mnenja **Statutarno-pravne komisije LZS**, se čutim dolžnega, da slovenskim lovcem napišem, kakšno je moje razmišljanje. Priznavam, da se mora vsaka lovška družina ravnati po določbah Zakona o društvih, ki lovsko materijo ureja generalno. Vendar tu ne gre prezreti dejstva, da imamo (še) povsem veljavni Zakon o divjadi in lovstvu, ki določeno materijo ureja drugače kot Zakon o društvih. Med slednjima zakonoma je odnos generalnega in specialnega zakona, kar pomeni, da Zakon o divjadi v lovstvu v svojem 65. členu (*et alia*) taksativno našteva pogoje, kdo lahko postane član določene lovške družine. Omejitev, ki jo zakon v tem členu omenja (po leg starosti in drugih objektivnih pogojev), je glede na lovno površino. In še ta sloni na diskrecijski pravici posamezne lovške družine, ali bo to omejitev vnesla v svoj temeljni akt ali ne. In tu je *ratio legis*, t. i. smisel, duh zakona, ki se ga mora razlagati restriktivno v povezavi z Zakonom o društvih (2. člen / 2. odst.) Sama omejitev ni eksplikativne narave in lovskim družinam ni dana popol-

na svoboda pri sprejemanju v članstvo, kakor bi si lahko mnogi laično razlagali glede na Zakon o društvih. Zavedati se moramo, da se bo v obdobju prihajajočih koncesnin v posameznih lovskih družinah občutno zmanjšalo članstvo. Samo določilo, da LD lahko zavrne prosilca, ki je že član v neki drugi lovski družini, je protiustavno. Zakaj? Lovsko pravico lahko prav zaradi načela enakopravnosti uveljavlja sleherni državljani Republike Slovenije, upoštevajoč ZAKONSKO predpisane pogoje. In dvojno članstvo ni eden izmed restriktivnih in taksativno naštetih pogojev, saj gre pri dvojnem članstvu za »dve pravici in dve obveznosti«, ki sta med seboj ločeni. Gre za plačevanje dveh članarin oziroma koncesnin, za opravljanje dvojnih delovnih ur ipd. Postavlja se mi hipotetično vprašanje, če bi mi mariborsko šahovsko društvo odreklo članstvo zaradi članstva v kranjskem? Odgovor poznamo vsi. Samo dvojno članstvo je ostanek starega sistema, kjer je bilo slednje prepovedano prav zaradi lovške nevoščljivosti. Menim, da kdor ima toliko lovsko-delovne vneme in veselja, da izpolnjuje pravice in obveznosti v dveh lovskih družinah, si zasluži sprejetje v še tretjo lovsko družino, saj mu Zakon o divjadi in lovstvu, ki je *lex specialis*, to dopušča. Glede na vse napisano je morebitna enostranska in brez zakonske osnove zapisana določba v temeljnih aktih lovskih družin o prepovedi sprejema v dvojno članstvo nična in je razlog za inšpekcijsko posredovanje. In ravno zaradi tega takšne določbe ostajajo, saj noben pri zdravi pameti noče v družino, kjer bi še pred včlanitvijo zanetil ogenj, pa tudi če gre »le« za varovanje njegovih, ustavno zavarovanih pravic. Podobna zgodba se je zgodila pri odpravinah in prestopninah, saj so bile zapisane v domala vsakem temeljnem aktu v večini LD v Sloveniji. Ampak sama zapisanost še ne opravičuje njene legitimnosti in pravne pravilnosti, zato je vsekakor mogoč odškodninski

zahtevek članov proti lovskim družinam. A to je že druga zgodba. Upam, da sem vsaj malo osvetlil dostikrat »premelevano« tematico in da bodo lovške družine z veseljem pozdravile vse člane, saj se nam obetajo časi, ko veliko lovskih družin ne bo moglo poravnati niti svojih eksistencialnih obveznosti do države in bo članstvo, na žalost mnogih večkratno, nadvse zaželeno.

Miha Šubic

Pojasnilo:

Pri tolmačenju predpisov, kadar le-ti kakšnega vprašanja ne urejajo jasno (kot je, npr., vprašanje dvojnega članstva v LD), je treba ločevati stroko od politike. O tem, kaj je prav, zakonito in ustavno, ne more biti več resnic in se prej ali slej prava izkaže pred sodiščem. O tem, kaj je primernejše glede na cilje in interese, ki jih zasledujemo, pa lahko verjamemo vsak v svojo resnico.

V repliki glede vprašanja dvojnega članstva v LD je avtor **Miha Šubic** pomešal strokovno oceno z oceno primernosti, pri čemer je po mojem trdnem prepričanju zgrešil v obeh pogledih.

Glede pravne presoje: Ni res, da ZDLov-1 pogoje za sprejem v članstvo taksativno našteva (v celoti, vse) in da v Pravilih LD ni mogoče zapisati še kakšnih dodatnih pogojev. To več kot jasno določa že sam ZDLov-1, ki navaja: »*Lovska družina je društvo najmanj treh polnoletnih oseb, ki se ustanovi, deluje in preneha obstajati po predpisih o društvih, če ta zakon ne določa drugače (1. stavek 1. odst. 65. čl. ZDLov-1).*«

ZDLov-1 je predpisal nekaj obveznih pogojev glede sprejemanja v članstvo LD. Glede dvojnega članstva nima določb, kar pomeni, da ni prepovedano, kot je bilo to po prejšnjem lovskem zakonu. ZDLov-1 tudi ne določa, da mora LD sprejeti v članstvo prosilca, ki je že član v drugi LD. Torej, ker ZDLov-1 kot specialni predpis glede na Zakon o društvih (ZDru-1) o tem ne govori, velja splošno pravilo 2. odst. 2. čl. ZDRU-1, ki določa: »*Vsakdo lahko po-*

stane član društva pod pogoji, ki jih društvo določi v temeljnem aktu«. Te določbe ZDLov-1 ni razveljavil, zato velja!

Ostaja le še vprašanje, ali pomeni odrekanje članstva prosilcu, ki je že član druge LD, kršitev njegove ustavne pravice do združevanja ali ne. V Statutarni komisiji smo enotnega mnenja, da ne, končno sodbo pa bo morda kdaj dalo ustavno sodišče. Vsaki LD je tako prepuščeno, ali bo članstvo prosilca v drugi LD v svojih Pravilih zapisala kot izključevalni pogoj ali ne.

Glede ocene primernosti dvojnega članstva: Po mojem osebnem mnenju je zgrešeno stališče avtorja replike v tem, ko verjame, da bomo lahko morebitno zmanjšanje številčnosti članstva v LD omilili z dvojnim članstvom. Pri tem bi se sam raje oprl na delovne in prizadevne člane, ki ne razmišljajo o dvojnem članstvu, kot na petične poslovneže, ki največkrat nimajo časa in delovne ure raje plačajo, kot da bi jih dejansko opravili z delom.

Tudi ni razloga za strašenje članstva z visokimi koncesninami, saj jih bomo lahko plačevali iz prihodkov iz lovišča ali iz drugih prihodkov LD in ne nujno iz članarine.

Glede replike Mihe Šubica pa se mi postavlja tudi vprašanje uredniškega koncepta glasila Lovec glede pravne problematike. Menim, da bi bilo v Lovcu koristno objavljati pravna mnenja, ki jih bomo na različna vprašanja članic morali oblikovati v Statutarno-pravni komisiji. Bojim pa se, da ne bo mogoče dodatno pojasnjevati stališč vedno, ko bo imel neki bralec svoje, drugačno mnenje glede posameznega vprašanja. V ta namen je po mojem mnenju primernejše izkoristiti forum na spletni strani LZS, ki pa žal še vedno ne deluje in osebno za to ne vidim opravičila.

Niko Šuštarč,
predsednik

Statutarno-pravne komisije

Razpravo na to temo s tem pojasnilom zaenkrat končujemo.
Uredniški odbor

Pravila varne uporabe strelnega orožja

Pred nami je čas skupnih lovov. Prav je, da se malo spomnimo temeljnih varnostnih elementov pri ravnanju z orožjem. Večina nas je prepričana, da orožje že dobro obvladamo in da podukov o tej temi ne potrebujemo. Pa je temu res tako? Nesreče na lovu, ki so se pripetile v zadnjih letih, nas opozarjajo, da morda le ni čisto tako. Marsikdo bo ugovarjal, da je, statistično gledano, odstotek nesreč na lovu zelo majhen. To je res in še dobro, da je tako, vendar tu ne gre za statistiko, temveč za človeška življenja. Kadar na lovu nastane nesreča s strelnim orožjem, niso prizadeti samo udeleženi posamezniki, ampak posredno vsa lovska organizacija in vsi slovenski lovci. Zavedati se tudi moramo, da je celotno slovensko lovstvo pod velikim pritiskom javnega mnenja, pa tudi pod političnim pritiskom. Tako ali drugače usmerjena slovenska javnost, še posebno mestno prebivalstvo, ki ga je velika večina, z vse manjšo naklonjenostjo gleda na lov in lovce. Zato vsak posameznik s svojimi dobrimi in slabimi ravnanji neposredno vpliva na odnos javnosti do nas vseh.

Orožje, ki je sicer po svojem namenu smrtonosno orodje, postane za okolico nevaren predmet šele ob nepravilni uporabi. Govorimo tudi o t. i. »kolateralni škodi« oz. škodi, ki ne nastane na ciljnim objektu, ampak v njegovi bližnji okolici, lahko tudi daljni. Značilen »civilni« primer kolateralne škode so poškodbe objektov in oseb pri »novoletnih« streljanjih. Nekaj še svežih primerov, med njimi tudi smrt, je z zadnjih novoletnih praznovanj. Na srečo je podobnih primerov z lovskim orožjem za beleženih dokaj malo.

Varno ravnanje z orožjem poteka po protokolu!

Velja, da je letalski promet najvarnejša oblika prometa, ker poteka po protokolu. Namen protokola je zmanjšanje posledic pomanjkljivosti človeškega spomina in vplivov trenutnih čustvenih (emocionalnih) stanj. Pri tem mislimo predvsem na razne oblike psihofizičnega stresa, ki lahko zelo vplivajo na izvajanje aktivnosti, ki jo sicer dobro obvladamo. Protokol obsega vrsto predpisanih postopkov, ki se morajo izvajati vedno in vsi, ne glede na okoliščine.

Tako je tudi protokol ravnanja s strelnim orožjem namenjen zagotavljanju varnosti uporabnika orožja in njegove okolice, in sicer materialne okolice pa tudi ljudi.

Pravilno nošenje puške (prelamače in karabinke) na zboru in pred prihodom na stojišče

Slovenska družba, že tradicionalno, orožja in oborožene sile ne ceni prav visoko. Morda je to zgodovinska posledica dejstva, da smo večino zgodovine, razen dela polpretekle, služili v tujih vojskah. Tudi delež registriranih lastnikov orožja – glede na celotno prebivalstvo – je dokaj majhen in dosega približno 2,1 %. Posledično je tudi kultura ravnanja z orožjem nekje pri dnu predstav in potreb povprečnega Slovenca.

Za slovenske lovce pa to ne sme veljati, saj statistično gledano predstavljamo skoraj 65 % registriranih lastnikov orožja*.

V lovske vrste vedno bolj stopajo mladi lovci, ki nimajo nobenega predznanja o orožju. Obveznega služenja vojaškega roka namreč ni več. To je povzročilo tudi izpad vsaj najbolj temeljnega znanja ravnanja z orožjem. Usposabljanje lovskih pripravnikov z lovskim orožjem res poteka po posodobljenem in razširjenem programu, ki pa kljub vsemu zelo težko popolnoma nadomesti eno leto ali dlje trajajoče vsakodnevno ravnanje z orožjem. »*Repetitio est mater studiorum*« ali »*Ponavljanje je mati študija*.« Na hitro pridobljeno znanje je tudi hitro pozabljeno.

Novi predpisi so lovcem končno omogočili tudi uporabo kratkocevnega orožja oz. pištol in revolverjev, za kar v lovski organizaciji v preteklosti ni bilo usposabljanja. Večina lovcev, ki zdaj legalno poseduje in uporablja kratkocevno orožje, ima dokaj omejeno znanje o njem. Za to orožje pa je zaradi njegovih posebnosti potrebno bolj poglobljeno usposabljanje, kot za klasično lovsko puško, bodisi šibrenico ali risanico.

Protokol varnega ravnanja z orožjem je sestavljen iz varnostnih pravil; to pa so obvezne oblike ravnanj, katerih cilj je kar najbolj zmanjšati možnost nesreče. Varnostna pravila moramo izvajati vedno in povsod, kjer pridemo v stik z orožjem. Postati morajo sestavni in neizogibni del našega vedenja. To pa lahko postanejo samo z zavestnim in discipliniranim ponavljanjem, ki mora trajati toliko časa, da jih naš organizem sprejme ne samo na zavednem, ampak tudi nezavednem nivoju oz. na ravni avtomatizma. Varnostne postopke dokončno sprejmemo šele takrat, ko se brez njih počutimo neudobno in nezanesljivo. Ko nam »zaigrajo« živci v našem trebuhu, kadar je nepredvidni lovski prijatelj obrnil malomarno obešeno in neprelomljeno puško, in se začnemo samodejno izogibati cevi, takrat lahko trdimo, da smo dosegli potreben nivo znanja, usposobljenosti in zavedanja.

Varnostnih pravil je več, v nadaljevanju bomo spoznali le najnujnejša. Pri

* Statistični podatek iz evidence MNZ na podlagi Zakona o orožju

Preverjanje stanja orožja. Najprej izvlečemo nabojnik, nato potegnemo zaklep v zadnji položaj in preverimo ležišče naboja.

Izročanje pištole. Pravilen način izročanja pištole

tem je dobro slediti nekemu smiselnemu zaporedju, saj so vsaj nekatera pravila izjemno tesno povezana med seboj, tako da jih je dokaj težko obravnavati ločeno.

Vsako orožje je polno!

Star ljudski pregovor pravi, da »vsako leto enkrat še metla počí«. Z drugimi besedami bi temu rekli, da je **vsako orožje polno (nabito), dokler se ne prepričamo o nasprotnem**. Pri našem prvem stiku z orožjem mora vedno biti predpostavka, da je orožje polno, naboj v cevi in sprožilni mehanizem napet. Še prav posebno ni nič pomembno, če je to naša puška, ki smo jo prejšnji teden ali mesec prazno shranili v omaro. Vmes se je lah-

ko zgodilo marsikaj; naš vsakdan je obremenjujoč in stresen, zato ne zaupajmo svojemu spominu in navadam. V veliki večini primerov puško res spravimo prazno, ampak v dvajset, trideset letih lova se »kilometrino« le nabere, »vrč pa hodi po vodo, dokler se ne razbije«! Če se nam ni še nikoli zgodilo nič neprijetnega z orožjem, je to dodaten razlog za pozornost, ker nas to uspava, statistika pa kaže nasprotno! Veliko poškodb se zgodi z domnevno »praznim orožjem«!

Zato moramo orožje najprej pregledati oz. preveriti njegov stanje, t. j., ali je polno ali je prazno. Preverjanje stanja »**POLNO – PRAZNO**« zopet poteka po protokolu, ki vsebuje določen vrstni red. Orožje najprej pravilno primemo in obr-

Fotografija pravilnega prijema puške s štirimi prsti. Dokler se ne prepričamo o pravem cilju in ne odločimo za strel, prst ne sme biti na sprožilcu.

Pri odsunu ob strelu puška lahko poškoduje strelca. Nekateri pri merjenju potisnejo glavo precej naprej; zaradi prekratke razdalje do strelnega daljnogleda lahko nastanejo poškodbe čela ali očesnega loka. Za take poškodbe je večja nevarnost pri strelih strmo navzgor.

nemo v varno smer. Če ima orožje snemljiv nabojnik, najprej izvlečemo le-tega; puško prelamačo prelomimo oz. jo odpremo, pri repetirki (karabinki) potegnemo zaklep v zadnji položaj, revolverju pa odpremo boben. Pri prelamači takoj vidimo, ali je naboj v cevi, pri repetirki pa izvlečemo naboj, ko potegnemo zaklep nazaj. Temu načelno tudi ni v celoti zaupati vedno in pri vseh modelih, zato je treba še vidno ali s prstom preveriti, ali je ležišče naboja v cevi res prazno. Pri polavtomatski pištoli moramo potem, ko smo izvlekli nabojnik oz. okvir, potegniti tudi zaklep v zadnji položaj. Tam ga zadržimo in pogledamo v ležišče naboja, če je res prazno. **Zamenjava prednostnih korakov pri polavtomat-**

ski pištoli oz. poteg zaklepa nazaj in šele nato izvlečenje nabojnika lahko povzroči, da naboj iz nabojnika vstavimo v cev, ki je bila prej prazna. Posebno pogosto se to zgodi, če postopek opravljamo hitro in nepazljivo.

Pravilo varne smeri

Orožja nikoli ne obračamo tja, kamor ne nameravamo streljati. To je preprosto pravilo, ki je ena od dveh končnih varovalk, če gre vse drugo narobe. Namreč, četudi orožje nehote sprožimo, ne bo nesreče, ker bo krogla odletela v varno smer. Predvsem v skupini se posameznik nehote obrne nepravilno in cev svoje puške usmeri v lovskega prijatelja.

Tovariško opozorilo vzemimo vedno dobronamerno in je povsem na mestu, nihče ga ne sme vzeti za slabo. Pravilo je tesno povezano s prejšnjim pravilom polnega orožja in ju ne moremo obravnavati ločeno. Preden preverimo stanje orožja, ga moramo vedno obrniti v varno smer.

Pravilo zavestnega proženja

Prst položimo na sprožilec šele, ko se odločimo za strel. Tega seveda ne smemo storiti prej, preden se ne prepričamo o varni smeri in o pravem cilju.

Tehnično brezhibno orožje z dobro varovalko se ne sproži samo. Zato je prazen izgovor »Puška se mi je sprožila«. Saj se vendar ne bi mogla, če ne bi položili prsta na sprožilec; res pa se lahko sproži prehitro, če je proženje preveč mehko nastavljeno. Zato mora biti sprožilec naravnat tako, da omogoča precizen strel, obenem pa tudi dovolj trd, da preprečimo nehotene strele.

Orožje se moramo navaditi prijemati s štirimi prsti, peti – kazalec – pri prijemanju ne sme sodelovati in ga moramo polagati ob sprožilec na njegov ščitnik ali višje. Prijemanje predmetov s samo štirimi prsti je nenaravno in se ga moramo tudi naučiti. Tak prijem sicer nasprotuje prirojeni gibljivosti človeške roke, ki je od rojstva navajena prijemati predmete s celo dlanjo in s petimi prsti. Ponavadi je vaja povezana s sto in več ponovitvami. Na začetku moramo na takšno prijemanje orožja vedno misliti, sicer kazalec samodejno postavimo na sprožilec. V primeru polnega orožja, z napetim sprožilnim mehanizmom, je to najkrajša pot do nesreče. Ko pa se roka nauči postopka, bo samodejno začela prijemati orožje s štirimi prsti. To nam bo pozneje koristilo tudi pri proženju, kjer ni dobro proženje s celo dlanjo, ker tako premikamo celotno orožje. Pravilo zavestnega proženja preprečuje tudi prehitre strele s premehko nastavljenimi sprožilci oz. strele v »lovskem stresu«, ki so resnični vzrok večine smrtnih primerov in strelnih poškodb drugih lovcev. **Gib, ki je potreben za premik prsta od ščitnika sprožilca na sam sprožilec, ustvari potreben reakcijski čas, da se premislimo in odstopimo od strela, če cilj ni pravi.** Če imamo prst že na sprožilcu, pa roka zaradi adrenalinskega stresa velikokrat sama refleksno sproži.

Pravilo je poleg pravila varne smeri končna varovalka, če gre vse drugo narobe.

Pravilo pravega cilja

Pred strelom moramo vedno prepoznati cilj in oceniti njegovo okolico. Pravilo se tesno navezuje na pravilo za-

vestnega proženja. Odveč je poudariti, kako pomembna je prepoznava cilja na lovu. Pomota pri prepoznavi, v povezavi s prstom na sprožilcu, je namreč glavni vzrok najhujših lovskih nesreč. Lovska praksa šele za leti prinese potrebno umirjenost in boljše obvladovanje lovske strasti. Da nesreče ne bi nastajale, moramo izjemno paziti na prej omenjen položaj prsta, ki ne sme biti na sprožilcu.

Ni pomembna samo prepoznava cilja, ampak tudi okolice. Dobro moramo premisliti, kam bo še letela izstreljena krogla, ko bo prebila cilj ali če ga bomo zgrešili. Ne smemo se zadovoljiti z domnevo, da bo delno oplaščena lovska krogla v telesu divjadi razpadla v drobce, ki ne bodo leteli več daleč. Nekatere sodobne lovske krogle so dokaj trde (barnes X, naturalis, fail safe, ABC ipd.); telo divjadi zlahka prebijejo, pri čemer izgubijo zelo malo mase in energije. To pomeni, da so lahko nevarne še na velikih razdaljah. Vedno moramo upoštevati tudi možnost odboja krogle oz. rikošeta. Mehkejša kot je krogla, manjša je možnost odboja, zelo redko pa ga smemo v celoti izključiti. Manjši kot je kot udarca krogle v oviro (najpogostejše so to tla), večja je možnost njenega odboja. Glede na trdoto ovire in zgradbo krogle pa so mogoči tudi sicer redki odboji pri kotih več kot 60 kotnih stopinj. Zmrznjena tla, gladke vodne površine, debela debila dreves, skale so idealne podlage za odboj krogle. Verjetnost odboja se na splošno večja z manjšanjem kota padanja krogle, večanjem trdote ovire oz. površine, kamor krogla udari, in trdoto krogle. Pri odboju krogla izgubi del svoje energije, obenem izgubi tudi stabilnost, v letu se

začne prekopicovati, velikokrat spremeni tudi smer. Poškodbe, ki jih povzroča odbita krogla, so raztrganinskega značaja in bolj plitve.

Poznati moramo svoje orožje

Podrobno poznavanje orožja, streliva in njegovega delovanja je pogoj varnega ravnanja. Ne smemo se zadovoljiti samo s prebiranjem proizvajalčevih tehničnih navodil in z malo vaje v topli sobi. Orožje je namenjeno streljanju in šele pri tem pokaže svoje prave lastnosti. Obenem pravilno opravljena strelska vadba na strelišču povzroča vsaj minimalen stres, ki nam omogoča, da se orožju privadimo v razmerah, ki bodo vsaj malo podobne razmeram njegove dejanske uporabe. Navaditi se moramo dela z mehanizmi na orožju v razmerah, ki niso idealni, saj vemo, da so na lovu malokdaj. Svoje orožje moramo obvladati v vseh razmerah uporabe, tudi ko je mokro, ko nas zebe v prste in ne samo, ko sije sonce.

Odprimo orožje

Starega lovskega pravila ne spoštujemo več dovolj! **Na skupnih lovih ne opazamo več nekdanj rednih opozoril vodij lova, naj lovci odprejo puške.** Morda se bojimo drug drugemu zameriti, kar pa je nesmiselno, saj gre vendar za našo skupno varnost. Saj to res ni tako težko: **puško prelamačo prelomimo in karabinki odpremo zaklep.** Tako vsi lovci v zboru lahko vidijo, da imamo res prazno puško. To je tudi spoštovanje

drug drugega in ustvarjanje dobrega počutja ter medsebojnega zaupanja na skupnem lovu. **To je obvezen protokol!** Najprej ga začnimo spoštovati sami in nato nanj opozarjamo lovske prijatelje. Človeško se je motiti, zato opozorila sprejmimo vedno dobronamerno, ker taka tudi so.

Varujmo sluh

Prav nič možatega ni v tem, če smo gluhi. Vsako »zvonjenje« v ušesih po strelu lahko pomeni delno izgubo sluha; tega se počasi nabere veliko. Za sluh so še posebno nevarna razna neformalna streljanja po končanem lovu, ko skupinice lovcev streljajo, tako malo za šalo, v kakšen štor ali kamen, da sprostijo svoje strelske strasti, ki jih niso mogli na lovu. Taka streljanja po končanem lovu, ko že upadeta disciplina in pozornost, so navadno stihjska in dokaj nevarna ne le za sluh.

Dandanes je dovolj zaščitnih sredstev. Majhni čepki za ušesa, ki jih nosimo v žepu lovskega suknjiča, so povsem dovolj. Tudi že kosem vate v ušesih zmanjša pok za ravno toliko decibelov, da ni več škodljiv za sluh ...

Alkohol in orožje ne sodita skupaj!

Komentar sploh ne bi smel biti potreben, v resnici pa je to lažje reči kot storiti. Zelena bratovščina je bila vendar v našem narodu znana kot ljubiteljica dobre kapljice. Lovske zdravice so močno vtakane tudi v naše lovske izročilo. Res se je z leti to spremenilo na bolje, precej zaradi spremenjenega načina življenja in dela, pa tudi Lovska zveza Slovenije je v to vložila veliko prizadevanj. Pozornost na tem področju nikakor ne sme popustiti.

V prispevku sem predstavil samo najnужnejši del protokola varnega ravnanja z orožjem. Torej predstavljena sinteza nujnih varnostnih postopkov s strelnim orožjem ne obsega vseh pravil, ampak samo najnужnejša, brez katerih ne moremo govoriti o varnem ravnanju z orožjem. Zavedati se moramo, da vsak posameznik najprej sam odgovarja za postopke s svojim orožjem in tudi sam nosi kazenskopravne posledice svojih ravnanj. Druge socialne in tudi politične posledice njegovih ravnanj pa nosi celotna slovenska lovska organizacija.

Lovska organizacija se zelo trudi vzpostaviti vse potrebne varnostne zadeve, za kar pa je potreben določen čas. Za svoje ravnanje smo vendar v prvi vrsti dolžni poskrbeti prav lovci sami.

Boris Kavčič

Vse foto: B. Kavčič

Fotografija zaščitnih sredstev za sluh: aktivni glušniki zaustavijo močne zvoke, obenem pa omogočajo, da šibke zvoke slišimo bolje. Koristni so pri čakanju, ker šume približajoče se divjadi slišimo prej. Omogočajo tudi normalno sporazumevanje. Manjša slabost je, da okrepijo tudi druge šume okolice, npr. hrup oddaljenega prometa, zato je uporaba primernejša za mirne predele lovišč in nočno čakanje, ko se okolica umiri.

Projekt ohranitve sokola selca v Sloveniji

*Sokol selec (*Falco peregrinus*) je ptica ujeda iz družine sokolov. Prehranjuje se skoraj izključno s pticami, ki pa jih za razliko od drugih vrst ujed najpogosteje lovi zelo visoko v zraku. Na podlagi edinstvenega telesnega ustroja in vedenjskih vzorcev sokol selec lahko razvije specifične lovske strategije, ki mu kot plenilcu omogočajo zasedanje posebnega ekofunkcionalnega mesta in v povezavi z njim izkoriščanje prehranske niše, ki je drugim ujedam oz. njegovim prehranskim tekmečem v takih razmerah nedostopna. Evolucijska prilagoditev sokola selca za uspešno obvladovanje prostora visoko nad tlemi in s tem njegova relativno majhna odvisnost od strukturnih značilnosti pokrajine omogoča vrsti preživetje v zelo različnih habitatih. Zato je sokol selec kozmopolitska vrsta, ki je bil s svojimi številnimi podvrstami sposoben osvojiti praktično celotno zemeljsko oblo in je nedvomno tudi v tem pogledu svojevrsten fenomen v živalskem stvarstvu.*

Čeprav struktura pokrajine bistveno ne vpliva na lovsko uspešnost sokola selca, pa le-ta zelo vpliva na njegove razmnoževalne sposobnosti. Ptice ujede iz družine sokolov namreč nimajo nagona za znašanje gnezd tako kot druge ujede in večina ptic nasploh, ampak v ta namen izkoriščajo primerna naravna in druga mesta za gnezdenje. V Evropi sokol selec gnezdí predvsem na policah in v nišah previsnih skalnih sten, manjši del nekdanje sicer zelo številčne populacije pa gnezdí na drevesih v gnezdih, ki so jih zgradile druge večje ptice. Dandanes si številni pari predvsem ob pomoči človeka izbirajo mesta za gnezdenje tudi v urbanem okolju na visokih zgradbah,

ki jim povsem nadomestijo primerna naravna gnezdišča. Treba je vedeti, da izbor mesta za gnezdenje pri sokolu selcu nikakor ni povsem naključen, ampak ptica sledi svojemu vedenjskemu vzorcu, ki se pri posameznem osebkú izoblikuje že v rani mladosti na podlagi izrazitega vtisnjenja (angl. = *imprinting*) mesta za gnezdenje in okolice, kjer je bil izvaljen.

Populacijsko dogajanje v Evropi in Sloveniji ter naravovarstveni status

V Evropi gnezdí od 8.000 do 9.000 parov sokola selca,

kar je približno petina njegove svetovne populacije. Slovenska populacija, ki pripada evropski populaciji, šteje od 80 do 100 parov. V Evropi velja sokol selec za splošno razširjeno, vendar redko vrsto. Ker v Evropi živi manj kot polovica svetovne populacije, je uvrščen v tretjo naravovarstveno kategorijo evropsko pomembnih vrst. **V Sloveniji sokol selec velja za zelo ogroženo vrsto z utemeljitvijo, da je vrsta sicer splošno razširjena, vendar ekološko specializirana ter da se njen gnezdilni habitat v Sloveniji vidno krči oziroma je vrsta posebno občutljiva za človekove vplive.**

Evropsko populacijo sokola selca je v drugi polovici 20. stoletja zelo prizadela uporaba pesticidov v kmetijstvu, enako usodo je doživljala tudi populacija sokola selca v ZDA. Uporaba polikloriranih ogljikovodikov, organskih kloridov in živosrebrnih pripravkov, ki se je nabirala in stopnjevala svoj učinek skozi prehranske verige, je predvsem kritično vplivala na razmnoževalno sposobnost sokola selca. Zmanjšanje evropske populacije sokola selca je doseglo kritično točko v začetku 70. let, ko je sokol selec izginil s seznama gnezdilnih evropskih držav. Med državami, v katerih je popolnoma izginila nekdanja avtohtona populacija, je bila tudi Slovenija. Nekdaj zelo številčna populacija sokola selca, ki je gnezдила na drevesih, pa je povsem izumrla na celotnem ozemlju Evrope.

V povezavi s tako imenovanim »pesticidnim zlomom sokola selca« je izredno pomembna ugotovitev, da se pri tem ni zgolj zelo zmanjšala številčnost populacije, temveč je nastala tudi kritična izguba njene genske variabilnosti. V primeru izumrtja dela populacije, ki je gnezдила na drevesih, je nastala tudi popolna izguba evolucijsko pridobljene vedenjske posebnosti. Glede na znano naravno razmnoževalno sposobnost sokola selca in vedenjske značilnosti bi bila zato zelo

vprašljiva obnova nekdanje populacije v Evropi in ZDA zgolj po naravni poti. Preostanek populacije je namreč utrpel kritično izgubo genetskega materiala, kar je posledično nedvomno zelo okrnilo tudi prilagoditvene sposobnosti vrste, še zlasti, če upoštevamo hitre in drastične okoljske spremembe v zadnjih desetletjih.

Vendar zgodbe o sokolu selcu v Evropi in ZDA ni zaznamoval zgolj strah za izumrtje te najhitreje ptičje vrste, pač pa predvsem uspešna obnova prostoživeče populacije s pomočjo umetne vzreje in ponovnega vračanja ptic v naravno okolje. Pri ohranitvi sokola selca v Evropi in ZDA so po priznanju mednarodno sprejetih resolucij odločilno vlogo odigrali sokolarji, saj so edini izpolnjevali vse ključne zahteve, ki so nujne za tako zahtevne naravovarstvene projekte. Imeli so dovolj sokolov selcev z različnim genskim materialom, razvili

so uspešne postopke razmnoževanja in tudi postopke za uspešno vračanje vzrejenih ptic v naravo. V Evropi še vedno potekajo projekti vračanja vzrejenih osebkov sokola selca v naravo zaradi krepitve njegove prostoživeče populacije.

V Sloveniji v preteklosti ni bilo storjenih pomembnih korakov za obnovo uničene populacije sokola selca, podobno kot tudi ni bilo dosti storjenega za nekdanj pogosto, zdaj pa pri nas žal izginulo južno postovko (*Falco naumanni*) ali stepskega sokola (*Falco cherrug*). Zaslugo za vrnitev sokola selca na naše ozemlje, ki se je začelo po letu 1981, velja torej pripisati predvsem uspešnim naravovarstvenim projektom drugih evropskih držav. Ob tem moramo predstaviti tudi prizadevanja in uspehe nekaterih domačih zanesenjakov, zaslужnih za obnovo populacije sokola selca v Sloveniji. Amaterski ornitolog **Ervin Lor-**

ger je po letu 1995 z lastnimi sredstvi in znanjem v naravnih skalnih stenah namestil več umetnih gnezd oziroma ustvaril ugodne razmere za uspešno gnezdenje sokola selca. Sedem parov, ki je zasedlo njegova umetna gnezda, je tako do leta 2007 uspešno vzredilo že 45 mladih sokolov. V Sloveniji nekdanja avtohtona »predpesticidna« populacija sokola selca ni bila raziskana, zato ni na voljo niti približnih podatkov o njegovi nekdanji številčnosti. Sicer obstajajo različni zgodovinski viri, ki potrjujejo stalno gnezdenje sokola selca na različnih lokacijah do leta 1972, vendar ga na teh mestih danes ni več. To bi najverjetneje lahko pomenilo, da njegova »postpesticidna« populacija v Sloveniji še ni dosegla prvotne številčnosti. Zanimivo je, da tudi za Slovenijo obstajajo podatki o gnezdenju sokola selca na drevju, vendar kljub relativno dobri raziskanosti gnezdišč v novejšem času ni bilo odkritih tovrstnih primerov gnezdenja. Odgovor, zakaj so v Sloveniji nekatera prastara gnezdišča sokola selca opuščena, dopušča tudi možnost, da se je v okolici takih gnezdišč poslabšal (degradiral) habitat pod mero, ki jo pri sokolu selcu določa za vrsto potreben biološki minimum oz., da so se različni moteči vplivi v neposredni bližini gnezdišč stopnjevali čez mero, ki sokolu daje občutek varnosti za vzrejo potomstva. Moteče vplive bi lahko pripisali predvsem različnim človekovim aktivnostim ter zelo povečani številčnosti krogarja in kun.

Projekt doselitve sokola selca v urbano okolje in njegov namen

Glavni namen projekta doselitve sokola selca v urbano okolje je prvenstveno dolgoročno zagotoviti ohranitev ogrožene živalske vrste ter zagotoviti uravnoteženost populacij evolucijsko soodvisnih živalskih vrst

Jani Longo, NEK, sprejema prvega sokola od predsednika SZS Romana Saviča. V ozadju dr. Miran Čas.

tudi v novo nastajajočem nenaravnem okolju.

Z veliko verjetnostjo lahko namreč predvidevamo, da se bo v prihodnosti zaradi različnih človekovih aktivnosti stopnjeval trend negativnih vplivov tudi v naravni habitat sokola selca. Na drugi strani pa lahko že zdaj ugotovimo, da širjenje urbanega okolja ustvarja nove življenjske razmere, ki so za nekatere živalske vrste lahko celo ugodnejše kot v neokrnjeni naravi. V urbanem okolju takšne razmere vodijo do povečanje populacij nekaterih živalskih vrst, kar posledično ustvarja stopnjevanje konfliktov v odnosu do interesov družbe.

Dejstvo je, da umetno ustvarjeni habitat urbanega okolja zaradi svojega hitrega razvoja ne dovoljujejo, da bi se njihove novonastale življenjske združbe osnovala na temelju evlucijskih zakonitosti, s čimer se v takšnem okolju bistveno rušijo odnosi med naravno soodvisnimi vrstami, ki so nujni tudi za ohranjanje biološke raznolikosti. Eden od značilnih primerov je mestni golob, ki bi ga lahko opredelili kot udomačeno, vendar prostoživečo živalsko vrsto urbanega okolja ali pa tudi kot sinantropizirano divjo ptico, ki je le v nekaj desetletjih zelo uspešno zamenjala svoj naravni habitat in postala značilna mestna ptica. V takem primeru mestni golob ni podivjana domača vrsta, temveč skalni golob, ki se je uspešno prilagodil za življenje v mestu. Vendar zaradi križanja z domačimi golobi in omejene selekcije s strani naravnih plenilcev v novem habitatu urbanega okolja hitro spreminja značilne morfološke značilnosti izvirne živalske vrste.

Sokol selec in skalni golob sta vrsti, ki sta v medsebojnem odnosu kot plenilec in plen evolucijsko izredno tesno povezani. Kaže pa, da se skalni golob predvsem zaradi svojih bolj prilagodljivih vedenjskih vzorcev bistveno hitreje prilagaja na življenje v habitatu urbanega okolja kot

njegov naravni plenilec. Naša opazovanja sicer potrjujejo tudi pogosto prisotnost sokola selca v mestih zaradi plenjenja mestnih golobov. Vendar ga njegovi relativno togi vedenjski vzorci oziroma ireverzibilno vtisnjenje gnezdišča in gnezdilnega habitata kljub popolni ustreznosti novega habitata omejujejo pri njegovem izboru gnezdišča v mestih. V številnih evropskih državah in tudi drugod po svetu so sokoli selci ob majhni človekovi pomoči že premostili to težavo in gnezdiijo tudi na visokih zgradbah. Prilagoditev sokola selca na gnezdenje v urbanem okolju tako omogoča večje možnosti za nadaljnjo ohranitev vrste in ustvarja možnosti za bolj uravnotežene medvrstne populacijske odnose tudi v umetno nastajajočih habitatih.

Naselitev sokola selca v mesta in s tem njegova prilagoditev na človekovo prisotnost odpirata nove možnosti za opravljanje različnih raziskav, ki bi bile pri osebkih, ki gnezdiijo v divjini, odmaknjeno od človeka, verjetno manj sprejemljive. Poleg tega predvidevamo, da bi ptice ujede kot plenilci »problematičnih« živalskih vrst v urbanem okolju pritegnile pozornost javnosti, kar bi prav tako pozitivno vplivalo na ohranitev ogroženih živalskih vrst.

Program ohranitve sokola selca v Sloveniji

Slovenska zveza za sokolarstvo in zaščito ptic ujed (SZS) od leta 2005 vodi uspešen in v slovenskem nacionalnem merilu edinstven program ohranitve srednjeevropske podvrste sokola selca *Falco peregrinus peregrinus* v razmerah *ex situ*. Nekomercialna vzreja sokola selca ima, poleg sokolarjenja, predvsem namen ohranjanje genskih skladov ogrožene živalske vrste v skladu s Konvencijo o biotski pestrosti. V program je vključenih več matičnih osebkov sicer v večini sokolarskih ptic z različnim gen-

skim materialom. Genska variabilnost matične skupine omogoča, zlasti ob obvladovanju zapletenih tehnik pridobivanja semen in umetne oploditve, različne vzrejne kombinacije, potrebne za dolgoročno ohranitev vrste, ločeno od naravne populacije. V matično skupino osebkov so vključeni tudi vsi sokoli iz narave, ki jih je Ministrstvo za okolje in prostor dodelilo v oskrbo članom SZS. Slednji so najdeni poškodovani osebk, ki jih zaradi njihovega zdravstvenega stanja zatočišče za prostoživeče živali ni moglo uspešno vrniti v njio-

Skupni naravovarstveni projekt SZS, GIS in NEK

Leta 2006 smo sprejeli pobudo in pridobili investitorja za prvi skupni naravovarstveni projekt ohranitve sokola selca *in situ* v Sloveniji, ki ga vodi Gozdarski inštitut Slovenije v sodelovanju s SZS. V konkretnem primeru je to projekt *Doselitve sokola selca na območje Nuklearne elektrarne Krško*. Na območju NEK se namreč podobno kot v vseh večjih mestih soočajo z velikimi težavami za-

Vstop na območje NEK je mogoč ob strogih varnostnih ukrepih.

vo naravno okolje. Leta 2006 se je programu ohranitve sokola selca pridružil tudi Gozdarski inštitut Slovenije. Sodelovanje obeh organizacij omogoča poglobljeno strokovno in znanstveno raziskovalno delo na področju ekologije, reprodukcije in reintrodukcije ujed ter vlogo sokolarjenja pri ohranjanju biološke pestrosti in trajnostne rabe narave. To, v Sloveniji še premalo raziskano področje, je zelo pomembno za krepitev populacij nekaterih ogroženih vrst ujed ali za ponovno naselitev nekaterih že izginulih vrst. Program *ex situ* ohranitve sokola selca in še nekaterih drugih avtohtonih vrst ujed temelji na prostovoljnem delu članov SZS, ki se financira izključno z lastnimi sredstvi.

radi prisotnosti in gnezdenja mestnega goloba. Prisotnost izpuščenih sokolov in pozneje, upamo, tudi njihovo uspešno gnezdenje na NEK, bo po izkušnjah iz drugih držav, kjer sokoli selci že dalj časa gnezdiijo v urbanem okolju, deloma omogočalo naravno uravnavanje populacije mestnega goloba in vplivalo na spreminjanje njegovih življenjskih navad. NEK se je odločila, da bo uporabila ekološko sprejemljivo rešitev za odpravljanje težav, povezanih s prisotnostjo zelo namnoženega mestnega goloba. V kontekstu reševanja tovrstne problematike je treba namreč opozoriti, da v Sloveniji ponekod zmanjševanje številčnosti mestnega goloba na žalost še vedno rešujejo z dodajanjem hormonskih pri-

Raztovarjanje pripravljenega gnezdišča

pravkov v njihovo krmo. V konkretnih primerih uporabljajo hormonske preparate, ki preprečujejo razmnoževanje mestnega goloba. Uporaba sredstev za kontracepcijo naj bi bila »humana« z vidika dobrobiti živali, vendar pa je sprejemljivost uporabe takšnih pripravkov zelo vprašljiva z naravovarstvenega vidika. Kopičenje hormonskih pripravkov v naravnih plenilcih mestnih golobov in njihov vpliv na njihovo razmnoževalno sposobnost namreč ni izključeno. V Ljubljani, na primer, za razliko od številnih drugih evropskih mest, sokol selec ne gnezdi, čeprav opažanja potrjujejo, da v naši prestolnici živi več spolno zrelih osebkov. Na seznam morebitnih vzrokov, zaradi katerih sokol selec v Ljubljani ne gnezdi, bi brez dvoma

morali uvrstiti tudi uporabo hormonskih preparatov pri mestnem golobu. V urbanem okolju se namreč sokoli selci prehranjujejo predvsem z golobi. Zato obstaja velika verjetnost, da uporaba hormonskih preparatov pri mestnem golobu posledično zmanjšuje tudi razmnoževalno sposobnost lokalne populacije sokola selca.

Tehnična izvedba doselitve sokolov na NEK

Pri doselitvi vzrejenih sokolov oziroma njihovem vračanju v naravo smo uporabili t. i. »hacking« metodo, ki ustvarja razmere za postopno osamosvojitve mladih ptic. Metoda, ki so jo razvili sokolarji, je bila zelo uspešno uporabljena pri obnovi sokola selca v Evropi in ZDA, pozneje pa tudi pri

obnovi populacije mavricijske postovke, kalifornijskega kondorja, brkatega sera itn.

Tri mlade sokole selce (2 samca in 1 samica) iz vzrejnega programa SZS smo v starosti petih tednov odvzeli njihovim staršem in jih namestili v posebno pripravljeno umetno gnezdišče na NEK, od koder so imeli dober pregled nad celotno okolico. Sokoli so vsak dan dobivali svežo hrano (mrtve japonske prepelice in golobe). Hranili smo jih skozi posebno loputo, tako da niso imeli vidnega stika s človekom. Po dvanajstih dneh prilagajanja sokoljih mladičev na novo gnezdo oz. pri starosti sedmih tednov smo z gnezda previdno odstranili rešetke in jih spustili na svobodo. Eden od sokolov je že po nekaj minutah poletel z gnezda, druga dva pa sta na robu gnezda s sunkovitimi zamahi peruti previdno preverjala svoje letalske sposobnosti. Naslednji dan so na elektrarni opazili samo enega mladiča. Hrana v gnezdu je ostala nedotaknjena, zato smo nekaj prepelic položili na bolj izpostavljena mesta betonske ograje zgradbe turbinskega dela elektrarne. Po dveh dneh se je pojavil še drugi mladič, hrana na ograji pa je izginila. Peti dan po izpustitvi se je pojavil tudi tretji izpuščen sokol. Po desetih dneh svobode so sokoli že zelo dobro leteli, dvigali so se visoko v termiko in preskušali svoje letalske sposobnosti. Zdaj red-

no obiskujejo gnezdišče in sprejemajo nastavljeno hrano. Na gnezdišču bodo dobivali hrano toliko časa, dokler ne bo začela ostajati. Nedotaknjena hrana je znamenje, da so se mladi sokoli popolnoma osamosvojili in da ne potrebujejo več človekove pomoči. Pri različnih vrstah ujed je obdobje osamosvajanja različno dolgo; pri sokolu selcu, npr., pri tej metodi traja do šest tednov. V prvih dneh, ko sokoli zapustijo gnezdo, so njihove izgube lahko večje kot pri naravnem osamosvajanju. Težave lahko nastanejo, ker mladi sokoli niso deležni zaščite staršev. Zato so bolj ranljivi in izpostavljeni svojim naravnim plenilcem. Mogoče je tudi, da se mlad sokol ne uspe vrniti v gnezdo, kjer ga čaka ponujena hrana. Kljub večjim začetnim izgubam je bilo ugotovljeno, da so končne izgube pri pticah v t. i. »hackingu« manjše kot v oskrbi staršev. Primerjave so namreč pokazale, da so mladi sokoli v starševski oskrbi pogosto podhranjeni in zato v bistveno slabši telesni kondiciji kot ptice v umetni začetni oskrbi. Kakor koli: vsi naši izpušчени sokoli so srečno prestali prvo in najbolj kritično obdobje osamosvajanja, kar je za nas največja zahvala za ves vložen trud in hkrati tudi dokaz o strokovno opravljenem delu vseh, ki smo sodelovali pri izvedbi tega naravovarstvenega projekta.

Po odločitvi SZS se bomo člani odpovedali vsem nematerialnim nadomestilom v projektu, sredstva pa bodo porabljena za projekt Ohranitve poljske jerebice v kulturni krajini na temelju njene trajnostne rabe, ki ga pripravljamo skupaj z Zavodom za gozdove Slovenije, nekaterimi zainteresiranimi lovskimi družinami in Društvom ljubiteljev ptičarjev.

Roman Savič, dr. vet. med.,
Slovenska zveza
za sokolarstvo in
zaščito ptic ujed
Dr. Miran Čas,
uni. dipl. inž. gozd.,
Gozdarski inštitut Slovenije

Projekt *Doselitev sokola selca na območje Nuklearne elektrarne Krško (NEK)* je finančno podprla Nuklearna elektrarna Krško. Financiranje naravovarstvenih projektov s strani gospodarstva je v slovenskem prostoru prej izjema kot pravilo, zato pomoč NEK javno pozdravljamo in predstavljamo skupni projekt tudi kot dober primer medsebojnega sodelovanja nevladne naravovarstvene organizacije, znanstveno-raziskovalne inštitucije ter gospodarske družbe.

Vodja projekta, dr. Miran Čas, z drugim sokolom.

Foto: Tadej Koprivnik

Po desetletjih volk ponovno na Gorenjskem?

V začetku julija 2007 je bil v Lovišču s posebnim namenom Kozorog - Kamnik, v območju Podstoričja, v dolini Kokre, približno dva kilometra od zadnje naseljene hiše, opažen »velik pes«, ki je v gobcu nesel pravkar poleženo jelenje tele. Prisotnost volka je bila opažena tudi v odtisih šap v blatu gozdne vlake. 17. julija 2007 je bil v isti dolini v večernih urah, od 20.00 do 20.40, trikrat opažen volk pri iskanju in zasledovanju jelenjadi.

V Sloveniji so volkovi (*Canis lupus* L.) severozahodni del dinarske populacije. Glede na status varstva, večanje števila volkov v Sloveniji ter tudi glede na prisotnost v večini sosednjih držav pojav volka v Karavankah niti ni presenečenje. Splošno varstvo volkov namreč omogoča večanje njihove številčnosti in postopno zasedanje čedalje večjega areala nekdanje razširjenosti. Njihov prodor je mogoče pričakovati iz t. i. osrednjega območja v Sloveniji v vse smeri; tudi v Alpe, o čemer pričajo po-

datki iz drugih dežel t. i. »alpskega loka« – Francije, Italije, Švice in Avstrije. V Sloveniji je mogoče govoriti o teritorialnem širjenju volka v smeri Krmsko-Mokrskega pogorja, Dolenjske, Visokokraške planote in še zlasti obalno-kraškega območja. Proti Alpam volk širi svoj areal predvsem v smeri Trnovskega gozda, Cerknega ter tja do Jelovice. Sprašujemo se, ali se tudi volk po desetletjih odsotnosti poleg risa ponovno vrača v najbolj ohranjene predele Karavank?

Volk v Sloveniji

Volk je že od nekdaj bolj ali manj prisoten na prostoru Slovenije. Skupaj z gostoto njegovega plena ter lovsko zakonodajo pa se je spreminjala tudi njegova gostota oziroma prisotnost. Ob koncu 19. stoletja,

ko se je zmanjšalo število jelenjadi, je iz naših gozdov izginil tudi volk (Kryštufek in sod., 1988). K temu je pripomoglo tudi sistematično preganjanje praktično od 18. stoletja naprej, tako da je bil v Sloveniji ob koncu 19. oziroma v začetku 20. stoletja že blizu iztrebitve, zaradi česar

je deželna vlada Kranjske leta 1909 odpravila nagrade za pokončane volkove. Le-ti so si ponovno opomogli ob koncu 1. svetovne vojne, zaradi organiziranega preganjanja (Odbor za pokončevanje volka od leta 1923, ki jih je izplačeval še dolgo po koncu 2. svetovne vojne) pa so ga ponovno hitro zatrli, tako da je postal redka vrsta celo v njegovem osnovnem habitatu v južnem delu Slovenije. Na število volkov v Sloveniji so zelo vplivali migranti (priseljenci) iz Gorskega Kotarja in Like. Ponovno povečanje populacije je bilo zabeleženo po koncu 2. svetovne vojne, ko je volk uspešno izkoristil predah v preganjanju, se številčno okrepil in se teritorialno razširil celo do predalpske regije na severozahodu Slovenije (Jonozovič, 2003). Po letu 1945 se je naselil tudi v Loškem hribovju, in sicer do Jelovice in Pokljuke. Leta 1952 so na Sorici celo kotili. Zadnjega volka so na Jelovici verjetno pokončili leta 1956 (Turk, 2006). Po podatkih lovške družine Železniki (Tolar, 2007) je bil zadnji volk uplenjen 13. 2. 1953 na Jelovici

Volk, uplenjen leta 1953 v LD Železniki. Uplenil ga je Viktor Tolar. (arhiv LD Železniki)

nad Jesenovcem, 2 km severno od vasi Prtovč. Po letu 1958 se je število uplenjenih volkov v Sloveniji letno ustalilo na nekaj manj kot 10 živali. Po podatkih Lovske zveze Slovenije je v povojnem obdobju število volkov doseglo najnižjo vrednost v začetku 70 let, tudi kot rezultat dolgotrajnega lova s strupenimi vabami (Jonozovič, 2003). V zadnjem času se naš odnos do njega počasi spreminja. Prvi znaki ozaveščenosti ljudi so se zgodili leta 1973, ko so prenehali izplačevati nagrade za pokončane volkove (Adamič/Koren, 1998). Sledilo je prvo samoiniciativno varstvo volka, in sicer najprej v Gojitvenem lovišču Medved - Kočevje (Štrumbelj, 1995 – navaja Jonozovič, 2003) in nato še leta 1976 v Gojitvenem lovišču Jelen - Snežnik (Adamič s sod., 1998 – navaja Jonozovič, 2003). Prvič je bila volku določena lovna doba (zakonsko varstvo v najbolj občutljivem obdobju polaganja in vzgoje mladičev), leta 1990 pa ga je zavarovala Lovska zveza Slovenije z enotnimi gojitvenimi smernicami (po dogovoru). Približno dvajset let po prvem neuradnem varstvu na slovenskih tleh je volka zavarovala tudi država. Leta 1993 je Uredba o zavarovanju ogroženih živalskih vrst uvrstila volka na seznam vse leto zavarovanih živalskih vrst. Slovenija sodi v severozahodni rob kontinuiranega dinarsko-balkanskega območja razširjenosti volka, življenjski prostor pa se skoraj prekriva z

območjem razširjenosti rjavega medveda. V Sloveniji bi bili volkovi lahko vir rekolonizacije v vzhodnih Alpah (Štrumbelj, 1996).

Stanje v državah in pokrajinah ob Gorenjski

Adamič s sod., (2004) prikazuje prisotnost volka v Sloveniji glede na različna znamenja prisotnosti (sledi (stopinje), opazanja, škode) v različnih obdobjih. Temeljna značilnost v obdobju od 1873 do 1960 je poleg prisotnosti v južnem delu Slovenije tudi prisotnost v alpskem in predalpskem delu. Če se omejimo le na Gorenjsko, je bilo v tem obdobju zaznati nekaj znamenj prisotnosti na območju Jelovice z obrobjem, v Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah ter celo v območju kranjske ravnine, na območju okoli Vodice. V obdobju od leta 1960 do 1990 na Gorenjskem ni bilo zaznati prisotnosti volka. Podobno velja tudi za obdobje po letu 1990. Vendar pa je za tisto obdobje značilno povečanje števila znamenj prisotnosti v zahodnem delu Slovenije z najbližjo zaznano prisotnostjo v Cerkljanskem hribovju, le nekaj kilometrov od Poljanske doline oz. od meje z Gorenjskim lovskoupravljalnim območjem. Volk je bil stalno prisoten v južni Sloveniji na območju Kočevske in Notranjske, ki neposredno mejita na Gorski Kotar. Tudi zdaj je osrednje življenjsko območje volka v Sloveniji slovenski del nekdanjega združenega območja Gorskega Kotarja, Like, Kočevske in Notranjske. Robno širjenje volčje populacije v Sloveniji je tesno povezano z dogajanjem v osrednjem delu, kjer je glede na analizo različnih podatkov mogoče ugotoviti, da se število večja. Če je bilo v začetku devetdesetih let na ožjem območju Kočevske in Notranjske število volkov ocenjeno na 30 do 50 živali, se je to zdaj prav gotovo podvojilo (Jonozovič, 2003). Večanje števila in širjenje areala spremljajo številni napadi na drobnico, razbrati pa jih je

skoraj iz vsakodnevnega tiska. Zdaj je volk v Sloveniji vse leto popolnoma zavarovan z Uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst, pristojno ministrstvo pa lahko izda odločbo o izrednem odstrelu določenega števila. Iz predloga Strategije ohanjanja in trajnostnega upravljanja z volkom v Sloveniji je mogoče razbrati, da je v Sloveniji zdaj številčnost volkov stabilno visoka, in sicer 70 do 100 živali in se še vedno večja.

V sosednji Avstriji so bili volkovi iztrebljeni ob koncu 19. stoletja. Zadnji primerki so bili na Koroškem uplenjeni leta 1914, 1938. Volk, ki je bil uplenjen leta 1973 na Štajerskem, naj bi bil prisoten tudi na Koroškem. V 20. stoletju je bilo do leta 1996 nekaj volkov uplenjenih tudi v drugih pokrajinah Avstrije. V novjšem času je bil zadnji volk uplenjen leta 1996 (Zedrosser, 1996, Zedrosser, 1996). Posamezni primerki se selijo v državo iz Slovenije in Slovaške, predvsem po letu 1996. Ponovna vrnitev volkov po naravni poti je ocenjena kot mogoča (Kaczensky, 1996 – navaja Jonozovič, 2003), predvsem iz Slovaške in dveh smeri iz Slovenije (Zedrosser, 1996). Na Koroškem so volka opazili tudi leta 2005. Na spletni strani je bila 3. 7. 2007 razvidna informacija o opazanju volka v Karnijskih Alpah na meji z Italijo. 8. 4. 2007 oziroma 10. 4. 2007 pa je zabeleženo večkratno opazovanje mladega volka na mejnem območju med deželama Spodnjo Avstrijo in Štajersko. V Avstriji dandanes takšni obiski niso nič nenavadnega tudi po mnenju ekologov (Leitner, 2007). Volk je opredeljen kot divjad, a je vse leto zavarovana vrsta.

V Italiji so bili volkovi splošno razširjeni do druge polovice 19. stoletja, ko se je začelo iztrebljanje, in sicer najprej v Alpah, na Siciliji in v severnih nižinah. Okrog leta 1970 je bilo število ocenjeno na okrog 100 živali in izolirano v osrednjem delu Apeninov. Do leta 1970 so volkove zelo preganjali, leta

1976 pa je pristojno ministrstvo z zakonom prepovedalo lov nanje, kar velja še dandanes. Trenutno italijansko populacijo ocenjujejo na 400 do 500 živali, razporejena pa je vzdolž celotnih Apeninov (Kaczensky, 1996 – navaja Jonozovič, 2003) oziroma na 400 do 450 živali (Zedrosser, 1996). V zadnjih desetletjih se je iz osrednjih Apeninov razširil tudi v nekatere druge dele države.

Volk je prisoten tudi na **Madžarskem**, okrog 50 živali, predvsem v severnem in severovzhodnem delu države, kamor prihaja s Slovaške in iz Romunije, ter v južnem in jugovzhodnem delu, kamor prihaja iz Hrvaške in Srbije (Farago, 1993, Promberger/Schröder, 1993 – oba citira Zedrosser, 1996). Na **Hrvaškem** je po letu 1894 začel izginjati najprej iz nižinskih in centralnih delov Hrvaške (Frković/Huber, 1995 – citira Jonozovič, 2003). Najmanjšo številčnost populacije je doživel v obdobju 1980 do 1993, od takrat pa se populacija veča. Zdaj je ocenjena za stabilno in naj bi obsegala 130 do 170 živali (Huber s sod. 1999, Huber, 2002 – citira Jonozovič, 2003). Populacija poseljuje Dinaride – Liko in Gorski kotar, od meje s Slovenijo pa vse do Črne gore. Občasno je prisoten v Baniji, na Kordunu in v Dalmatinski Zagori. Od leta 1995 je popolnoma zavarovan in nima statusa divjadi. Zaradi poseljevanja alpskega loka je treba omeniti tudi prisotnost volkov v **Švici**, ki uspevajo predvsem zaradi bližine populacij v Italiji in **Franciji**, kjer ocenjujejo, da živi 30 do 40 živali (Jonozovič, 2003). Tudi v Švici se v zadnjih letih pojavljajo pogostejše (Ehrenbold, 2006).

Širjenje v severozahodno Slovenijo postaja dejstvo

Prodor volkov, glede na večanje njihovega števila in zaradi zasedanja čedalje večjega areala razširjenosti, je zato mogoče pričakovati v vse

smeri iz t. i. osrednjega življenjskega območja (Jonozovič, 2003). Vsekakor to pomeni, da se bodo razširjali tudi v Alpe, o čemer pričajo podatki iz drugih dežel t. i. alpskega loka – Francije, Italije in Švice (Adamič/Koren, 1998), pa tudi posamezni primerki, opaženi v Avstriji, to potrjujejo. Volk tako prehaja v severozahodno Slovenijo prek Snežnika, Javornikov, skozi Postojnska vrata (Turk, 2006). Da volkovi širijo svoj areal, pričajo številni podatki iz t. i. severne strani AC Ljubljana–Kozina, ki jih navajajo lovci, gozdarji in drugi prebivalci posameznih regij v Sloveniji, predvsem v smeri Trnovskega gozda, Cerknega pa vse tja do Jelovice. Po analizi vseh zbranih podatkov o volku v Sloveniji je zdaj mogoče govoriti o teritorialnem širjenju volka v smeri Krmsko-Mokrškega pogorja, Dolenjske, Trnovskega gozda in še zlasti Obalno-Kraškega območja ter seveda o večanju njegove številčnosti (Jonozovič, 2003). Proti Alpam volk širi svoj areal predvsem v smeri Visokokraške planote, Cerknega ter tja do Jelovice. Turk (2006) navaja, da se v severozahodni Sloveniji volk najpogostejše pojavlja v lovišču Lovske družine Grgar, pogost je tudi v LD Nanos in LD Trnovski gozd. V Trnovskem gozdu ima tudi legla. Najbolj severozahodno so ga zasledili v Lovski družini Kobarid. Od Cerkljanskega prek Baškega sedla do Jelovice pa ni več tako daleč.

Na večanje števila volkov in širjenje areala vplivata status varovanja vrste in količina plena, ki mu potencialno ostane na voljo. Turk (2006) navaja, da bi celotno območje severozahodne Slovenije glede na izločeno biomaso plena (srnjad, jelenjad, gams) preživelo 75 volkov oziroma 2,41 volka na 10.000 ha, če bi eno tretjino plena prepustili volku. Če na celotnem območju vzamemo samo upravljavce lovišč, kjer je volk že prisoten ali pa ima največje možnosti, da se tam pojavi, bi območje z izločeno eno tretjino biomase preživelo 57 volkov oziro-

ma 2,61 volka na 10.000 ha površine. Strnjevanje populacije jelenjadi na Visokokraški planoti s populacijo na Jelovici nedvomno nakazuje bližnje pojavljanje tudi na Jelovici, kjer je bil sicer po informacijah člana LD Bohinjska Bistrica (Odar, 2007) že opazhen 2. januarja 2004 ob gozdarski bajti na Volčjih jamah.

Prisotnost volka na Gorenjskem je pričakovana

Glede na navedbe je bilo prej ali slej pričakovati znake prisotnosti volka tudi na Gorenjskem. Čeprav sta bila naša pozornost in poizvedovanje v prejšnjih letih bolj usmerjena na območje Jelovice z obrobjem, nas tudi prisotnost volka v Karavankah ni presenetila. Kot je bilo že napisano v uvodu prispevka, je »velikega psa« najprej opazil obiskovalec gozda v začetku julija 2007, ko naj bi v dolini Podstoržič v Kokri, približno 2 km od zadnje naseljene hiše oziroma okrog 3 km od strnjenegega naselja, volk v gobcu nesel jelenjega teleta (Rozman, 2007). Prisotnost volka je bila ugotovljena tudi po značilnih odtisih šap v blatu gozdne vlake (Nahtigal, 2007). 17. julija med 20. uro in 20.40 pa je bil volk v istem območju pri iskanju in preganjanju jelenjadi opažen kar trikrat. Prvič se je pojavil ob 20. uri, ko se je junica, ki je pred tem prežvekovala, vidno vznemirila in se začela ob robu poseke umikati v smeri prvega kritja. V smeri njenega pogleda se je iz podrasti na jelenji stečini pojavil volk in v rahlem drncu izginil med bukovimi debli. Zaradi neugodnega vetra junice ni zavohal. Naslednjič je bil volk opažen ob 20.25, ko se je v skokih ponovno pojavil in izginil med bukovimi debli. Višek dogajanja tistega večera pa je bilo opazovanje volka v naslednjih minutah pri zasledovanju teleta v neposredni bližini opazovalca. Iz smrekove goščave je neposredno pred opazovalca priteklo jelenje tele, ki ga je v goščavi najverjetneje presenetil volk in ga ločil od košute.

Tele je bežalo čez poseko do goščave na drugi strani. Še preden je dodobra izginilo v goščavi na nasprotni strani poseke, je iz smeri prihoda teleta v skokih pritekel volk, občasno skočil iz visoke praproti ter izginil v smrekovi kulturi na nasprotni strani poseke. Nekaj minut za volkom je iz smeri prihoda volka in teleta pritekla še vidno vznemirjena košuta s teletom; oprezala je in se nato umaknila v naslednjo goščavo (Hafner, 2007). Ali je volk tistega večera prišel do plena, nismo mogli ugotoviti. Na tamkajšnjem predelu naslednji dan ni bilo opaziti nobene divjadi. Tudi v naslednjih dneh je bila prisotnost jelenjadi na tistem območju bolj izjema kot pravilo, po naših občutkih pa je bila jelenjad veliko previdnejša kot v prejšnjih mesecih.

Volk je bil opažen v okolju, ki je vključeno v Naturo 2000 in kjer je že skoraj dve desetletji prisoten tudi ris. Zanimivo je dejstvo, da je bil prav v delu doline Podstoržič volk opažen tudi leta 1937; opazil naj bi ga tedanji lovec Trček (Nahtigal, 2007).

Zdaj volkovi v Sloveniji, pa tudi v Evropi, že tretjič poskušajo zasesti območje svoje nekdanje razširjenosti. V kolikšni meri bo tej mogočni, spoštovanja vredni, vendar stoletja preganjani zveri poselitve uspela, je odvisno le od človekovega pozitivnega odnosa in stopnje strpnosti do njemu vedno konkurenčne vrste. Če bi torej v gozdovih na Gorenjskem opazili »velikega sivega psa«, se le prepričajte, če ni morda volk. Odraslega volka je lahko razlikovati od psa. Najbolj vpadljiva sta njegovo dolgo, vitko telo in njegova velikost, saj doseže do 70 cm plečne višine. Njegov raven, krajši in košat, rahlo povešen rep ni nikoli zavrt tako kot pri psu, medtem ko vam bo razlikovanje volka od velikega psa po odtisih šap (stopinjah) povzročalo večje težave.

Miran Hafner,
uni. dipl. inž. gozd.

Miran.Hafner@zgs.gov.si
(Spisek virov je na voljo pri avtorju.)

Iz življenja divjih prašičev ...

V predelih kulturne krajine, ki jih zaznamuje človek s svojo prisotnostjo in dejavnostjo, je dnevni bioritem divjih prašičev precej drugačen od prvobitno naravnega. Mirnih gozdov, ki so omogočali pašo in hranjenje podnevi, skoraj ni več. Tudi sicer že v redkih srednjeveških zapisih najdemo trditev, da so divji prašiči čez dan na ležišču (v kotlu). V eni od najstarejših monografij o divjem prašiču (Kiesling, 1925) piše: »Divji prašiči dan prebijejo s spanjem in počivanjem na ležišču. Posamezna žival ali pa trop, razen v času bukanja, ki se giblje podnevi, je bil najverjetneje prepojen, saj živali sicer ležišča zlepa ne zapuščajo.« Zato je že stoletja najpomembnejša oblika lova nanje pogon, v katerem gonjači in psi poskušajo najti divje prašiče v dnevnih staniščih. Šele v zadnjih desetletjih je razvoj sodobnih optičnih pripomočkov marsikje postavil lov na čakanje in zalaz na prvo mesto (Briedermann, 1986).

V prosti naravi je zelo težko določiti vrsto in trajanje posameznih aktivnosti te vrste divjadi. Telemetrične raziskave v eni od francoskih obor (Mauget, 1984) so potrdile živahno nočno aktivnost, katere začetek in konec sovpadata s sončnim zahodom oz. vzhodom. V razpoložljivih 24 urah so divji prašiči povprečno počivali 58 % časa, se hranili 25 % in se gibali okrog 17 %. Podobne ugotovitve sta potrdila Janeau in Spitz (2004) v Južni Franciji, kjer so divji prašiči počitku odmerjali okrog pol dneva. Zimska aktivnost z okrog 13 urami na dan je bila nekaj večja kot poletna z 10 do 11 urami. Torej so navedene ugotovitve dokaj blizu, če primerjamo poletno in zimsko aktivnost. Ugotovitve Singerja s sod. (2003) in Tennesseeja (ZDA) so s spremljanjem telemetriranih živali potrdile bistveno večjo aktivnost v mraku in ponoči. Zlasti poleti pretežni del hranjenja poteka ponoči. Poznopopol-

danske poti so največkrat namenjene kalužanju.

O vrstah in oblikah aktivnosti so bile zanimive tudi posredne ugotovitve, zbrane s podatki o vsebini in količini hrane v želodcu v odvisnosti od ure odstrela. Te so potrdile domnevo o hitrem polnjenju vrečastega in izjemno raztegljivega želodca in poznejši prebavi med počitkom. Vrednotenje želodčne vsebine je potrdilo izrazito nočno aktivnost. V malo primerih in zgolj izjemoma, saj je raziskava zajela vzorce 500 prašičev, se je pokazal začetek hranjenja približno eno uro pred sončnim zahodom. Od večera do jutra so se izrazito povečale količine zaužite hrane. Poleti je povečanje 4- do 6-kratno, pozimi pa se zgolj podvoji. Divji prašiči, uplenjeni v poletnem večeru, so imeli skoraj prazen želodec, ki bi se, zlasti ob paši na njivah, v kratkem času bistveno povečal; vsekakor precej bolj kot v dolgih zimskih nočeh.

Zanimivo potrditev o izraziti nočni aktivnosti kažejo tudi ugotovitve o času odstrela (Briedermann, 1986). Lete so sicer odvisne tudi od aktivnosti lovcev, ki pa, razumljivo, največ lovijo takrat, ko je največ možnosti za uspeh. Izrazit vrhunec so odstrelili po zahodu, pa tudi ob sončnem vzhodu. Ugotovitev ne velja za zimski čas, ko je težišče lova in odstrela na pogonih. Še izrazitejši dokaz o pretežni nočni aktivnosti divjih prašičev dobimo v povezavi z mesečno oziroma nočno aktivnostjo te divjadi. Večina odstrelav sovpada z obdobjem od 1. krajca do ščipa. Aktivni »mesečinski lovci« dobro vedo, da se divji prašiči po

prvem izdatnem obroku nekoliko uležijo in se potem intenzivno pasejo ter rijejo vse do jutranje napotitve proti dnevnim staniščem.

Omenjene raziskave se ujemajo z znanimi izkušnjami lovcev, da so v večini srednjeevropskih lovišč v prosti naravi divji prašiči somračniki in nočno aktivni. Vrhunec aktivnosti je v trdnem mraku, drug vrhunec pa pred zoro. Temeljni vedenjski vzorec se v glavnem ujema z vedenjskim vzorcem tradicionalno nočno aktivnih živali (Aschoff, 1962). Podnevi mirujejo dobro prikriti v stanišču, kar jih varuje predvsem pred človekovimi dejavnostmi, saj je v večini Evrope vpliv velikih plenilcev nanje del zgodovine. Prehranske stiske ali »ozkih grl« ta divjad praviloma ne pozna, saj je na njivah in poljih, zadnja leta pa tudi v gozdovih vedno dovolj raznovrstne hrane. To in krajinske razmere jim omogočajo vse potrebne socialne aktivnosti in stike. Več kot očiten je časovni vpliv izmenjave dnevno-nočne svetlobe, saj sončnemu zahodu sledi obdobje največje aktivnosti. O fizioloških in psihičnih posledicah ritmičnih sprememb še nimamo natančnih izsledkov. V vsakem primeru pa se preverjeni dnevni bioritem ni bistveno spremenil. Zanimivo je, da se, npr., osiroteli ozimci na krmišču hitro spremenijo v dnevno aktivne. Zlasti v zgodnjem poletju so tro-pi svinj z ozimci pa tudi lanščaki aktivni že pozno popoldne. Čeprav so, pretežno v oborah, merili tudi obseg telesne dnevne aktivnosti, zlasti gibanja, pa so taki deleži v prosti naravi občutno večji. Nasploh velja, da imajo divji

prašiči veliko potrebo po gibanju, ki se vedno ne zdi racionalna. Nekateri živali od dnevnega stanišča do mesta hranjenja, lahko je to tudi krmišče, opravijo dolgo pot, med katero del časa porabijo tudi za oprezanje in preverjanje varnosti. Za divje prašiče je značilno tudi, da se ob tem občasno zaustavijo, nekaj časa rijejo in nadaljujejo pot. Le redko, zlasti to velja za mlade ali iščoče se merjasce ali za vznemirjen trop, je daljša pot opravljena brez postankov. V bukanju se merjasci skoraj ne hranijo, ob tem pa veliko več gibljejo. Pri svinnjah so omenjene aktivnosti skromnejše, in to le ob višku bukanja. Seštevek spolnih aktivnosti obeh spolov se izraža v tem, da živahno paritveno vedenje poteka tudi podnevi znotraj mirnih in dovolj velikih goščav.

Divji prašiči obiskujejo kaluže predvsem zvečer, v vročih dneh tudi prej. Ponoči se divji prašiči od kaluž pretirano ne oddaljujejo in se radi kalužajo tudi proti jutru, med potjo v dnevna stanišča. Najpogostejše se divji prašiči kalužajo od aprila do konca septembra. Vendar kaluže niso tako pomembne, da bi jih divji prašiči obiskovali vsak dan. Presledki lahko trajajo več dni, kar je odvisno predvsem od vremena. Ozimci se začno kalužati proti koncu poletja, ko že izgubijo značilno otroško pisanost. Od novembra do marca je kalužanje zgolj priložnostno ali pa povezano s kakšno poškodbo, tudi strelno. Čohanje je del socialne nege telesa in vedenjska oblika vrste, ki je zlasti izrazita med bukanjem. Čohanje je pogostejše tudi ob menjavi dlake. Velja poudariti, da izdatne nevihte in vlažno, toplo vreme pospešijo dnevne aktivnosti, v vročem, suhem vremenu pa divji prašiči dnevna stanišča zapuščajo šele po večerni ohladitvi. Niso občutljivi za dolgotrajnejše deževje, po snežnih metežih pa ležišča ne zapustijo tudi po več dni.

Blaž Krže

Foto: E. Mlhevč – Diana

Za nami je letošnje prvo štetje medveda na stalnih mestih preštevanja

V petek, 1. 6. 2007, je potekalo letošnje prvo štetje rjavega medveda na stalnih mestih za preštevanje (t. i. števnih mestih). To je bilo že 10. po vrsti, od kar je bila vzpostavljena mreža **167 stalnih števnih mest** za dolgoročno spremljanje trendov populacije rjavega medveda v Sloveniji. V času objave tega prispevka bo za nami že drugo štetje, in sicer 24. 8. 2007. Zaradi dolgoročnega zbiranja obrazcev od upravljalcev lovišč smo namreč s prispevkom žal nekoliko pozni.

Glede na to, da smo o metodi in njenem pomenu pa tudi o rezultatih štetja v obdobju 2004 do 2006 že pisali v enem izmed prejšnjih člankov, želim v tem prispevku na kratko predstaviti zgolj rezultate in jih primerjati s prejšnjimi leti.

Štetje je potekalo ponoči 1. 6. 2007 od 18. do 24. ure. Vremenske razmere sicer niso bile najugodnejše, saj sta bila prisotna megla in tudi dež. Kljub temu smo našli **161 medvedov**, kar je za pet živali več kot dosedanje triletno povprečje. Povprečno število videnih medvedov na stalno števno mesto je nekoliko pod dosedanjim povprečjem. Povprečno število opaženih mladičev na medvedko, ki so se skotili letos, pa je z vrednost-

jo 2,00 najvišje doslej. To se je odrazilo tudi v velikem deležu mladičev starostne kategorije 0+, kar je 22 % vseh videnih medvedov. Skupni delež reproduktivnih samic (samic z mladiči 0+ in 1+) je bil 17 %, kar je za dva odstotka manj kot v minulih treh letih, vendar je zaradi biologije rjavega medveda delež opaženih samic večji v jesenskem času, kar smo pojasnili v našem že omenjenem prispevku.

Poleg štetja rjavega medveda na stalnih števnih mestih smo za sodelovanje pri spremljanju populacije rjavega medveda s pomočjo obrazca za štetje medveda na nestalnih števnih mestih in oceno številčnosti v istem času zaprosili vodstva kar 126 lovišč, ki ležijo v osrednjem in robnem življenjskem območju rjavega medveda. Odziv je bil izreden, saj ste opazovali na 154-ih nestalnih števnih mestih, in le nekaj lovišč ni vrnilo obrazca. S takšnim spremljanjem stanja (monitoringom) želimo predvsem vzporedno spremljati populacijske parametre, ki so bili doslej podobni rezultatom na stalnih števnih mestih, in hkrati ugotavljati prostorsko prisotnost rjavega medveda v Sloveniji sploh.

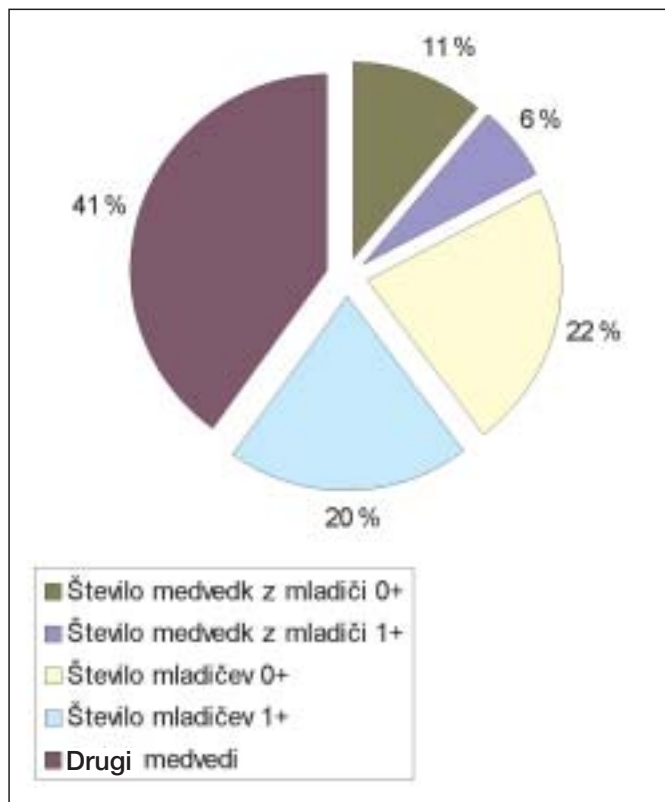
Zahvala za uspešno izvedbo spomladanskega dela spremljanja slovenske popu-

lacije rjavega medveda velja vsem sodelujočim iz lovišč in lovišč s posebnim namenom. Kot ste opazili, vam skupaj z obrazci pošljemo tudi pisemsko ovojnico s plačano poštnino in naslovom Lovske zveze Slovenije, ki vsako leto podpiše sporazum o štetju z Zavodom za gozdove Slovenije. Prosimo vas le, da spoštujete dogovor in nam obrazce vrnete vsaj v roku enega tedna po štetju, da bomo poročilo lahko pripravili kakšen mesec prej in vas o rezultatih tudi seznanili prek Lovca.

Miha Marenče,
univ. dipl. inž. gozd.
Oddelek za gozdne živali in lovstvo
Zavod za gozdove Slovenije

RJAVI MEDVED (<i>Ursus arctos</i>)	SKUPAJ	%
Število videnih medvedov	161	100,00
Število medvedk z mladiči	28	17,39
Število medvedk z mladiči 0+	18	11,18
Število medvedk z mladiči 1+	10	6,21
Število mladičev 0+ z medvedko	36	22,36
Število mladičev 1+ z medvedko	15	9,32
Število mladičev 0+	36	22,36
Število mladičev 1+	32	19,88
Skupno število mladičev	66	40,99
Povp. ml. 0+ na medvedko	2,00	
Povp. videnih medvedov na števno mesto	0,96	

Graf: Sestav prešteti medvedov na mreži stalnih števnih mest

Rjavi medved ne pozna meja

V deželah alpskega loka se razlikujejo načela ohranitve in trajnostnega upravljanja z medvedom

Rjavi medved je zver, ki za svoje življenje potrebuje velik življenjski prostor, kar je nenadajno pokazalo tudi spremljanje živali s pomočjo GPS-ovratnic. Medved ne pozna administrativnih meja, ki jih je postavil človek, zato je pri upravljanju s to vrsto nujno potrebno sodelovanje s sosednjimi državami. Za Slovenijo je najpomembnejše povezovanje s sosednjo Republiko Hrvaško, s katero si delimo isto – dinarsko – populacijo rjavega medveda. Sodelovanje je postalo še posebno intenzivno letos, ko smo februarja na povabilo naših sosedov predstavili upravljanje s populacijo rjavega medveda pri nas, kolegi s Hrvaške pa svoj način. Dogovorili smo se za naslednje srečanje v Sloveniji konec leta, vmes pa potekajo srečanja in izmenjave izkušenj s posameznih strokovnih področij (intervencijska skupina, genetika itn.). Še posebno pomembno je, da sodelovanje poteka na administrativni pa tudi na strokovni ravni.

Uspešna naselitev slovenskih medvedov na območje Naravnega parka Adamello – Brenta je bila začetek sodelovanja tudi med državami alpskega loka. Predvsem zaradi uspešnega razmnoževanja naseljenih medvedov so posamezni mlajši medvedi začeli iskati svoj nov življenjski prostor. Med drugim so jih opazili tudi v Švici in Nemčiji. Lahko zapišemo, da je bil polemichen odstrel t. i. **JJ1 medveda** v Nemčiji, ki je bil potomec naših medvedov iz Italije, tudi povod za začetek povezovanja **Slovenije, Avstrije, Nemčije, Švice in Liechtensteina**, kjer je maja potekalo drugo srečanje predstavnikov navedenih držav. Pomembnejši del srečanja je bil organiziran v obliki delavnic v okviru treh tem: pregled obstoječih dokumentov upravljanja s populacijo rjavega medveda, spremljanje stanja v populaciji rjavega

Udeleženci 2. srečanja šestih evropskih držav o medvedu, ki je bilo v Nemčiji.

Pomembnejši del srečanja je bil v obliki delavnic.

medveda ter sodelovanje in mednarodno sodelovanje. Na vsaki delavnici so sodelujoči pregledali stanje v posameznih državah in podali izhodišča za enotno delovanje v prihodnje. Poleg tega so se udeleženci srečanja dogovorili tudi za skupno izjavo **Izziv ponovne vrnitve rjavega medveda v Alpe**, ki jo na kratko povzemamo v nadaljevanju.

Rjavi medved se vrača v Alpe, kar je posledica naravnega širjenja dinarske populacije v slovenske, avstrijske in italijanske Alpe ter izpustov medvedov v Avstriji in Italiji (Trentino).

Čeprav so ekološke razmere v Alpah ugodne oz. celo boljše za njegovo življenje, kot so bile v času njegove iztrebitve, pa se zdaj medvedje vračajo v popolnoma drug svet, kot so ga zapustili pred več stoletji. Alpe so namreč zaradi človeka ena od najbolj obremenjenih gorskih verig na svetu.

Rjavi medved je del naravne dediščine v Alpah, zato alpske dežele pozdravljajo njegovo vrnitev, upoštevajoč obveznosti, ki izhajajo iz nacionalnih zakonodaj, Habitat-

ne direktive, priporočil Bernske in Alpske konvencije ter Konvencije o biotski raznovrstnosti. Vendar pa vrnitev velikih zveri sproža tudi številne izzive, s katerimi se moramo soočiti. Medvedi lahko povzročajo škodo na drobnici in drugem premoženju ter so lahko tudi potencialno tvegane za varnost ljudi. Zato je ohranitev medveda v Alpah prav poseben izziv. Čeprav je širša javnost naklonjena vrnitvi medvedov, je namreč odločilno, kako sprejemajo medveda ljudje, ki živijo z njimi v istem okolju.

Treba se je zavedati, da je trenutna situacija z medvedi drugačna od države do države in bo takšna najbrž ostala še vrsto let. V Sloveniji je upoštevjanja vredna številčnost medvedov in pri upravljanju s to vrsto uporabljamo standardne metode uravnavanja populacije, odstrel. Italija in Avstrija se srečujeta z izzivom ohranitve majhnih, a še vedno ogroženih populacij. V Nemčiji, Liechtensteinu, Franciji ali Švici pa je vsako pojavljanje medveda izviren in vznemirljiv dogodek, ki spro-

ži množičen odziv javnosti. Zato mora biti skupna pozornost alpskih držav namenjena celotni populaciji, manj pa posameznim živalim.

Nekaj alpskih držav je že razvilo in uporablja smernice oz. koncepte ravnanja z rjavimi medvedi, ki si vsi delijo splošno sprejeta načela ohranitve in trajnostnega upravljanja; se pa v podrobnostih in odvisno od situacije vendarle razlikujejo od države do države. Navkljub razlikam pa obstaja splošno strinjanje, da si alpska populacija rjavega medveda lahko opomore in ponovno vzpostavi le ob tesnem sodelovanju med vsemi alpskimi deželami. Za tako sodelovanje je potrebno tesno sodelovanje med državnimi in regijskimi ustanovami, ki so odgovorne za ohranjanje narave v različnih državah. Dva mlada medvedja samca (znana kot **JJ1** ali **Bruno** in **JJ2** ali **Lumpaz**), ki sta se pred nedavnim klatila od Italije do Avstrije, Nemčije in Švice, sta dokaz za takšno potrebno sodelovanje.

To vključuje tudi skupen proces učenja, ki vodi k prilagojenemu upravljanju. Zato bodo v prihodnosti alpske države nadalje združevale prizadevanja in okrepile sodelovanje, da bi razvile čezmejno politiko ohranitve in upravljanja z rjavim medvedom. Sodelovanje bo poudarjeno predvsem pri izmenjavi informacij, usklajenemu spremljanju stanja (monitoringu), ustvarjanju skupne baze podatkov in usklajenih upravljalških ukrepov. To naj bi se odrazilo v medsebojno povezanem ogrožju ohranitvenih in upravljalških ukrepov za medvedjo populacijo v Alpah. Organizirana bodo redna srečanja, na katerih bodo sodelujoči izmenjali izkušnje in proučili vprašanja s skupnim interesom vseh.

Miha Marenče,
univ. dipl. inž. gozd.
Oddelek za gozdne živali
in lovstvo, ZGS

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatic Širnik

(Nadaljevanje)

Sredi poletja so si na račun zajca privoščili župana Ivana Hribarja. Članek so povzeli po Domoljubu. Iz navedenega časopisa so izvedeli, kakšen prijatelj slovenskega ljudstva je ljubljanski župan Hribar, ki je bil član Ljubljanskega lovskega društva. V lovišču, ki ga je imelo društvo v zakupu za skromnih 400 kron, so zajci uničili kmetom vsa mlada drevesa. Ko so oškodovanci prosili za odškodnino, so jim v društvu dali v zameno za škodo *nekaj izvrženih drevesc*, ki jih je društvo dobilo zastonj pri Kmetijski družbi. Tako naj bi bila škoda poravnana. Kmeta, ki sta tožila za odškodnino, sta pravdo izgubila ter morala plačati velike komisijske stroške, češ, da sta škodo prijavila prepozno. Komentar v Slovincu je bil: *kmet naj še vedno stoji za Hribarjevimi zajci in gleda, kako mu delajo škodo*. Ko je potekla zakupna doba, je okrajno glavarstvo kljub nasprotovanju občine podaljšalo zakup. Kot zakupnika lova so takrat vpisali ljubljanskega župana, gospoda Hribarja. Podaljšanje zakupa so utemeljili z argumentom, da je družba izboljšala lov, kar naj bi bilo koristno za občino. Pri Slovincu so bili drugačnega mnenja. Če je lov boljši, ima občina od tega samo škodo, saj bo divjad delala še večjo škodo. Kmetje se bodo pritožili, a kaj, ko je bil deželni odbor v rokah stranke, katere načelnik je bil župan Hribar (Slovenec, št. 186; 14. avgust 1907).

Slovenski lovski klub ali Slovenska gospodarska stranka za zajca

Ko smo vsaj približno predstavili razmere v lovstvu in vzdušje pred prvo svetovno vojno, zaključujemo s prispevkom, ki ga je objavil Slovenec dan po ustanovni skupščini Slovenskega lovskega kluba oktobra 1907 v Ljubljani. Besedila nismo lektorirali in posodobili v zdajšnji jezik, saj bi prispevek s tem izgubil na »sočnosti in ostrini«. Prav tako nismo spremenili imen, ki so jih v časopisu navedli narobe. Iz navedenega prispevka je mogoče razbrati, s kakšnimi težavami in nasprotovanji se je srečevalo novoustanovljeno društvo. Prispevek v celoti povzemo po Slovincu, št. 240, z dne 17. oktobra 1907.

»Slovenski lovski klub je imel včeraj zvečer v hotelu pri Iliriji v Ljubljani svoj ustanovni občni zbor. Dvorana je bila okrašena z smrečjem in lovskimi znamenji. Udeležba ob preveliki reklami ni bila preobilna. Navzočih je bilo 45–50 lovcev in nelovcev. Zborovanje je bilo napovedano ob 8. uri, a po določenih sklicatelja dr. Lavrenčiča, je ves zbor moral eno uro čakati na – tri ribniške lovce. Dr. Lenarčič je bral poročilo pripravljalnega odbora v precej petošolski obliki, s strašno prisiljenimi primerami, ki so sem in tja vzbujale pristržne posmehe. Nedostajanje prostora nam ne dopušča podati v zabavo par takih primer. – upamo pa, da dr. Lavrenčič svoje poročilo neizpremenjeno natisne. Med drugim je dr. Lavrenčič končno tudi razložil pomen kluba, češ, da hoče klub lov na Slovenskem povzdigniti, in sicer ne s tem, da bi se število lovcev pomnožilo, kajti »čim več žita, temveč smeti«. Društvo bo imelo svoj lokal. Namesto v kavarno bodo lovci zahajali v ta lokal. Klub bo navadil lovce »slovensko-lovski« govorniki in da bo tujec spoštoval tla, na katerih lovi. Narodnost se mora kazati tudi na lovu. Klub mora poleg sestankov, predavanj, razstav pospeševati vzrejo čistokrvnih lovskih psov in naložiti lovski kataster: kako veliki so posamezni lovi na Kranjskem in

kako dragi. Nato pa je dr. Lavrenčič, član izvrševalnega odbora (!) Slovenske gospodarske stranke, ki opetovano ponuja svojo modrost ribniškemu kmetu, dejal, da bo s tem klubom treba skrbeti, da lovcev ne najde nepripravljenih reforma, ki se na polju lova izvrši v kranjskem deželnem zboru. 'Treba je skrbeti, da nas nasprotnik ne najde nepripravljenih.' Obžaloval je ta prijatelj kmeta, da se čuje iz tabora političnih strank strah proti lovcem. Gospod dr. Lavrenčič menda misli, da zajec kmetu samo iz »politike« škodo dela. Dr. Lavrenčič se je povzpел do uprav lovske trditve, da zajec igra sedaj tako važno vlogo kot pogodba z Ogrsko, ter da so zajcu to kvalifikacijo pri političnih strankah pridobila skoro dolga ušesa.

Dr. Lavrenčič je navajal razne številke, kakor bi take številke dokazovale, da kmetje nimajo pravice še do večjih dohodkov iz lovov. Sedaj znaša zakup lova v Avstriji že 7 milijonov kron. Za škodo se je plačevalo 3 milijone 700.000 kron, pred leti pa se ni skoro nič plačevalo za škodo. Vsi avstrijski lovi imajo 60 milijonov stroškov in 9 milijonov dohodkov. Gospod dr. Lavrenčič je pri tem pozabil povedati, da ta šport plačujejo v ogromni množini ljudje z velikim premoženjem in da kmetje upravičeno zahtevajo, da kmečke občine dobe iz tega športa še več dohodkov. Kdor lahko da, naj plača; to je naše stališče, stališče dr. Lavrenčiča pa je menda iz samega usmiljenja do lovcev drugačno. Končno je dr. Lavrenčič zagotovil, da hočejo člani kluba biti 'zeleni listi', ne pa 'suhe veje'.

Prišla je volitev predsedstva. Dr. Lavrenčič je predlagal za predsednika Ivana Hribarja ter povedal, da se mu je Ivan Hribar naravnost ponudil za predsednika. Dr. Lavrenčič je dejal, da mu je župan rekel 'da bi mu bilo v čast, ako ga Slovenski lovski klub postavi na čelo in voli predsednikom' in dr. Lavrenčič je pristavil 'predsednika imamo torej že izbranega'. Ta čudna izbira ni bila soglasno odobrena. Ne vemo kolikokratni predsednik in odbornik je sedaj Ivan Hribar. Tujci se res lahko posmejujejo našim pravim liberalcem in 'pofarbanim liberalcem', kakor se baje glasi dr. Lavrenčičev izraz o pristaših 'Slovenske gospodarske stranke', ako celo Slovenski lovski klub izmed liberalcev ne more drug voditi kot – Ivan Hribar. Tako je dr. Lavrenčič, član izvrševalnega odbora »Slovenske gospodarske stranke«, pokadil Ivanu Hribarju in sedaj – pričakuje plačila. Kako se javnost hudomušno muza pri tem, se ve, Ivana Hribarja in dr. Lavrenčiča ne briga!

Nato je bil izvoljen za podpredsednika dr. Lavrenčič. Dejal je: 'Kdor je proti naj vzdigne roko'. Seve se nobenemu ni vzljubilo vzdigovati roke, za odbornike so bili izvoljeni: Za Notranjsko prijatelj notranjskih zajcev Dekleva iz Postojne, za Gorenjsko Šturm Val., za Litijo dr. Premrou, za Ribico Ivan Rus. Nadalje so bili izvoljeni za odbornike gg. živinozdravnik Paulin, Karol Mayer, Rogel, Klobučar, Blumauer, dr. Ponebšek, za pregledovalca računov sta izvoljena gg. Gričar in Barbič.

Pri raznovrstnostih se je sklenilo, da se bodo brakade v prijateljskih lovskih okrožjih naznajale v društvenem lokalu in bo imel vsak član kluba pravico udeležiti se take brakade. Razume se, da oseba Hribarjeva vsakemu našemu somišljeniku zapira pot v ta klub. Ti 'politični lovci' doslej niso imeli sreče, pa je tudi v bodoče ne bodo imeli. 'Slovenski gospodarski stranki' pa ostane slava, da je svoje gospodarsko delo in rešitev kmeta pričela z – obrambo zajca!

(Se nadaljuje.)

Na kratko iz tujega tiska ...

Italija: V Trentinu na Južnem Tirolskem, kjer je pred leti s pomočjo slovenskih medvedov ter tudi strokovnjakov potekal projekt ponovne naselitve te vrste, naj bi trenutno živelo 21 rjavih medvedov. Le-ti naj bi v minulem 6-letnem obdobju povzročili za 123.000 € škode. V največji meri naj bi jo povzročili medvedka Jurka in njeni trije mladiči. Škoda naj bi nastala predvsem zaradi ubitih ovc, poškodovanih čebelnjakov in celo poškodovane pastirske koče. Deželni glavar Lorenzo Dellai je naročil, da naj problematično medvedko Jurko in njene tri mladiče odlovijo. Obenem je tudi izjavil, da projekt Life Ursus zaradi posameznih problematičnih medvedov ne sme biti ogrožen. Kakšna naj bi bila nadaljnja usoda odlovljenih živali, ni znano.

(Wild und Hund, 11/2007)

Evropa: Po podatkih mednarodne organizacije FAO se v svetu še vedno zmanjšuje površina gozdov. V zadnjih 15 letih naj bi bilo tako uničenih 120 milijonov ha gozdov, kar ustreza 3-kratni površini Nemčije in približno 3 % celotne površine gozdov na svetu. Poleg tega stabilnost gozdov ogrožajo še globalno ogrevanje ozračja, škodljivci, požari in bolezni. V nasprotju z globalnim trendom pa se površina gozdov v Evropi le povečuje. Najslabše je stanje v Afriki, Latinski Ameriki in na Karibih. Tako se je v zadnjih 15 letih skupna površina gozdov v Afriki zmanjšala za približno 9 %.

(Wild und Hund, 11/2007)

Švedska: Švedska cestna uprava preizkuša novo vrsto soli za posipanje cest, ki naj bi bila manj privlačna za rastlinojedo divjad, predvsem za lose. Zaradi soli, ki jo uporablja cestna služba, je okolica cest privlačnejša za rastlinojedo divjad. Zato se ta na takih mestih osredotoči, zaradi česar so pogostejši trki z motornimi vozili. Nova vrsta soli za posipanje naj bi bila slajša in zato manj privlačna za lose.

(Wild und Hund, 11/2007)

Zimbabve: Čeprav dejansko stanje ni natančno znano, pa se je po podatkih WWF zaradi krivolova številčnost prostožive-

Rjavi medved (*Ursus arctos*)

čih divjih živali na razlaščenih farmah v državi zmanjšala kar za 80 %. Preostala divjad naj bi živel zgolj na obstoječih zasebnih ter državnih zavarovanih površinah in v rezervatih. Tako je rog črnega nosoroga (*Diceros bicornis*) na črnem trgu vreden okroglih 90.000 €, kar je ogromna vsota, še posebno, če vemo, da v tej državi znaša povprečna kazen za krivolov 6 €! Priče pripovedujejo, da divji lovci pobijajo vse, od slonov do neveric, nekaj za prehrano nekaj pa preprosto iz pohlepa po denarju. Organizacija za varstvo narave v tej državi trdi, da če bo stanje še naprej takšno, do leta 2013 v državi praktično ne bo več divjih živali. Mnogi tudi opozarjajo, da se lahko ponovi primer iz Republike Kongo, kjer se je, npr., številčnost podvodnih konj zmanjšala z 230.000 živali na vsega 800 osebkov.

(Jagen Weltweit Internet)

ZDA: V spodnjih 48. državah ZDA (torej brez Aljaske) naj bi bil kmalu spet dovoljen lov na volkove. Tako so oblasti iz dveh območij ZDA umaknile volka z liste ogroženih vrst. V populaciji, ki živi na območju Velikih jezer (zvezne države Minnesota, Wisconsin, Michigan ter deloma Severna Dakota, Južna Dakota, Iowa, Illinois, Indiana in Ohio), naj bi tako živelo okrog 4.000 volkov. V populaciji, ki živi na območju severnega dela gorovja Rocky Mountains (zvezne države Montana, Idaho, Wyoming

ter delno Washington. Oregon in Utah), pa naj bi živelo okoli 300 volkov. Pristojne oblasti zdaj pripravljajo načrte za upravljanje z volkovi. Načrti vsebujejo tudi poglavja o varstvu vrste, nadzoru »problematičnih« živali, pa tudi razmišljanje o uporabi različnih načinov lova. V 49. zvezni državi Aljaski je lov na volke še naprej dovoljen, vsaj deloma pa še vedno izvajajo tudi gojitveni odstrel iz helikopterja.

(Wild und Hund, 11/2007)

Kitajska: Kitajska policija je pri preiskavi v provinci Gansu odkrila 27 kož zelo ogroženega snežnega leoparda, skupno pa so bile zasežene 104 kože ilegalno ubite divjadi. Poleg kož snežnega leoparda so odkrili še kože medvedov, dimastih leopardov in risov. Številčnost snežnega leoparda, katerega glavni življenjski prostor so visoka gorovja Centralne Azije, je ocenjena na 4.500 do 7.500 živali.

(Jagen Weltweit Internet)

Avstrija: Približno 80 kg težek divja svinja je pri svojem begu skozi vasio Siegen-dorf v zvezni deželi Burgenland poškodovala domačega psa in uničila več vrtnih ograj in vrat. Domnevajo, da je ravno pes našel in razdražil svinjo, ki si je nato svojo pot iskala čez vrtove tamkajšnje vasi. Skupna akcija lovcev in policije, ki so želeli svinjo pregnati iz vasi ali pa ustreliti, ni bila uspešna, saj je

povzročila zgolj še več škode na vrtovih vaščanov, žival pa je izginila. Če bo ponovno nastal podoben »obisk«, se bo akcija nadaljevala.

(Deutsche Jagd Zeitung Internet)

Nemčija: V vzorcih 10 divjih prašičev, ki so bili uplenjeni na območju okraja Rheingau v zvezni deželi Hessen, so pristojni veterinarski organi ugotovili povečano vrednost pesticida DDT, natančneje HCH-alfa vrednost, ki se uporablja v pripravkih za zaščito rastlin. Meso takih divjih prašičev je bilo označeno kot neprimerno za uživanje in zato uničeno. Lastnikom oz. najemnikom lovskih revirjev v tamkajšnjem območju so prepustili odločitev, ali bodo v prihodnje meso uplenjenih divjih prašičev prodajali zgolj z ustreznimi atesti. Pristojno ministrstvo je na območju uvedlo obvezno spremljanje stanja (monitoring) vzorcev uplenjenih divjih prašičev, da bi ugotovili, kako je povečana vsebnost sploh nastala in kje natančneje so lokacije, kjer je prisotnost omenjenega pesticida povečana. Uporaba pesticida DDT je bila namreč prepovedana že v začetku 70. let prejšnjega stoletja. Strokovnjaki menijo, da bi povečana koncentracija lahko nastala prek tal in rastlin, s katerimi se prehranjujejo divji prašiči in kjer se je v preteklosti lahko nalagal omenjeni pesticid.

(Pirsch, 12/2007)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Sediva na tesni prostostoječi preži, zatopljena vsak v svoje misli. Moj vodnik gleda predse, v tla, glavo ima potegnjeno med ramena, iz močnega telesa je najbolj viden zmečkan klobuk, ki ima na levi strani iz starega tulca narrejeno priponko s »poscajakom« damjaka. Očitno me ima že čez glavo, saj sva jelena čakala že trinajstič. Da le ne bi bil nejevoljen, sem skoraj vsakič s seboj iz domače kogovske kleti prinašal po nekaj litrov vina, ki sem mu ga izročal takoj, ko sem prišel, in to še pred tiskom roke. Če sem odkrit, me je po tolikih obiskih kar malo skrbelo, da možakar ne bi postal odvisen od alkohola. Verjamem, da

sta me, da je material primeren in da so člani, skupaj z njima, z mojim delom zadovoljni.

Prav na tej točki se začne tudi moja zgodba o lovu na jelena »špesarja«. Torej damjačjega jelena enoletnika, katerega šila ne smejo biti daljša od 25 cm. Sicer so mi dali možnost izbire: ali odstrel gamsa ali damjaka omenjene kategorije. Ker že imam gamsa iz znamenitih in zahtevnih gamsjih lovišč, sem se odločil za jelena »špesarja«. Sploh me ni motilo, če je to samo »špesar«, saj damjak je damjak. Zame je razvitost rogovja (kot trofeja) samo stvar osebnega okusa; kot tisto glede dodajanja začimb jedem. Sprejel sem ponujeno in se takoj odpravil v akcijo. Bilo

Tako sva z mojim lovskim vodnikom začela takoj, ko je bilo mogoče, zahajati na prežo pod Vetuškom. Menda je bila pred leti preža na hitro narejena, zato je bila malo tesna, tudi nekoliko neustrezne velikosti, lestev je bila že dotrajana in podobno. Ko sem bil četrtrič na lovu, sem se prepričal, da je lestev res slaba. Pri sestopu je naenkrat počilo (tretji klin z vrha) in obvisel sem na letvi. Hvala bogu, da sem se uspel zadržati, ker mi padec ravno ne bi dobro del, saj sem bil februarja na operaciji hrbtenice. Moj vodnik, izkušen dolgoletni tajnik LD, mojim akrobacijam na lestvi ni namenil kakšne pozornosti. Ko sem prišel do njega, me je le glasneje ogovoril: »A si klin zlomo; a nimaš malo preveč kil za

»Špeser« na Botuškovem

SREČKO F. KROPE

on najin lov doživlja popolnoma drugače kot jaz; tudi lovski vlogi sta različni ...

In kje v mojem primeru tiči zajec? Zadeva sega v praznovanje 60-letnice LD Podvelka, v leto 2006. V tej družini sem se udeleževal skupnih lovov že v času, ko sem bil še lovski pripravnik. Tako sem pri njih doživel že marsikaj: od prvih šokov v moji lovski karieri, ko sem spoznaval odločnost, strah in trepet takratne starešine te LD, pa do uspešnih uplenitev divjih prašičev, lisic in podobno. Na neki način sem vzljubil to lovsko družino in njene člane, ki so pač, tako kot povsod, vsak zase neponovljive osebnosti. Zaradi takih razlogov sem iskal svoje mesto v okviru praznovanja njihove obletnice; kar sem iskal, sem tudi našel. Starešina se je strinjal in sprejel mojo ponudbo, da bi praznovanje 60-letnice LD ovekovečil z mojo amatersko kamero in fotoaparatom. In zgodilo se je: po montaži sem mu dostavil CD s fotografijami in videokaseto proslave. Vse do klica starešine in tajnika sem bil kar malo nestrpen. Obvestila

je leto 2006, skupni lovi, pogum mi je rasel, ko je lovovodja pred zborom povedal, kaj lahko lovimo in da imam jaz edini čast, da smem upleniti tudi jelena. In to takšnega, kot je bilo domenjeno.

Tisti dan smo imeli tri pogone. Večina lovcev je videla mojega »špesarja«, samo jaz ne. Še nekajkrat sem poskusil, vendar leta 2006 nisem imel lovske sreče. Poklical sem starešino in se mu zahvalil za trud ter pripravljenost, da smem loviti pri njih. Vendar se je leto izteklo, jaz pa sem bil še vedno brez »špeserja«, praznih rok. Ker je starešina »Mucek« plemenit lovec, me je hitro potolažil, da z lovom na špeserja lahko nadaljujem tudi v letu 2007 in mi določil vodnika. V eni sapi je svojo izjavo dopolnil s tem, da še vedno velja le za »špesarja«, da ne bi jaz mojemu špeserju iz leta 2006 dodal slučajno še kakšno leto in tako nadaljeval z lovom špesarja vse do njegovega osmega leta starosti. No, to mi je bilo takoj jasno in videl sem novo priložnost za nova doživetja, kar so dejansko tudi bila.

svojo velikost?« Pri tem moram pojasniti, da imam le kakšen kilogram manj kot on in da sem kar za eno glavo večji od njega; merjeno takrat, ko glave nima potegnjene med ramena. V vseh preostalih dnevih moj vodnik ni bil nič kaj zgovoren. Občasno me je poklical po telefonu in mi zagotavljal, dako gre s hčerko na prežo, zmeraj vidi špesarja in da ne more ugotoviti, kaj midva povzroča na preži, da jelen ne pride ipd. Čudni občutki so me prevevali, ampak jaz sem čakal mojega »špesarja« še kar naprej, pa četudi bi bilo treba vse do njegovega osmega leta starosti.

Ob vsej dolgotrajni tišini na preži in v različnem vremenu sem doslej doživljal verjetno veliko več kot moj vodnik. Naj na kratko napišem, kaj vse sem videl in kako sem vse doživljal. Obljubim, da bom kratek, ker še vedno hodim čakati mojega špesarja.

Domačija nad prežo je Zdenetova last, ki je tudi lovec iste LD. Imel sem priložnost, da sem spoznal celotno njegovo družino, vključno s simpatičnim vnu-

kom. Povem vam, Zdene ima dobro domače žganje in vedno mrzlo pivo. Skoraj ob vsakem čakanju sta me pod prežo obiskali dve mladi lisici, jazbec, nekaj srn in srnjakov in vsakič tudi okoli 7 jelenov lopatarjev, košut, samo moj špesar se je držal nekje v ozadju.

Imel sem občutek, da me je vsa divjad že kar sprejela; tudi sam priznam, da sem se jih pošteno nagledal. Ko je prišla lisica, je moj vodnik le zamomljal v svoje brke in brado, da za lisico pa gotovo pride jelenjad. In tako sva čakala in čakala in se po temi naposled tiho splazila s preže. Pri avtomobilu mi je povedal,

kdaj se dobiva naslednjič in tudi, naj bom naslednji dan točen. Med mojim obiskovanjem je moj vodnik napravil novo lestev na prežo, počistil nekaj grmičevja in vejevja okoli preže, da sem lahko videl tudi tisto jelenjad, ki je prej prav zaradi zaraščenosti okolja preže nisem mogel. Priznati moram, da je naredil čudovit razgled s preže – in to šele trinajstič. Vedel sem, da je to srečna številka.

A jaz še kar naprej vztrajno hodim in čakam svojega špesarja. Kilometrine ne seštevam več, doma očetu še nisem povedal, zakaj letošnje leto vino tako kop-

ni iz kleti. Bliža se trgategv in bojim se, da bom moral za trgategv do Stanka Čurina po kakšen liter za trgače. Ampak lov je lov, v njem uživam in upam, da bom nekoč lahko prav v tej družini uplenil tudi kaj več kot špesarja.

Spet sediva na preži, vodnik molče gleda predse v tla, jaz pa si v mislih pojem tisto našo: »Vsi so prihajali, njega ni b'lo ...«

P. S. Bralcem se opravičujem, ker še nimam fotografije špesarja; do objave ga namreč še vedno nisem uplenil. Pa dober pogled!

KANDIDATNA LISTA ZA PREDSEDNIKA IN ORGANE LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Kandidacijska komisija LZS je na svoji 3. seji 11. 9. 2007 na podlagi podatkov o izvoljenih kandidatih za predsednika in organe LZS na kandidacijskih konferencah volilnih okolišev pripravila naslednji predlog kandidatne liste za predsednika in organe Lovske zveze Slovenije

KANDIDATA ZA PREDSEDNIKA LZS (po abecednem vrstnem redu):

Srečko - Feliks Krobe, roj. 21. 5. 1962, stan. v Mariboru, zaposlen v Ljubljani kot poveljnik specialne policijske enote. Po poklicu je mag. kadrovsko-izobraževalnih znanosti. Je član LD Kog, kjer je lovski čuvaj in preglednik divjačine, opravlja pa tudi funkcijo tajnika LD. Pri ZLD Ptuj - Ormož opravlja funkcijo tajnika in je član Statutarno-pravne komisije in Komisije za stike z javnostjo ter stalni član njihovega predavateljskega aktiva. Pri LZS opravlja funkcijo člana Komisije za izobraževanje. Za funkcijo predsednika LZS je bil kandidiran v 9. volilnem okolišu Maribor in 20. volilnem okolišu Koroška.

Bogdan Mahne, roj. 4. 10. 1952, stan. v Postojni, zaposlen v Ljubljani kot odvetnik. Po poklicu je univ. dipl. pravnik. Je član LD Črna jama (Postojnsko-Bistriška ZLD), kjer vodi disciplinsko komisijo. Pri Postojnsko-Bistriški ZLD je član upravnega odbora, predsednik disciplinskega razsodišča, stalni član njihovega predavateljskega aktiva ter član izpitne komisije za opravljanje lovskega izpita. Sedaj opravlja funkcijo predsednika LZ Slovenije. Za funkcijo predsednika LZ Slovenije je bil kandidiran v 1. volilnem okolišu Bela krajina, 10. volilnem okolišu Notranjska, 11. volilnem okolišu Postojnsko-Bistriško, 17. volilnem okolišu Prlekija in 18. volilnem okolišu Ptuj - Ormož.

KANDIDATI ZA ČLANE UPRAVNEGA ODBORA LZS (razvrščeni po številu dobljenih glasov):

Zap. št.	Volilni okoliš	Kandidati za člane UO LZS
1	BELA KRAJINA	Anton Vrščaj
2	CELJE	Maksimiljan Arlič Drago Bahun Avgust Reberšak
3	GORENJSKA	Peter Belhar Branko Žiberna
4	IDRIJA	Bojan Breitenberger
5	KOČEVJE	Štefan Vesel
6	OBALNO-KRAŠKI	Stanislav Vatovec Boris Slavec
7	KOPER	Franko Križman
8	LJUBLJANA	Lado Bradač Anton Lukančič
9	MARIBOR	Branko Kurnik Marjan Gselman Štefan Cmrčnjak
10	NOTRANJSKA	Edvard Lenarčič
11	POSTOJNSKO-BISTRIŠKI	Franc Keš
12	GORICA	Jakob Čeferin Bogdan Krivec
13	GORNJE POSOČJE	Franc Ličer
14	NOVO MESTO	Franc Jarc Jože Smodej
15	POSAVJE-KRŠKO	Aleš Ilc Miha Molan
16	PREKMURJE	Arpad Köves
17	PRLEKIJA	Janko Kralj
18	PTUJ-ORMOŽ	Emilijan Trafela Vladimir Kovačič
19	ZASAVJE	Ivan Malešič Franc Trebušak
20	KOROŠKA	Jožef Grah Jože Samec

Kandidati za predsednika LZ Slovenije in organe LZ Slovenije, izvoljeni na kandidacijskih konferencah volilnih okolišev, so osnova za pripravo kandidatne liste, ki jo določi Kandidacijska konferenca LZ Slovenije in je sestavni del gradiva za sklic delnih občnih zborov in volilnega občnega zbora LZ Slovenije.

Predsednik Kandidacijske komisije pri LZ Slovenije **Branko Vasa, prof.**

KANDIDATI ZA ČLANE NADZORNEGA ODBORA LZS:

Zap. št.	Volilni okoliš	Kandidati za člane NO LZS
1	BELA KRAJINA	Franc Jakljevič
2	CELJE	Peter Habjan
3	GORENJSKA	Viljem Tomat
4	IDRIJA	Vladimir Babič
5	KOČEVJE	
6	OBALNO-KRAŠKI	Miha Pogačar
7	KOPER	
8	LJUBLJANA	Igor Peklar
9	MARIBOR	Stane Petar
10	NOTRANJSKA	
11	POSTOJNSKO-BISTRIŠKI	Dušan Simšič
12	GORICA	
13	GORNJE POSOČJE	Srečko Žerjav
14	NOVO MESTO	
15	POSAVJE-KRŠKO	Anton Podgoršek
16	PREKMURJE	
17	PRLEKIJA	Anton Holc
18	PTUJ-ORMOŽ	Milan Emil Masten
19	ZASAVJE	Branko Pintar
20	KOROŠKA	Janez Dunaj

KANDIDATI ZA ČLANE RAZSODIŠČA LZS:

Zap. št.	Volilni okoliš	Kandidati za člane Razsodišča LZS
1	BELA KRAJINA	
2	CELJE	
3	GORENJSKA	
4	IDRIJA	Jože Leskovec
5	KOČEVJE	
6	OBALNO-KRAŠKI	
7	KOPER	Janko Brezovnik
8	LJUBLJANA	Borut Lenardič
9	MARIBOR	Marjan Malek
10	NOTRANJSKA	
11	POSTOJNSKO-BISTRIŠKI	Aleksander Dekleva
12	GORICA	Alojz Hvala
13	GORNJE POSOČJE	
14	NOVO MESTO	
15	POSAVJE-KRŠKO	Andrej Bobek
16	PREKMURJE	Ludvik Rituper
17	PRLEKIJA	Janez Konrad
18	PTUJ-ORMOŽ	Boris Kočevnar
19	ZASAVJE	Peter Cestnik
20	KOROŠKA	Viktor Seidl

KANDIDATI ZA ČLANE ODBORA ETIČNEGA KODEKSA:

Zap. št.	Volilni okoliš	Kandidati za člane Odbora etičnega kodeksa LZS
1	BELA KRAJINA	
2	CELJE	
3	GORENJSKA	
4	IDRIJA	Silvij Štravs
5	KOČEVJE	Jože Cenčič
6	OBALNO-KRAŠKI	
7	KOPER	
8	LJUBLJANA	
9	MARIBOR	Zmago Tinta
10	NOTRANJSKA	
11	POSTOJNSKO-BISTRIŠKI	Stanislav Prosen
12	GORICA	Zvonimir Kelher
13	GORNJE POSOČJE	Marko Obrekar
14	NOVO MESTO	Miha Božič
15	POSAVJE-KRŠKO	
16	PREKMURJE	
17	PRLEKIJA	
18	PTUJ-ORMOŽ	Peter Fras
19	ZASAVJE	
20	KOROŠKA	

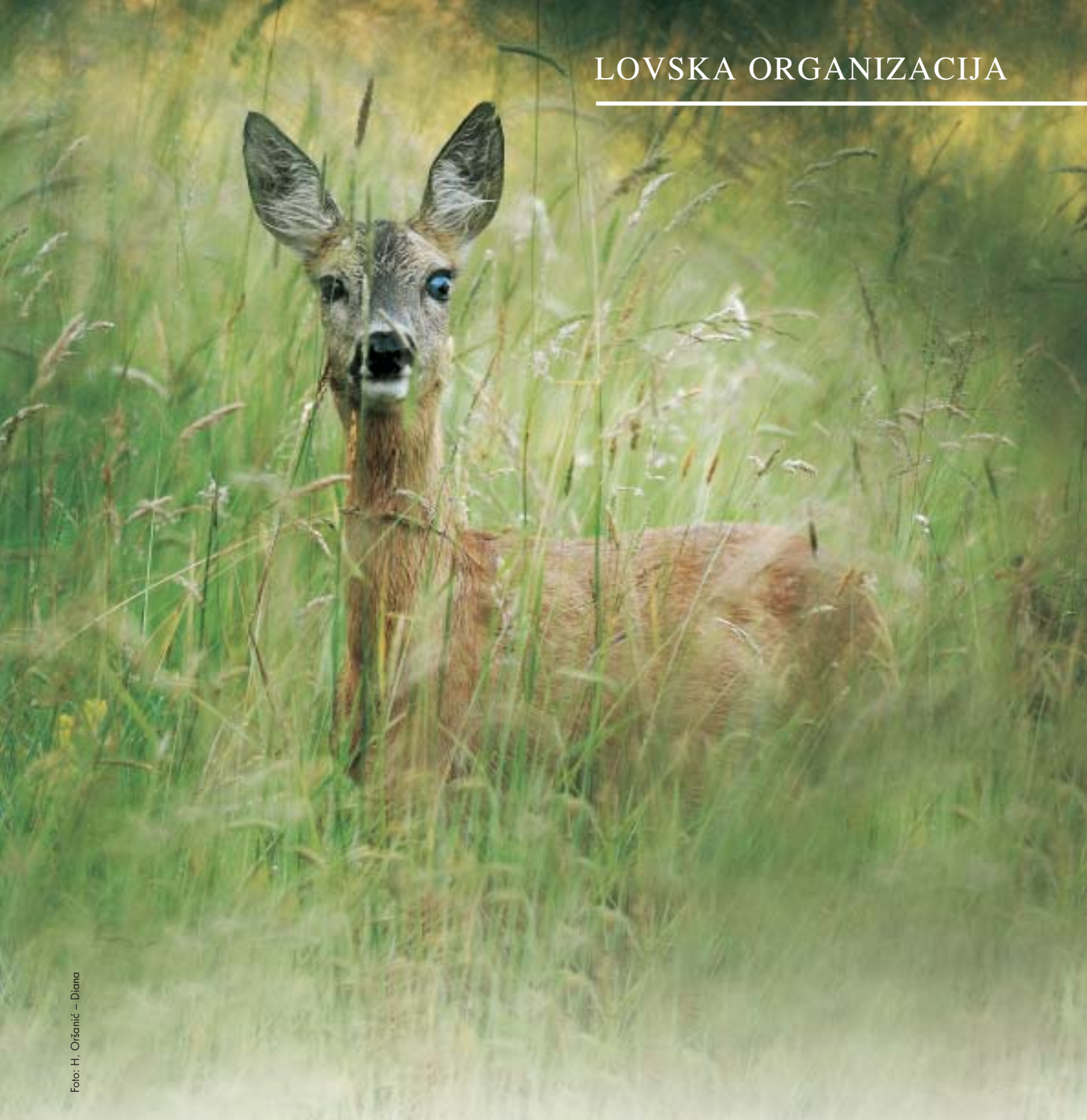

Foto: H. Oršanić – Diana

LPZ Dekani in Notranjski rogisti navdušili na Češkem

Lovska kultura je vse pomembnejši del slovenskega lovstva. Naši pevci in rogisti so se v preteklosti že predstavili občinstvu iz številnih evropskih držav, letos pa so dobili pevci **Kulturnega društva Lovski pevski zbor Dekani in Notranjski rogisti** priložnost svoje znanje pokazati tudi na Češkem. Tam sta tradicija in obujanje zgodovinskih šeg še vedno zelo pomem-

ben del njihove kulture, še posebno pa so ponosni na stare lovške običaje in izročila njihovih vitezov.

Pred nekaj več kot dvema letoma so bili na Primorskem v gosteh pevci s Češke. Tam se je rodila ideja, da bi pevci iz Dekanov gostovali pri njih. Za sodelovanje na t. i. festivalu *Silvering* je bilo treba čakati do letošnjega poletja. V tem času je bilo malo stikov s češkimi pevskimi prijatelji, tako da so pri obnavljanju stikov uspešno pomagali tudi na slovenskem veleposlaništvu v Pragi. Datum gostovanja je sovpadal z dnevom slovenske sa-

mostojnosti, zato so v prisotnosti slovenskega veleposlanika **Francija Buta** in njegovih gostov pevci in rogisti pripravili krajši kulturni program na slovenskem veleposlaništvu v Pragi. Zatem so pevci KD LPZ Dekani in Notranjski rogisti nadaljevali pot in zvečer nastopili na skupnem koncertu v vasi Bile Podoli. Pod vodstvom prof. **Antona Baloha** so pevci v polni cerkvi navdušili s slovenskimi narodnimi pesmi, predvsem s Primorske in iz Istre ter z lovskimi napevi. Dodali so del lovske maše **Josefa Pöschla**. Na orglah jih je spremljal **Matej Lazar**, svoj del pa so

pri maši in pozneje z izvedbo lovskih skladb dodali tudi Notranjski rogisti. Naslednji dan so pevci in rogisti že zjutraj nastopili v Žehušicah z lovsko mašo *Missa brevis per venatores* (kratka maša) Josefa Pöschla. Zanimivo je, kako je nastalo sodelovanje slovenskih pevcev in avstrijskega skladatelja. Pred nekaj leti je zborovodja prof. Baloh pridobil nekatere skladbe, ki pa jih pozneje zaradi odpovedi tekmovalca lovskih zborov v Avstriji niso izvedli. Baloh je za eno krajših skladb napisal slovensko besedilo, zaprosil avstrijskega avtorja za dovoljenje in pesem so

Pred slovenskim veleposlaništvom v Pragi (od leve): zborovodja Anton Baloh, predsednik LPZ Dekani Jože Erzetič, veleposlanik Franca Buta in vodja potovanja Peter Sever.

v štirih jezikih (nemščini, italijanščini, angleščini in slovenščini) zapeli na srečanju - kongresu lovcev alpskih dežel Italije, Avstrije in Slovenije. Josefu Pöschlu je bil poskus tako všeč, da je zboru z zahvalnim pismom poklonil tudi svojo lovsko mašo *MISSA BREVIS PER VENATORES*, prav tako pa je dovolil, da je prof. Baloh na njegove skladbe napisal še nekaj slovenskih besedil. Pri izvedbi lovske maše so poleg drugih skladb svoj del odigrali tudi Notranjski rogisti. To je skupina, ki bo marca prihodnje leto praznovala že 20-letnico obstoja. Sestav, ki je bil v Lovcu pred časom že predstavljen, šteje devet članov. V svojem, skoraj dve desetletji dolgem delovanju so zamenjali le enega člana. Skoraj vsi so tudi izobraženi glasbeniki, ki igrajo pri Cerkljiški godbi, igrajo pa tri velike tenorske rogeve, na šestih malih rogovih, po potrebi pa uporabijo tudi dva mala ventilska rogova, s katerima lahko skupina igra tudi melodične skladbe in ne samo fanfarne zvoke. Na nastopih njihovo število niha od štiri do devet članov, saj se prilagajajo skladbam. Ker vsi delujejo tudi na drugih glasbenih področjih in skupinah, se sestajajo po potrebi, saj vsak sam vzdržuje kondicijo. Vsako trobilo potrebuje za pravilno intonacijo pravi nastavek, saj mora ton lepo zveneti. Za skupni nastop s pevci iz Dekanov so imeli pet ali šest skupnih vaj, kritične dele pa so veliko vadili posamično in skupaj. Tudi na dosedanje nastope na pomembnih lovskih obletnicah so se pripravili podobno in vedno navdušili.

Tudi pevcem KD LPZ Dekani vaj ne manjka. Na leto se srečajo približno 70-krat, več kot 30-krat na leto pa tudi nastopajo. Letos so morali zaradi gostovanja na

Češkem žal prvič izpustiti vsakoletno *Srečanje slovenskih pevskih zborov in rogistov* (Maribor), redno pa nastopajo na srečanju *Primorska poje*, na *Srečanju lovskih zborov štirih dežel*, katerega pobudniki so bili prav oni, ob občinskih praznikih, obletnicah lovskih družin, pa tudi ob pogrebih lovskih tovarišev. Polovica članov je lovcev, ki prihajajo iz več lovskih družin Krasa in obalnega območja, od vsega začetka pa se imenujejo LPZ Dekani. Po trinajstih letih delovanja je patronat nad njimi prevzela Obalno-Kraška ZLD Koper, ki pa v zadnjem času ni več pokazala zanimanja za njihovo delovanje. Zbor se je srečal z vprašanjem, ali nadaljevati ali pa se po več kot treh desetletjih uspešnega dela raziti. Na srečo so imeli v LD Dekani in Krajevni skupnosti Dekani dovolj posluha za njihovo delovanje. Organizirali so se kot društvo, dobili svoj prostor, vaje pa imajo zaenkrat v osnovni šoli Dekani. Ko bo do-

grajena prenovljena dvorana, se jim obeta prostor za vaje v njej. Sredstva za delovanje zbora dobijo prek občinskih in državnih kulturnih skladov, seveda pa ne manjka donatorskih sredstev in lastnih prihodkov, ki si jih prislužijo z nastopi na raznih praznikih, obletnicah, pogrebih. Tudi za gostovanje na Češkem je bilo treba zbrati dovolj sredstev. S seboj so vzeli veliko propagandnega gradiva, spominkov in daril, s katerimi so obdarili češke pevske prijatelje in njihove družine. Čehi so se namreč zelo

stavniki češkega viteškega reda, saj so le-ti dekanske pevce za prihodnje leto ponovno povabili na t. i. *Hubertove dneve* na Češko. Lovskemu pevskega zboru Dekani je bila tako izkazana izjemna čast, saj dobijo vabilo na omenjeno prestižno lovsko prireditev le izbranci. To je arhaična prireditev z obujanjem lovske in viteške tradicije, z lovsko kulturo, strelstvom, kinologijo. Pevci upajo in si želijo, da bi na tem dogodku sodelovali skupaj z Lovsko zvezo Slovenije, saj se tam predstavi lovstvo iz številnih dr-

Skupen koncert LPZ Dekani in Notranjskih rogistov v vasi Bile Podoli. Pevci so v polni cerkvi občinstvo navdušili s slovenskimi narodnimi pesmimi, predvsem s Primorske in iz Istre ter z lovskimi napevi.

izkazali s svojim gostoljubjem. Pevci in rogisti so prenočili pri njihovih družinah, ki so jih nato tudi vozile na kraje nastopov. Zato ni naključje, da so Primorci svoje gostitelje, *Učiteljski pevski zbor*, povabili k sebi. Primorsko naj bi tedaj obiskali tudi pred-

žav, tisto leto pa naj bi bilo še zlasti evropsko obarvano. Sobotne nastope so pevci in rogisti nadaljevali že ob 13. uri, ko so v Žehuščah nastopili v šoli na festivalu rogistov. Čehi so namreč znani tudi kot ljubitelji lovskega roga, od tam pa prihaja kar nekaj izpeljank teh instrumentov.

Festival v Žehuščah je že desetletja tradicionalno namenjen spominu na znamenitega češkega rogista in skladatelja **Jana Vaclava Sticha**. Rogisti in pevci so zvečer nastopili še v cerkvi sv. Nepomuka, kjer so svoje gostovanje kronali z zaključnim celovečernim koncertom v prisotnosti slovenskega veleposlanika na Češkem **Franca Buta** in njegove soproge. Navdušili so polno cerkev in pokazali visoko raven pevske kulture, na kar sta bila veleposlanik in zlasti dirigent zelo ponosna. Medtem ko so Notranjski rogisti na Češkem gostovali prvič, je KD LPZ Dekani že nastopalo na Češkem. Pred osmimi leti so na Božično-novoletnem koncertu skupaj s še petimi zbori z Obale gostovali v Plečnikovi cerkvi v

Slovenski lovski glasbeni skupini sta skupaj nastopili tudi v cerkvi sv. Nepomuka v Zahušici, kjer sta svoje gostovanje kronali z zaključnim celovečernim koncertom v prisotnosti slovenskega veleposlanika na Češkem, Franca Buta, in njegove soproge.

Vse Foto: P. Sever

Pragi z Balohovim avtorskim projektom sakralnega koncerta VOX MAGNA. Nastop na koncertu, katerega pokrovitelja sta bila takratna predsednika obeh držav **Vaclav Havel** in **Milan Kučan**, je bil nekaj enkratnega, saj je slovenska pesem zadonela iz kar 200 grl.

Tudi tokratno gostovanje je bilo nekaj posebnega. Prisostvovali so slavnostni lovski maši, si mimogrede ogledali del viteških iger, pokazali pa so jim tudi oboroženo z belimi jeleni, ki so jih pred časom uvozili iz Nemčije. Časa za potepanje in ogled je bilo malo. V treh dneh so opravili kar šest pomembnejših nastopov z lovsko mašo in celovečernim koncertom. Obisk je bil pravzaprav nagrada pevcem in rogistom za številna odrekovanja, ure vaj in nastopov. Rogisti in pevcu si želijo, da bi s kakovostjo širili program dela. Notranjski rogisti si želijo, da bi v bližini delovali še kateri rogisti, izobraževati in poenotiti bo treba vodje sestavov, prav tako pa se bo treba udeleževati mednarodnih tekmovanj, saj je tradicija lovskega roga v nekaterih bližnjih državah izjemno močna in bogata.

Pevci iz Dekanov z novo organizacijo in izjemno uspešnim delom želijo naprej; vidijo možnosti sodelovanja z rogisti in drugimi glasbenimi zasedbami, želijo si odpiranja navzven, gostovanj in nastopov ter ohranjanja in čim uspešnejšega oživljanja tovrstne lovske kulture na Slovenskem. Zato se že veselijo prihodnjega obiska Češke in še bolj obiska čeških pevskih prijateljev prihodnje leto na Primorskem. Potrudili se bodo, da se bo tudi gostovanje češkega učiteljskega pevskega zbora na Obali in okoli gostom vtisnilo tako močno v spomin, kot se je Notranjskim rogistom in pevcem KD LPZ Dekani vtisnila *Kutna Hora* s tamkajšnjimi ljudmi.

Marjan Fortin

9. evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja na Slovaškem

V zadnjih avgustovskih dneh in prvih septembrskih, ko se pri nas že oglašajo prvi jeleni, so se predstavniki devetih evropskih držav zbrali na 9. evropskem prvenstvu. Tokrat je bilo

Slovenska »odprava« z domačimi organizatorji (od leve): Jože Gril, Marian Číž – Muzej Sv. Antona, Marian Lipka – predsednik Lovske zveze Slovaške in Marjan Fortin – vodja slovenske delegacije

srečanje v Sv. Antonu na Slovaškem, majhni vasi v osrčju bukovih in hrastovih gozdov, približno 200 km vzhodno od Bratislave. Tam so že 17. organizirali Hubertove dneve, ena od osrednjih prireditev pa je bilo tudi Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja. Vse je potekalo na grajskem dvorišču velikega gradu oz. dvorca iz 18. stoletja, v katerem je med drugim tudi izjemen lovski muzej.

Tradicija in lovstvo sta na Slovaškem še vedno izjemno cenjena, saj se je v kraju, ki šteje le okrog tisoč prebivalcev, na dan prvenstva zbralo blizu deset tisoč obiskovalcev. Dogajanje je odprl slovaški predsednik **Ivan Gašparovič**, pomen pa so mu dali tudi predsednik slovaškega parlamenta, številni ministri, gospodarstveniki, predsedniki raznih naravovarstvenih združenj, najvišji predstavniki slovaške lovske organizacije in gostje iz tujine.

Takole je Jože Gril (LD Ribnica) nastopil na 9. evropskem prvenstvu v oponašanju jelenjega rukanja na Slovaškem in zasedel 13. mesto.

Organizatorji so se izjemno potrudili, saj so poskrbeli za vsako malenkost. Prvi dan so se tekmovalci udeležili uradnega treninga, na katerem so preskusili mikrofone in prostor, zvečer pa so gostom pripravili tradicional-

ni *slovaški večer*. V soboto je bil uradni začetek, na katerem so sodelovali rogisti, predstavniki Kluba sv. Huberta s Češke v tradicionalni opravi, vodniki lovske psov, sokolarji, umetniki - rezbarji, lokostrelci, obiskovalci so se lahko pomerili v tradicionalnih ljudskih igrah, ribolovu; skratka: okrog dvorca je bilo sila živahno. Dopoldne so slovaški organizatorji izkoristili tudi za interno tekmovanje njihovih tekmovalcev. V zanimivem okolju grajskega hriba si je 42 nastopajočih prizadevalo za tri mesta v reprezentanci, boje pa si je ogledalo več kot tisoč ljudi.

Dopoldne je bilo namenjeno že omenjenemu Evropskemu prvenstvu. Oponašanje jelenjega ruka je izredno razširjeno na Madžarskem, Češkem, Slovaškem in

Poljskem, izjemno pozornost pa tej veščini namenjajo tudi Nemci in Avstrijci. Slovenijo je že tretje leto zapored zastopal član LD Ribnica **Jože Gril**. Tekmovalci se med seboj že dobro poznajo, naš postavni Jože pa je očitno s svojo postavo in šegavostjo med njimi še posebno priljubljen. Zanimivo je, da je bil naš predstavnik med najstarejšimi tekmovalci, saj so izbrani najboljši trije stari od 25 do 30 let. Pričakovali bi, da so to poklicni lovci, toda najboljši v oponašanju jelenjega svatovskega oglašanja so bili lovci, ki veliko časa preživijo v lovišču, niso pa poklicni lovci. Tekmovanje je bilo sestavljeno iz treh delov. V prvi disciplini so oponašali mladega ali starega jelena, ki išče košute. V drugi disciplini so se poskušali čim bolj približati glasovom jelena, ki varuje trop (harem) košut, v tretjem delu pa so iz svojih pripomočkov izvajali glasove jelena, ki je s

Prvi trije v prireditvenem dodatku (z leve): 2. Tamaš Erdelyi – Madžarska, 1. Robert Štancel – Češka, 3. Andrzej Misłak – Poljska

Foto: P. Sever

tropom košut, a ga »ogroža« drugi, približajoči se jelen. Tekmovalci so v glavnem uporabljali rogove (zelo cenjeni so od istrskih) volov, školjke – hišico morskega polža (tritona) ali pa plastične tulce. Njihov nastop je ocenjevalo šest sodnikov, ki so vsak nastop ocenili z oceno od ena do šest. Naslov prvaka je že drugič zapored osvojil 30-letni Slovak **Robert Štancel**, drugi je bil Madžar **Tamaš Erdelyi**, tretji pa Poljak **Andrzej Mislak**. Naš predstavnik **Jože Gril** je nastopil dobro in se uvrstil na polovico nastopajočih – na **13. mesto**.

Morda je Jože pričakoval višjo uvrstitev, saj je bil lani deveti, toda razlike med tekmovalci na sredini so bile izjemno majhne, medtem ko najboljši res izstopajo. A rezultat seveda ni v ospredju, saj sodniki ocenjujejo po svoji presoji. Pomembnejše je druženje lovskih prijateljev, oponašalcev, tokrat iz devetih držav. Prireditelcv lovcu predstavlja v drugačni, prijazni, umetniško poznavalski vlogi, predvsem pa se je prvenstvo vsem nastopajočim, spremljevalcem in obiskovalcem zagotovo vtisnilo v spomin. Želimo si, da bi se v prihodnje Jožetu pridružil še kateri tekmovallec, saj ne dvomim, da v Sloveniji nimamo dobrih poznavalcev in izvajalcev jelenjega rukanja (oglašanja ob paritvi). Morda bomo čez kakšno leto na prvenstvu v vlogi organizatorjev lahko nastopili tudi slovenski lovci!? Tudi na tem prvenstvu in dogodkih ob njem smo bili slovenski lovci deležni velike pozornosti in spoštovanja. Jubilejno – 10. evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja pa bo prihodnje leto na Češkem.

M. Fortin

Kako smo opravili lovski izpit po novem navodilu

(ZLD Ljubljana in ZLD Kočevje)

Najprej je na vrsti vprašanje *zakaj po novem* in kaj se je v lovu spremenilo, da bi morali lovski izpiti potekati drugače kot vsa desetletja nazaj. Lov kot tak se ni bistveno spremenil in tudi v prihodnje ne bo korenitih sprememb pri tehniki lova, le pri upravljanju divjadi bo marsikaj novega. V najslabšem primeru se bo še naprej krčil le spisek lovnih vrst oz. divjadi. Po čigavi zaslugi!? Posegi civilizacije v življenjsko okolje divjadi so pač kruti in

na žalost vse manj vračamo okoli v dobro. Tudi po zaslugi nove lovske zakonodaje bomo v okolje vračali manj in ravno spremembe zakonskih določil in z njimi posledično povezane spremembe podzakonskih predpisov so vplivale tudi na obliko ter vsebino opravljanja lovskih izpitov. Zato je bilo pripravljeno tudi novo navodilo, ki je program spremenilo predvsem v delu usposabljanja iz ravnanja z orožjem, prve pomoči pri strelnih ranah in pri poznavanju predpisov, povezanih z orožjem.

Zakaj? Spomnimo se na eno večjih družbenih sprememb v preteklosti, kot je bilo, npr., odpravljeno obvezno služenje vojaškega roka in drugih, s tem povezanih aktivnosti (raznih vojaških vaj in usposabljanj). Zato sedanje generacije ljudi na tak način ne pridobijo več tistega, tudi za lovsko udejstvovanje pomembnega znanja iz upravljanja z orožjem. Posledično je bila spreminjena tudi zakonodaja. Državljan, ki želi imeti orožje, morajo opraviti ustrezno posebno usposabljanje in še vrsto drugih aktivnosti. Verjetno vsi lovci od solovcev pričakujemo, da izpolnjujejo vse določene standarde usposobljenosti pri ravnanju z orožjem in predvsem, da znajo varno upravljati z orožjem. Vsaka nesreča z orožjem lahko prinaša s seboj tragedijo. Nenazadnje *Zakon o orožju* lovcem z opravljenim lovskim izpitom to usposobljenost tudi prizna¹, zato je bilo treba z novim navodilom temu ustrezno prilagoditi tudi program.

Letos je za prvo skupino lovskih pripravnikov za izpite, razpisane na območju ZLD Ljubljana in ZLD Kočevje, potekal **tečaj za usposobljeno osebo** (po starem pregledniku uplenjene divjadi) in **iz ravnanja z orožjem** sočasno s **predavanji za pripravo na lovski izpit**. Navodilo določa, da ga pripravnik opravi v prvem letu po vstopu v lovsko družino (LD). Zaradi spremembe predpisov drugače tudi ni bilo mogoče. Zato bo morala LZS že to jesen razpisati tečaje za letos sprejete pripravnike, vendar le za opravljanje preizkusa znanja o ravnanju z orožjem, ki ga mora pripravnik opraviti v prvem letu po vpisu v LD.

Ob tem se lahko kaj hitro tudi vprašamo in naredimo primerjavo, kaj za nove lovce pomeni ustrezno organizirano opravljanje izpitov na nekem območju.

¹ 19. člen Zakona o orožju (Ur. l., 23/2005), glej tudi predlog sprememb novega Zakona o divjadi in lovu.

Za primer vzemimo naš ljubljanski tečaj. Zgolj pridobitev potrdila o opravljenem preskusu iz ravnanja z orožjem stane pri zunanjih organizacijah okrog 300 €, zunaj Ljubljane pa je mogoče dobiti tudi cenejše izvajalce. Lovski pripravniki iz ljubljanske in kočevske območne lovske zveze pa so letos plačali le 180 € in so imeli za tak znesek možnost pridobiti znanje za opravljanje lovskega izpita in izpita za usposobljene osebe za rokovanje z orožjem. Skratka, dve muhi na en mah, da o ceni ob vseh drugih stroških, ki jih imajo pripravniki,

šateljmi pripravili predavatelji (tudi to ni bilo všteto v predavateljsko uro).

Letos je tudi prvič nastala zanimiva povezava med ljubljansko in kočevsko zvezo (nekatero območne zveze so imele to prakso že doslej). Ker je bilo malo pripravnikov s Kočevske (12), smo se povezali in tako ob ustreznem številu pripravnikov iz Ljubljane in Kočevja (skupaj jih je bilo 49) dosegli tudi ugodno ceno na udeleženca. Predavanja so potekala v posebnem konferenčnem prostoru Pivnice Anton v Grosupljem. Tako so imeli pri-

Foto: B. Krže

Skupna spominska fotografija novih kočevskih in ljubljanskih lovcev (z nekaterimi predavatelji) je nastala v začetku letošnjega julija pred idiličnim kozolcem »toplarjem« Gostilne Jap.

niti ne razpravljamo. Osebno sem prepričan, da bo to mogoče le do takrat, ko bomo te aktivnosti izvajali znotraj lovskih vrst po načelu solidarnosti. Po drugi strani moram napisati tudi, kar so povsem upravičeno povedali nekateri predavatelji: bruto predavateljska ura 30 € je za nekatere predavatelje prenizka (visokošolski predavatelj prejme vsaj 70 €). Zato se pri tako nizki ceni predavateljske ure postavlja vprašanje kakovosti oz., kako visoko usposobljenega in motiviranega predavatelja dobimo za ta denar. Na srečo je v lovskih vrstah kar nekaj zanesenjakov, tudi z dolgotletnimi mednarodnimi in strokovnimi referencami, ki so še pripravljeni predavati za omejeno nizko ceno. Tradicija izobraževanja v lovskih vrstah je prinesla vrsto strokovne literature za izpite, gradivo za nove predmete pa bo treba postopoma še urediti do take mere, da ga bo mogoče natisniti in izdati. Zaenkrat smo se morali zadovoljiti z zapiski in gradivom, ki so ga slu-

pravniki tam zagotovljeno tudi prehrano. Seveda se moramo na tem mestu še enkrat zahvaliti lastniku za razumevanje in pomoč pri izvedbi predavanj v njihovih prostorih.

Zaradi okoliščin in čakanja na soglasja ter potrditve ustreznih služb ministrstev so se predavanja začela zelo pozno. Šele aprila je LZS potrdila predavateljski zbor in takoj zatem smo dobili obvestilo, da je pristojno ministrstvo potrdilo tudi tričlansko izpitne komisije. Sledil je razpis LZS po območjih in dva dni zatem so pripravniki že imeli prva predavanja. Resda smo imeli že prej vse pripravljeno, vendar smo le želeli, da bodo pred začetkom potrjeni tako predavatelji kot izpitna komisija. Če zapišem povem po domače: lovskim pripravnikom nismo hoteli prodajati »mačka v žaklju«. Vsekakor je upati, da bomo prihodnje leto lahko s predavanji začeli že februarja.

Z ustreznim tempom je pod vodstvom vodje tečaja **Milana**

Velkovrha predavateljem uspešno izpeljati predavanja v predvidenem roku in pred dopusti še izpite. Pridobljeno znanje smo med predavanji preverjali s tremi testi. Na koncu je v skladu z navodili sledil tudi izpit pred tričlansko komisijo. Izpiti so potekali v Ljubljani in Kočevju tako, kot jih je razpisala LZS. Interes pripravnikov, da bi pridobili ustrezno znanje, je bil po mnenju predavateljev velik in kaže, da prihaja v naše vrste nova, odgovorna generacija dobrih lovcev. Glede na obstoječe stanje takšne lovce tudi vse bolj potrebujemo. Upajmo, da bodo spoštovali Etični kodeks, h kateremu so se zavezali, v skladu z izraženo željo in sprejetimi sklepi pa bo na območju ZLD Ljubljane v prihodnje podpis *Zaprisege* organiziran v okviru matičnih lovskih družin. Pridobitev lovskega izpita je le prva »vstopnica« za vstop v krog lovcev. Od vsakega posameznika pa je odvisno, ali bo res

V Pomurju letos 25 novih lovcev

V lovskem domu v Murski Soboti so 25 mladim lovcem podelili spričevala za uspešno opravljene lovske izpite. Slušatelji so 60 ur porabili za tečaj, enako toliko pa še za priprave na lovski izpit.

Kot je povedal predsednik pomurske komisije za izobraževanje **Štefan Nemec**, so tovrstna izobraževanja za bodoče lovce v 30 pomurskih lovskih družinah – od tega 22 v okviru ZLD Prekmurje in 8 v okviru ZLD Prlekije – vsako leto, enako tudi izpiti po končanem izobraževanju. Letos so kandidati, ki so prišli iz 14 LD, pred 3-člansko komisijo v skladu z novim pravilnikom Lovske zveze Slovenije opravili tudi ustni zaključni izpit. Pred podelitvijo spričeval sta mlade lovce pozdravila starešini ZLD Prekmurja **Arpad Köves** in ZLD Prlekija **Anton Holc**, ki sta sodelo-

vala tudi pri izročitvi spričeval. Mladi kandidati so pred tem podpisali še *Zaprisego* k Etičnemu kodeksu slovenskega lovca.

V jesenskih mesecih čaka mlade lovce v krogu lovskih tovarišev LD še šaljivi lovski krst.

V 22 prekmurskih LD, ki skupno gospodarijo na 63.666 ha lovnih površin, je vključenih okrog 750 lovcev, v 8 prleških pa na 33.500 ha lovnih površinah 538 lovcev. V Prekmurju sta še dve lovišči s posebnim namenom (LPN): Kompas - Peskovci (12.000 ha) in Fazan - Beltinci (14.000 ha).

G. G.

30 let pobratenja med LD Mala gora in LD Mala Nedelja

23. junija 2007 smo se v Mali Nedelji pri lovskem domu v Radoslavcih zbrali lovci dveh pobratenih lovskih družin **LD Mala gora** in **LD Mala Nedelja**, da bi proslavili 30-letnico lovskega pobratenja med LD Bučkovci, zdaj LD Mala Nedelja, in LD Mala gora iz Kočevja.

Slavnostno prireditev sta s pozdravnim govorom začela starešini LD Mala Nedelja **Tomaž Šišernik** in LD Mala gora **Bojan Babič**.

V nadaljevanju sta **Franci Novak** in **Franc Vajndorfer**, ki sta bila najbolj zaslužna za pobratenje, v svojem govoru na kratko opisala dolgoletno lovsko-tovariško druženje od začetkov do danes.

Le malo je med nami v obeh lovskih družinah še znanih obrazov lovcev, ki so bili glavni pobudniki, da so se lovsko-prijatelj-

ski odnosi tako poglobili in utrdili, da sta se pobratili LD Mala gora in takratna LD Bučkovci. Prvi začetki segajo nekaj časa pred leto 1977, ko so bile podpisane prve listine o pobratenju. Ob tem se moramo spomniti pokojnega **Frančka Zdravca**, delavca na kmetijsko-živinorejski farmi v Cvišlerjih, in zelo aktivnega lovskega tovariša **Jožeta Pugla**, člana LD Struge. Mnogo zaslug za sklenitev pobratenja ima tudi že pokojni **Stane Križman**, iz LD Bučkovci pa je bil na tem področju zelo aktiven član **Ciril Zupančič**.

Tako so se začele prve lovsko-prijateljske vezi. V nadaljevanju pogovorov in h končnemu pobratenju leta 1977 je veliko prispeval tudi takratni starešina LD Mala gora **Jože Boldan - Silni**, ki je zdaj že nekaj let pokojni. Za pobratenje ima veliko zaslug tudi takratni tajnik LD Mala gora **Franci Novak**, ki je še vedno prava lovska korenina. K pobratenju so mnogo pripomogli lovski tovariši, ki jih zdaj večinoma ni več med nami, prav tako pa tudi še vedno aktivni lovski člani, kot sta takratni in poznejši gospodar LD Mala gora **Jože Špehar** in **Ivan Struna**. S strani LD Bučkovci se spominjamo še žal mnogo prezgodaj umrlega starešine LD Bučkovci **Feliksa Karbe** in **Frančka Jaušovca** ter še vedno aktivnega takratnega gospodarja LD Bučkovci **Francja Vajndorferja**.

*Starešina LD Mala Nedelja **Franc Vajndorfer**, ki je zaslužen za dobro pobratimstvo obeh LD.*

V 30 letih druženja se je naše lovsko prijateljstvo še poglobilo in razširilo. Mnogo lepih trenutkov smo preživeli skupaj na raznih lovskih srečanjih. Za lovski blagor smo si večkrat segli v roke in z levico izpili kozarec rujnega. Naša lovska druženja so bila vedno pristrčna in prijateljska, če pa so že nehoti nastali nesporazumi, smo jih skušali čim

Novi letošnji lovci iz Pomurja

postal pravi varuh in gojitelj divjadi ter spoštovanja vreden član zelene bratovščine. Pripravniki iz ZLD Kočevje in ZLD Ljubljana so seiskazali tudi ob zaključku tečaja in organizirali podelitev priznanj v zanimivem okolju kozolca »toplarja« pri Gostilni Jap. Udeležba je bila kljub dopustom zelo velika, družba pa prijetna, kar je mogoče videti tudi s priložene fotografije. Tam so bila podeljena potrdila o opravljenih lovskih izpitih, poskrbeli pa smo tudi za priznanja in priložnostne nagrade za najboljše tečajnike.

Lado Bradač,
predsednik ZLD Ljubljana

Izmenjava obnovljenih podpisanih listin o pobratenju med LD Mala gora in LD Mala Nedelja

prej popraviti in pozabiti. Vendar čas teče naprej, postajamo vedno starejši, za nami prihaja mlajši rod naših lovskih naslednikov. Ob tem praznovanju želimo in pozivamo tudi vse mlajše lovce obeh pobratenih družin, naj nadaljujejo prijateljske lovske vezi in lovske običaje starejših vsaj še nadaljnjih 30 let.

Ker se je v tem času LD Bučkovci preimenovala v LD Mala Nedelja, sta ob tej priložnosti starešini podpisala in si izmenjala obnovljeni listini o pobratenuju.

Tomaž Šišernik

Vedno manj nesnage v koroških gozdovih

Že pred 22. aprilom, svetovnim dnem Zemlje, in tudi pozneje, kot že leta prej, je tudi letos vseh 19 koroških LD organiziralo čistilne akcije svojih lovnih in nelovnih površin. Spomladanske čistilne akcije, ki potekajo pod pokroviteljstvom LZ Slovenije, območnih lovskih zvez, KS in občin, so nedvomno velik prispevek slovenskih lovcev čistejšemu in zdravemu okolju.

Medtem ko so koroški lovci še predlani in lani po gozdovih, skritih grapah in tudi na obrobjih vasi in mest nabrali za traktorje raznih odpadkov, med katerimi so bile tudi nevarne snovi, so letos pobrali izredno malo odpadkov. Kot kaže, so stalna opozorila lovcev, gozdarjev, komunalne službe in okoljevarstvenih organizacij, ne nazadnje tudi medijev, le pomagale: ljudje so postali tozadevno bolj ozavešeni. Končno so spoznali, da si sami onesnažujemo okolje, v katerem živimo.

Ker smo tudi v Lovcu že veliko pisali o lovskih čistilnih akcijah, smo tokrat šli po sledih našega pisanja izpred dveh let. Z namenom, da na terenu preverimo, ali naše akcije in opozorila res pomagajo, lahko zdaj potrdimo, da je v našem okolju mnogo manj nesnage kot prej. Pridružili smo se čistilni akciji, ki jo je organiziral revir Navrški vrh nad železarskimi Ravnam, ki spada v LD Prežihovo - Kotlje. Neutrudni revirni vodja **Lenci Mačič** je ob zaključku uspele akcije povedal, da je njihov revir, ki sega vse od Brančurnika, železarskih Raven do vznožja Uršlje gore, čeprav ga zaradi bližine in privlačnosti radi obiskujejo mnogi rekreativci in gobarji, vedno bolj čist. Da v gozdovih ni več

velikih kupov odpadkov, kot so bili še pred dobrim letom, ima, po oceni Mačiča in drugih, veliko zaslug tudi Komunalno podjetje Log - Prevalje, ki večkrat na

Tudi v gozdu nad železarskimi Ravnam, kjer je najstarejša koroška gozdna učna pot, poleg tega pa tudi privlačno lovišče in zanimive izletniške točke, je vedno manj nesnage. Zadovoljni lovci in gozdarji, od leve: Alojz Skerlovnik, Boris Plevnik, Bojan Kotnik, Niko Apšner, Lenci Mačič, Gorazd Mlinšek in Ivan Trobas.

leto organizira zbiranje kosovnih odpadkov. Občani pa lahko vsak dan brezplačno odložijo večje odpadke tudi na stalnih zbirnih mestih. Žal so še taki, ki iz mesta, kjer je dovolj kontejnerjev, ne vemo zakaj, še vedno odvržejo razne odpadke kar v gozd.

Pred leti so se, bolj ali manj organizirano, v spomladanske čistilne akcije vključili tudi delavci Zavoda za gozdove Slovenije. Še posebno to velja za gozdarskega inženirja **Gorazda Mlinška**, vodjo gojenja in varstva gozdov pri ZGS, OE Slovenj Gradec. Kotuljski lovci vedo povedati, da Mlinška, velikega zagovornika zdrave narave, večkrat na leto srečajo z vrečko v roki, ko po gozdu pobira odpadke za vsemi še (ne)ozaveščenimi mladimi Korošci ... »Poleg tega, da tudi zaposleni na ZGS sodelujemo v vsakoletnih čistilnih akcijah, smo ob letošnjem tednu gozdov izdali zloženko, v kateri smo pisno in slikovno prikazali nekatere zanimive in pestre grmovne in drevesne vrste, ki rastejo v koroški gozdni krajini. Organizirali smo tudi 10. tradicionalni kviz o varovanju gozdov in okolja za učence sedmih razredov OŠ v Vuzenici, in sicer na gozdni učni poti Pistrov grad. Sicer pa imamo na Koroškem kar 8 učnih gozdnih poti. Najstarejša je na Navrškem vrhu, ki je med mladimi in starejšimi zelo pri-

ljubljena,« je povedal Gorazd Mlinšek, ki je pri OE Slovenj Gradec med drugim zadolžen tudi za stike z javnostjo.

F. Rotar

še **Vili Ducman**. Od 10 mogočih glinastih golobov jih je največ zadel domači župan Branko Ledinek, ki je povedel s šestimi zadetimi golobi. Sledil mu je župan Občine Duplek, Janez Ribič, ki je uspešno zadel trikrat. Tretje mesto pa je pripadlo Viliju Ducmanu. Župani so bili izjemno borbeno razpoloženi in, roko na srce, odlično so se izkazali. Župan Rač si je zmago 'pristreljal' v končnici. Za prvo mesto je Ledinek zaslužen dobil pokal LD Rače v trajno last.

Posebna kategorija v strelskem tekmovanju na glinaste golobe je tekmovanje starešin lovskih družin. Prvo mesto je osvojil **Bogo Male**, starešina LD Cirkovce, drugo mesto je pripadlo **Franču Koširju**, starešini iz LD Rače, tretje mesto pa je zasedel **Marjan Gselman**, starešina LD Pobrežje - Miklavž na Dravskem polju. Nenazadnje so bili tudi strelci sosednjih LD udeleženci našega tekmovanja. Tekmovali so ekipno ter posamično. Med ekipami je bila najuspešnejša LD Cirkovce, druga je bila LD Star-

Trije županski 'mušketirji' na strelišču LD Rače (z leve): Janez Ribič, Branko Ledinek in Vili Ducman.

Srečanje županov Podravja na strelišču LD Rače

Župani Podravja so se na Zraškem stelišču 21. 6. 2007 že tretjič pomerili z lovci LD Rače v streljanju na glinaste golobe. Od peterice vabljenih županov so se odzvali trije, dva pa sta se opravičila. Za varnost na strelišču ter za nemoten potek tekmovanja je poskrbel naš strelski referent **Samo Lipovec**. Med nastopajočimi župani so bili župan Občine Rače - Fram **Branko Ledinek**, župan Občine Duplek **Janez Ribič** ter župan Občine Star-

še in tretja LD Polskava. Med posamezniki se je najbolj izkazal **Marjan Lah** iz LD Cirkovce, drugo mesto je osvojil **Franč Tomanič** prav tako iz LD Cirkovce, tretje mesto pa je odšlo v LD Starše po zaslugi **Bojana Kirbiša**. Zmagovalci so prejeli lepe pokale za osvojena prva mesta v trajno last.

Po uradnem delu tekmovanja se je začel vesel, družaben del našega druženja. Nazdravili smo zmagovalcem, po tradiciji kar iz pokala, ki ga je osvojil župan Občine Rače - Fram **Branko Ledinek**. To je bilo veselje, saj je zmagal naš župan! Težave, o katerih smo razpravljali, ki so pomembne za lovce pa tudi za

lokalno skupnost, niso bile videti več tako nerešljive in neizvedljive. Prav nasprotno, videli smo jih v popolnoma drugačni, za nas vse prijaznejši podobi.

Še enkrat se je izkazalo, da tam, kjer je volja, so tudi rešitve in zavidljivi rezultati. »Takšno srečanje oziroma prireditev v prihodnjem letu ne bo izostalo,« smo si obljubili lovci. Tudi župani so skoraj prisegli, da se bodo z največjim veseljem odzvali našemu povabilu.

Za konec morda ne bo odveč, če poudarim, da je prireditev spadala v krog prireditev ob občinskem prazniku Občine Rače - Fram.

Drago Vešner

Strelska tekma za pokal Občine Braslovče

V Lovcu v zadnjem obdobju 10 let ni bilo skoraj ničesar napisanega o **Lovski družini Braslovče**. To pa ne pomeni, da ta LD iz Savinjske doline, s skupno površino okrog 5.000 ha (in lovno površino 3.200 ha) ter 49 člani, ni aktivna glede gojitve divjadi, varstva narave, ohranjanja lovske kulturne dediščine in tradicije ter izvrševanja lovskogospodarskih načrtov. Nasprotno, zadane naloge realizira sprotno, s polno mero odgovornosti, kar se odraža tudi v letnih poročilih na občnih zborih, pri lovskogospodarskih poročilih, skratka: rezultati so vidni in na zavidljivi ravni.

LD Braslovče uspešno sodeluje tudi z drugimi LD in društvi v slovenskem prostoru z organiziranjem prireditev, ki družijo uporabnike skupnega prostora, predvsem pa enako misleče ljudi, lovce, ki imajo radi naravo in se udeležujejo takih prireditev.

Vsakoletna organizacija strelskega tekmovanja v Boštunovcu za pokal Občine Braslovče je že ena izmed takšnih prireditev in na izvedbo smo se še posebno pripravili. Ni slučaj, da je strelska tekma vsako leto na praznik ob dnevu državnosti, 25. junija, ki ga praznujemo vsi Slovenci, in da je pokrovitelj Občina Braslovče, seveda s sponzorskimi sredstvi, ki so vedno dobrodošla.

V organizacijo prireditve je bilo, s starešino **Dušanom Urankarjem** na čelu, vpetih vseh 49 članov »kolektiva«, ki so po svojih sposobnostih in močeh prispevali svoj delež. Pri organizaciji je bil velika opora predsed-

nik Dušan, v slovenskem prostoru znan kot odlični strelec (državni prvak, udeleženec evropskih prvenstev). Njegovo vodstvo in taktika sta bila profesionalna, neutrudna, z vso predanostjo na poti k cilju, kar se je izkazalo tudi v pridobivanju sponzorskih sredstev, ki v večjem delu poravnajo stroške strelske prireditve. Dušan, hvala ti v imenu LD!

Nabava in postavitve velikega vojaškega šotorja, za kar je poskrbel naš strelski referent **Matej Gubenšek**, sta se izkazali za nujnost, saj si v času streljanja ne moremo privoščiti vremenskih nevšečnosti (imamo namreč že slabe izkušnje). V nedeljo so bili lovci zadolženi za postavitev: postavili so šotor, uredili »šank«, potekal pa je tudi uradni trening za strelce ter druge sodelujoče.

V ponedeljek, na dan državnosti, je ob 9. uri prišel tudi povabljeni župan Občine Braslovče **Marko Balant**, ki ga je spremljal starešina LD. Ob asistenci Dušana Urankarja je župan s

Strelsko tekmo je s strelom na glinastega goloba začel župan Občine Braslovče Marko Balant v spremstvu starešine Dušana Urankarja.

Ekipa LD Braslovče kot gostiteljica ni tekmovala. Preizkusilo se je tudi 8 pripravnikov. Za popestritev prireditve je bilo pripravljeno in organizirano tudi strelšče za streljanje s pištolo, na katerem se je lahko v streljanju na novo preizkusil prenekateri »novopečeni« lastnik pištole ali revolverja.

Rezultati strelskega tekmovanja v Braslovčah:

Ekipno – kombinacija:

1. LD Trebnje	719
2. LD Oljka	697
3. LD Velenje	672

Posamezno – kombinacija:

1. Peter Flis, LD; Trebnje	254
2. Jure Žohar, LD OLJKA	252
3. Vojko Škodnik, LD Braslovče	24.

Posamezno – kombinacija (veterani):

1. Jože Podgoršek, LD Oljka	194
2. Viktor Rebernak, LD Šentlambert	181
3. Janez Blažič, LD Škale	180

Po končanem strelskem tekmovanju »v konkurenci« je sledilo »nagradno streljanje« na glinaste golobe za bogate praktične nagrade naših sponzorjev, ki ga je vodil strelski sodnik **Janez Šumak**. Zanimivo streljanje, kjer so imeli popravni izpit tekmovalci »z več življenji«, ki jim prej v konkurenci ni uspelo.

Pomerili so se tudi veterani.

strelom iz puške, namenjene na glinastega goloba, uradno odprl tekmovanje. Vreme nam je bilo naklonjeno, pa tudi lovci v šotoru, kjer sta že obratovala točilna miza in kuhinja s strežbo odličnega srnjakovega golaža. Da pa je bila ponudba popolna, ni manjkalo niti jedi z žara. Visoka temperatura je naredila svoje, tako da je pijača tekla »v potokih« ob živahnem druženju tekmovalcev, obiskovalcev ter drugih udeležencev.

Discipline v lovskem streljanju na glinaste golobe, MK na tarčo srnjaka, MK na premično tarčo – v kombinaciji se je udeležilo 19 ekip, 75 lovskih strelcev ter 17 lovskih veteranov.

Zmagovalec v »kombinaciji – posamezno« Peter Flis in drugi tekmovalci med koncentracijo za nastop

S podelitvijo pokalov in bogatih nagrad se je prireditev končala okrog 18. ure. Potekala je brezhibno, disciplinirano ter predvsem varno ob rekordnem obisku tekmovalcev pa tudi drugih obiskovalcev.

Marljivi lovci organizatorji, tekmovalci in gledalci smo kar nekaj časa posedeli v dobri družbi pod šotorom in praznovali »še eno delovno zmago.«

Janez Šumak

Na prvem mestu je druženje!

Večina članov LD Rakovnik se je zbrala na strelišču Vrh na preizkusnem pomladanskem streljanju na glinaste golobe. Zapisati moram, da je bilo prijetno, veselo in koristno lovsko druženje in na svoj način tudi zanimivo. No, treba se je spomniti in opozoriti, da se je po mojem mnenju končalo neprijetno obdobje slovenskega lovstva, ko so se kazali zelo različni pogledi glede ureditve statusa lovcev in lovstva na sploh v Sloveniji. Predvsem je to zasluga letošnjega občnega zbora slovenskih lovcev v Ljubljani, na katerem so soglasno sprejeli in potrdili predlog Pravil LZS. Temu bo sledilo še ustrezno prilagajanje in urejanje v lovskih družinah; skratka, premaknilo se je, gremo naprej!

To pot sem nekoliko razmišljal tudi o drugih vprašanjih, ki so se porajala na srečanju na strelišču sredi gozdov na Dolenjskem. Večina strelcev je v tretjem življenjskem obdobju, kot po novem pravimo tisti generaciji, ki smo jo nekoč označevali kot starostnike, v glavnem odpisane. Stališča o starosti se spreminjajo, na splošno so se časi tudi na gerantološkem področju že temeljito spremenili. Splošna usmeritev, življenjska doba se je podaljšala tudi v Sloveniji. V ZDA so objavili več znanstvenih študij, kako zdaj, kakšen način življenja ubrati, da bo življenje v podaljšani življenjski dobi kakovostno in prijetno. Mednarodne raziskave o teh vprašanjih je podprla tudi Evropska unija. Na streljanju na glinaste golobe smo spoznali zanimivo ugotovitev. Vsi strelci, ne glede na leta, so zadeli glinaste golobe; razlika v letih med najstarejšim in najmlajšim je bila tudi do 70 let!

Ne glede na leta mora biti lovec strelec ustrezno telesno pri-

Razlika v letih med najstarejšim lovцем Stanetom in najmlajšim Boštjanom je 70 let. Oba sta zadela vsak svojega glinastega goloba. Streljala sta v enakih razmerah. In kaj je sporočilo ugotovitve: navzlic veliki razliki v letih sta oba zdrava; kar je za mladeniča normalno, pa je za starejšega pravi dar v pozitivni naravnosti poznih let.

pravljen, upoštevati mora vsa pravila Etičnega kodeksa. Glinaste golobe izstreljuje računalnik, pri tem ni izjem. Vsakdo ima le nekaj sekund, tudi desetink, da pomeri in sproži strel na letečo tarčo. Pri tem pridejo do izraza predvsem psihične lastnosti, refleksi, kako se nekdo odziva in tudi znajde, ter seveda vadba. Kot sem že poudaril, so vsi zadeli, kar je zelo pohvalno; razlike so bile v končnih zbranih točkah. Priznati je treba, da so pri marsikaterem članu rezultati zelo vplivali na samozavest, dobro počutje; predvsem na starejše generacije lovcev.

Ob vsem tem sem tudi razmišljal, koliko obstranskih aktivnosti ima lovstvo, ki prispevajo k zdravemu načinu življenja, kar priporočajo tudi znanstveniki v podaljšanem življenjskem obdobju. Med priporočili je na prvem mestu **druženje**. Z lovskimi tovariši imamo že desetletja utrjena prijateljstva, redno se srečujemo, dogovarjamo za skupne akcije ...

Na lovih in delovnih akcijah imamo zagotovljeno gibanje, hojo v zdravem, naravnem okolju, svežem zraku. Pomemben je tudi način prehrane. Skratka, lovci so (tudi ko so stari) na pravi, sodobni poti tudi na tem področju. Veliko se je mogoče naučiti in biti na tekočem z dogajanjem v lovstvu in glede divjadi tudi s prebiranjem revije Lovec.

Na splošno pa imam kritično pripombo: **v lovskih vrstah je premalo mladine**, rekel bi naše tretje generacije. Tudi v naši družini (LD Rakovnik) jih nimamo niti za prste na eni roki. Kaj je vzrok, da se mladina ne zanima

za lovstvo kot nekoč? Predvsem je več vzrokov, splošna pa je ugotovitev, da je ugled slovenskega lovca padel na nezavidljivo nizko raven. Pri tem bodo potrebne načrtne spremembe tudi v načinu razmišljanja. Javnosti moramo povedati resnico, kakšen je lik slovenskega lovca in kakšno je naše temeljno poslanstvo. Več besede je treba dati mladini, tudi v reviji Lovec; naj se uveljavijo njihove ideje, prilagojene novim časom ... Prepričan sem, da se

bomo z novim vodstvom, novimi pravili in svežimi idejami le približali v lepše, svetlejša časa, boljše jutri tudi za slovenske lovce.

Stane Lenardič

Srečanje pobratenih LD

V soboto, 2. 6. 2007, je bilo tradicionalno srečanje pobratenih lovskih družin LD Bohinjska Bistrica in LD Markovci, ki je bilo tokrat v Stari Fužini v Bohinju.

Obe LD sta listino o pobratenju podpisali leta 1980. Vse od takrat se pobrateni lovci obiskujemo ter hodimo na lov drug k drugim. Gorenjci smo tako spoznali lov na fazane in zajce na prostranih štajerskih ravninah, Štajerci pa pri nas strme bohinjske hribe, kjer je domovanje gamsov in ruševcev.

Bohinjci smo štajerske lovce in lovke s svojimi spremljevalkami počakali pred Penzionom Bohinj v Stari Fužini, nedaleč od Bohinjskega jezera. Sprva je glede na vreme kazalo, da ne bo nič z aktivnostmi na prostem, saj je zelo deževalo še zjutraj, sama bohinjska kotlina pa je bila ovita v goste meglice. Toda gostje so s seboj, poleg dobre volje in smeha, očito prinesli tudi lepo vre-

me. Po sprejemu gostov pred penzionom smo dan začeli s sprehodom do bližnjega Bohinjskega jezera. Tam smo si ogledali znamenito cerkvico ob jezeru in most, pod katerim se konča jezero in začne reka Sava Bohinjka. Na sprehodu so gostje začutili skrivnostnost Bohinja, marsikdo pa je pogled uprl v južne bohinjske gore, kjer je uplenil svojega prvega gamsa ali ruševca. Zaživeli so spomini na vsa leta druženja in lova, razživeli so se lovski pogovori in čas je bil za vrnitev do gostišča, kjer nas je čakalo okusno kosilo. Ko smo pojedli, smo se lovci pomerili v malem nogometu na bližnjem igrišču. Igralce in tudi gledalce, ki so vneto navijali, je vmes zmotil dež. Toda le kako drugače bi gostom bolje dokazali rek, »da ima dež v Bohinju mlade.« Velika požrtvovalnost 70-letnega bohinjskega vratarja, najstarejšega igralca na igrišču, je botrovala, da smo Bohinjci le blago, z 0 : 2 izgubili nogometno tekmo z veliko boljšimi nasprotniki. Sledilo je povračilo – igra s podiranjem pločevink z žogico, kjer pa smo Bohinjci pokazali, da nam natančnost ni tuja in z malo sreče smo zmagali z nekaj točkami prednosti.

Nato je bil lovski krst po lovskih običajih. Za uplenitev plemenite divjadi so se zagovarjali trije lovci, dva za uplenitev gamsa, eden pa za uplenitev jelena. Kljub briljantnemu zagovoru zagovornika je žožilcu uspelo s svojimi izjavami prepričati sodišče, da je lovce obsodilo na primerno kazen – uđarec s palico in plačilo večje količine vina. Potem smo bili priče še enemu lepemu lovskemu običaju – lovskemu ropotu, večer pa se je še dolgo nadaljeval ob petju pesmi.

Ko je prišel čas za slovo, se je marsikdo težko poslovil od lovskega prijatelja, s katerim je nekđaj z ramo ob rami delil lovška doživljaja in lovske uspehe. Zato smo slovo sklenili ob objlubo, da se bomo kmalu spet srečali.

Gregor Hodnik,
tajnik LD Bohinjska Bistrica

Radgonski lovci počastili svojega zaveznika

Le redkokđaj se ob lovskem domu LD Gornja Radgona zbere toliko ljudi, kot se jih je v nedeljo, 8. 7. 2007, ko so člani LD Gornja Radgona pripravili

Po bogoslužju, sveti Hubertovi maši, je župnik Franc Hozjan blagoslovil lovski dom LD Gornja Radgona, ki so ga zgradili že leta 2002.

Hubertove maše, ki jo je organizirala LD Gornja Radgona, se je udeležil tudi 90-letni lovec Karel Kozar.

Hubertovo mašo. Za več sto domačih lovcev, njihove sorce, lovske prijatelje iz drugih LD, predstavnike lokalne oblasti, gospodarstva in politike ter druge občane jo je daroval domači župnik **Franc Hozjan**, ki je v pridigi, med drugim, predstavil življenje zaveznika lovcev svetega Huberta. Maše, ki je bila na prostem, v prijetni senci gozdička v bližini lovskega doma, in ki jo je vodila napovedovalka **Stanka Kralj**, se je med 57 članicami in člani LD Gornja Radgona udeležil tudi najstarejši član, 90-letni **Karel Kozar**.

Prijetno prireditve, na kateri so radgonski lovci in njihovi stanovski kolegi iz sosednjih lovskih družin počastili svojega zaveznika svetega Huberta, vse zbrane je pozdravil tudi podpredsednik LD Gornja Radgona **Milan Kolarič**, so popestrili Prleški lovski rogisti, pevke in pevci Mešanega cerkvenega pevskega zbora Gornja Radgona ter črešnjevski tamburaši.

Po bogoslužju oz. sveti Hubertovi maši je župnik Hozjan blagoslovil novi radgonski lovski dom, ki je bil po besedah pod-

predsednika LD Gornja Radgona dograjen že leta 2002, zdaj pa so izkoristili priložnostno mašo, da so dom tudi blagoslovili. Ob tej priložnosti so radgonski lovci, s pomočjo svojega člana - gostinca **Draga Žunka**, poskrbeli za prijetno in veselo družabno srečanje.

Oste Bakal

Grlečev prispevek k ohranjanju tradicije lovškega roga

KUD Prekmurski rogisti, ki ga vodi **Rudi Slogovič**, že dalj časa skrbno pripravlja krajšo monografijo o prof. **Jožetu Grlec**u. V njej naj bi strnjeno predstavili življenje in delo tega plodovitega avtorja skladb za lovske rogove, dirigenta in tudi zgledega lovca, dobršen del prostora pa namenili objavi partitur Grlečevih skladb. Predvidevajo, da jih bodo strokovno obdelali in predstavili 160.

Skladateljeva življenjska in delovna pot bo predstavljena celovitno, besedilo bo prevedeno tudi v nemški in angleški jezik. Kot nam je posebej za Lovca povedal Rudi Slogovič, naj bi publikacija izšla sredi oktobra letos. »Že takoj po pogrebu, posebno pa na 1. memorialu Jožeta Grleca leta 2001 v Murski Soboti, je bila dana pobuda za izdajo Grlečevih skladb za lovske rogove. Vedeli smo namreč, da je prof. Grlec napisal veliko več skladb, kot jih je bilo objavljenih v zvezku *Skladbe za lovske rogo*ve leta 1993 (objavljenih je 50 skladb) in v knjižicah *Nova avstrijska lovška glasba* v založbi

profesorja **J. Pöschla**. Nepopravljivo škodo bi naredili slovenski lovski glasbeni kulturi, če bi dovolili, da tako bogata zbirka odide v pozabo. Prof. Jože Grlec sodi namreč med najbolj znane avtorje skladb za lovske rogove v Evropi in v svetu. Mnoge njegove skladbe poznajo in igrajo rogisti po celi Evropi. Najbrž pa še kje drugje po svetu,« je prepričan Rudi Slogovič, ki tudi vodi omenjeni projekt. Večino skladb so dobili pri pokojnikovem sinu, nekaj skladb so prejeli tudi od posameznikov iz domovine in tujine. Mnogim je namreč Jože Grlec napisal in posvetil skladbe. »Prelomno je bilo leto 2005, ko je v skupino Prekmurski rogisti prišel prof. **Stanko Peterka**. Naključje je hotelo, da je za diplomsko nalogo na Pedagoški fakulteti v Mariboru izbral temo Jože Grlec in Prekmurski rogisti. Tako se je do dobra seznanil z Grlečevimi deli, izrazil pa je tudi pripravljenost, da strokovno uredi vse zbrane skladbe za lovske rogove, ki jih je napisal Jože Grlec. Prav tako je napisal uvodno besedilo o življenju in delu pokojnega skladatelja in opravil največ dela za izid publikacije, s katero se želimo trajno zahvaliti našemu dirigentu in skladatelju in njegovo plodovito delo hraniti za prihajajoče rodove,« je še povedal Slogovič. Finančno naj bi izdajo podprle Mestna Občina Murska Sobota, Lovska zveza Prekmurje in Lovska zveza Slovenije. Pričakujejo pa tudi na pomoč in podporo mnogih donatorjev in sponzorjev.

Naj za naše bralce zapišemo, da je bila Grlečeva velika ljubezen tudi lovstvo. Bil je lovec in med drugim je opravljal naloge gospodarja za štiri lovske družine. Leta 1972 je okoli sebe zbral lovske tovariše in jih navdušil za igranje na lovski rog. Na slovenska tla je idejo prinesel iz zahodne Evrope, kjer imajo lovski rogisti bogato tradicijo in splošno veljavo. Pri Zvezi lovskih družin Prekmurje je pomagal ustanoviti prvi lovski zbor rogistov v Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji. Skupino so poimenovali Prekmurski rogisti, njihov idejni in umetniški vodja pa je bil do smrti prof. Jože Grlec. Za lovske rogove je napisal okoli 180 skladb, in to za najrazličnejše priložnosti. Kot med drugim poudarja Stanko Peterka v svoji diplomski nalogi o prof. Grlec, »je za delo prejel številna priznanja, nagrade in odlikovanja v Sloveniji in v tujini. Umrl je 2. oktobra 2000 v

Murski Soboti. Ob zadnjem slovesu je na pokopališču zadonelo na desetine lovskih rogov v zadnji pozdrav. Njegovo življenje je bilo povezano z glasbo do zadnjega trenutka.» Grlec ima velikanske in pionirske zasluge za razvoj lovske kulture in še zlasti za promocijo lovskih rogov. Temu področju je namenjal posebno ljubezen in velikansko skrb, ki se odraža v njegovo bogati, v nekaterih pogledih celo neprecenljivi dediščini. Zato je poteza KUD Prekmurški rogisti vredna toliko večje pozornosti in javne zahvale širše ter tudi ne le zgolj lovske javnosti!

M. Toš

Spominski pohod ZLD Kočevje na Triglav

Lovci Kočevsko-Ribniške doline pa vse do Turjaka z vso zavzetostjo sodelujemo pri gradnji in razvoju naše stanovske organizacije na lokalnem pa tudi državnem nivoju. Žal zadnjih nekaj let z zaskrbljenostjo spremljamo razvoj dogodkov, ki so povezani z usodo okolja, v katerem živimo, divjadi, rastlinstva ter v povezavi s tem tudi lovstva. Ugotavljamo, da je že veliko zamujene. Pred nami je obdobje pomembnih odločitev, predvsem takšnih, ki naj bi takšno stanje preusmerile v zeleno smer. Naš pogled se spogleduje s sodobnim pojmovanjem lova, ki naj bi predstavljal predvsem prizadevanje za ohranitev divjadi vseh avtohtonih vrst v takšnem številu, ki na eni strani zagotavlja normalno razmnoževanje in s tem ohranitev vrst, na drugi pa preprečuje nastanek čezmerne škode od divjadi v gozdu in na polju. Primeri upravljanja z divjadjo v lovskih družinah se uspešno potrjujejo v praksi. To je uspevalo že našim pradedom, na nas pa je, da z utečenim delom nadaljujemo, saj pot vodi v pravo smer.

Oktober beležimo polnih 100 let organiziranega lovstva na Slovenskem, zato je prav, da uspešno prehojena 100-letna prizadevanja in uspehe proslavimo na primeren način.

Udeleženci spomladanskega občnega zbora ZLD Kočevje smo bili enotnega mnenja, da je treba takšnemu jubileju vtisniti poseben pečat. Predstavljene so bile različne ideje glede oblike praznovanja. Na koncu smo potrdili predlog, da v namen praznovanja tako visokega jubileja organizi-

ramo spominski pohod in tako prispevamo kamenček v mozaik prireditvev LZS ob praznovanju 100-letnice organiziranega lovstva na Slovenskem. V ta namen naj bi izbrana delegacija ZLD Kočevje ponesla prapor te območne zveze na vrh Triglava. Priprave so stekle in v sodelovanju s predsedniki LD, članic ZLD Kočevje, je bila sestavljena 11-članska odprava, ki je med 30. in 31. avgustom na najvišji točki domovine sodelovala ob praznovanju omenjenega jubileja naše krovne lovske organizacije. Ob krajši slovesnosti tega dejanja je bil tako tudi našemu lovskemu praporu pripet simbol slovenstva, kakršnega je deležen slehernik, ki se mu uspe povzpeti na Triglav.

Visoko v gorah vreme še kako lahko pokaže zobe. O tem smo se lahko prepričali vsi udeleženci pohoda, saj je prvi dan zaradi neugodnih vremenskih razmer uspelo osvojiti vrh le trem pogumnejšim. Prebuditi se je moral še drugi dan, da je vzpon na Triglav uspel vsem udeležencem odprave. Samo poldrugo uro hoda (s plezanjem) je bilo potrebno, da so telefonski 'SMS-i': »Vzpon na Triglav je uspel,« preplavljali Kočevsko-Ribniško dolino. Veselje med nami kar ni hotelo doseči vrhunca, saj je bilo med nami tudi pet članov odprave, ki so bili

klonjeno, zato smo imeli priložnost, da smo se naučili vseh lepote, ki nam jih ponuja neokrnjena narava Triglavskega narodnega parka. Težko bi bilo preslišati značilen žvižg alpskega svizca, ki je hotel opozoriti nase, ponudila pa se nam je tudi priložnost opazovanja gamskega tropa na paši. S težkimi nogami, a srečni smo stopali po vlaki na obračališče ceste, kjer nas je že čakal

zaciji združujemo posamezniki in skupine, ki še nekaj damo na besedo *lovski tovariš*. V omenjenih dveh dneh je bilo lovsko tovarištvo velikokrat na preizkušnji, vendar v nobenem primeru ni bilo niti načeto, kaj šele izdano, za kar se vsem udeležencem in udeleženkama še enkrat prav iskreno zahvaljujem.

Mag. Štefan Vesel,
predsednik ZLD Kočevje

Popoldanski poskus vzpona je večini spodletel, le trije so, kljub gramenju, z vzponom pogumno nadaljevali in tudi uspeli.

minibus. Vsi člani odprave smo sklep OZ ZLD Kočevje sprejeli resno in odgovorno, kar je samo potrditev, da se v lovski organi-

60 let LD Radvanje

LD Radvanje je ena tistih lovskih družin, ki je nastajala na začetku lovstva, takoj po 2. svetovni vojni. Smo člani LD, ki ima lovišče v Mestni občini Maribor in smo zato LD, ki gospodari z loviščem v posebnih okoliščinah.

Zgodovinsko gledano je LD dobivala zdajšnjo podobo z različnimi združitvami, razdružitvami in preoblikovanji. Že na začetku je nastala združitev LD Radvanje in LD Studenci; nato pa v 50 letih še združitev z LD Pobrežje, kar je trajalo samo 4 leta, pa je nastala ponovna razdružitev. Takšna je zgodovina LD do danes.

Kot vse LD v takratnem času tudi mi nismo imeli svojih poslovnih in delovnih prostorov, zato so se takratni člani srečevali na sestankih v različnih gostinskih lokalih. Leta 1959 smo v želji po lastnem lovskem objektu od Smučarskega kluba Branik odkupili njihovo smučarsko kočjo Snežinka na Pohorju. Z veliko odrekovanja in prostovoljnega dela je bila lovsko kočja hitro obnovljena in namenjena uporabi vsem lovcom.

Z leti je lovsko kočja na Pohorju postala bivač in ni več slu-

Nasmejani: Matej, Martin, Anton, Milosav, Jurij, Stanko, Robert, Sonja, Stanka in Štefan ob razvitju prapora ZLD Kočevje pri Aljaževem stolpu na Triglavu.

na Triglavu prvič. Sledila je krajša slovesnost z razvitjem prapora ZLD Kočevje, topel stisk rok, skupinsko fotografiranje in varen sestop. Med potjo smo si imeli veliko povedati, pa je vseeno ostalo nekaj časa za občudovanje prelepe pokrajine. Tudi vreme nam je bilo tokrat veliko bolj na-

PREKLIC

Lovska zveza Slovenije preključuje na podlagi drugega odstavka 63. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04 in 120/06 – odločba US) na predlog Lovske družine Dramlje veljavnost lovske izkaznice, št. 3656, izdane na ime Janez Lavbič, in sicer do 31. 12. 2007.

Lovci Lovske družine Radvanje

žila svojemu prvotnemu namenu. Zato smo začeli graditi nov lovski dom v Radvanju pri Mariboru na takratnem vojaškem strelišču. V rekordnem času je bil objekt obnovljen in leta 1994 predan svojemu namenu.

Ob 70-letnici Slovenskega lovskega društva – pravzaprav slovenske lovske organizacije – smo razvili svoj prvi lovski prapor, na katerega smo bili zelo ponosni, saj je bil naš zunanji znak in naš simbol stanovske pripadnosti.

Delo LD Radvanje je bilo zelo pestro in tako smo leta 1988 med prvimi lovskimi družinami izdali bilten LD Radvanje.

Leta 1997 smo izdali drugi družinski bilten, v katerem smo opisali lovsko družino in naše delovne uspehe na področju naravovarstvenih ukrepov, upravljanja z loviščem in gospodarjenja z divjadjo.

Ko ob 60-letnici obstoja LD gledamo v preteklost, ugotavljamo, da je bilo v tem času opravljeno veliko različnega koristnega dela, na kar smo lovci LD Radvanje lahko ponosni in kar radi povemo tudi drugim.

Andrej Vipotnik

60 let LD Kozje Stena

Lovci LD Kozje Stena smo 4. 11. 2006 praznovali 60-letnico ustanovitve LD. Obletnico uspešnega delovanja smo s krajšo proslavo obeležili v lovskem domu na Otlici. Praznovanju so se pridružili predstavniki sosednjih lovskih družin, predstavniki krajevnih skupnosti Predmeja in Otlica, vabljeni krajanji, sosedi, predstavnik ZLD Gorica **Edo Krašna** ter predsed-

Na proslavi so razdelili priznanja in odlikovanja LD, ZLD Gorica, LZS ter kinološka priznanja. Najzaslužnejši člani so prejeli še posebna družinska priznanja.

Ob tej priložnosti je **Alfonz Krapež** zbral in uredil lovske anekdote iz življenja in dela nepozabnih lovcev naše lovske družine. Gospodar **Marijan Peljhan** je poskrbel za presenečenje praznovanja, saj je najstarejšemu članu, **Ivanu Krapežu**, priskrbel veliko torto. Vsi prisotni so Ivo čestitali za visok jubilej v članstvu LD, LPZ Zlatorog pa je slavljenca razveselil s pesmijo njemu v čast.

Pomembno je poudariti, da je naš Ivo član lovske družine pol-

Ivo Krapež (LD Kozje Stena) sprejema priznanje iz rok gospodarja Marijana Peljhana za 50 let aktivnega članstva v lovski družini.

nik IO OZUL LUO ZVK regije **Vojko Šemrov**.

Za kulturni program je poskrbel LPZ Zlatorog iz Vipave. Slavnostni govornik je bil starešina LD Kozje Stena **Marinko Čibej**. Program je povezoval tajnik **Andrej Bizjak**.

Starešina je v svojem govoru predstavil prehojeno pot v 60 letih. Poudaril je, da je družina upravičeno ponosna na svoje delo. Med pomembne dosežke vsekakor sodijo: dograditev lovskega doma, vzorno postavljeni lovskotehnični objekti v lovišču in ne nazadnje uspešno gospodarjenje z divjadjo. Srnjad je v lovišču vse številčnejša, vse več je jelenjadi. Odkar imamo registrirano mrhovišče, nas redno obiskuje tudi medved.

Starešina je svoj govor zaključil z besedami, da so pred nami novi izzivi, ki jih prinašata nova zakonodaja in drugačno organiziranje lovstva.

nih 50 let, da je bil mentor številnim mlajšim lovcem, da je še vedno zelo aktiven član in lik pravega lovca.

Počastitev jubileja smo nadaljevali s pogostitvijo vseh prisotnih. Druženje ob dobri kapljici in glasbi je potekalo še dolgo v noč.

Želimo si, da bi bilo takšnih srečanj čim več!

Andrej Bizjak

60 let LD Zeleni Vrh - Vuzenica

Lov in lovski običaji na območju Pohorja imajo dolgo tradicijo. Čeprav smo jeseni leta 2006 praznovali 60-letnico ustanovitve in delovanja naše LD, lahko iz pisnih virov ugotovimo, da je bilo aktivno lovsko delovanje (na zakupniški osnovi) že več desetletij pred tem. Zakupniki so bili praviloma velepo-

sestniki nemškega rodu, ki pa so imeli v pomoč več lovcev, ki so bili kmetje in delavci slovenskega rodu; Pohorci, kot radi rečemo. Takrat so bila na območju naše LD, ki ima lovišče na severnih obronkih Pohorja – v Dravski dolini, na območju zaselkov Vuzenica, Dravče, Šentjanž nad Dravčami, Primož na Pohorju, del Sv. Vida in Sv. Antona – tri zakupna lovišča. Po 2. svetovni vojni so bili lovci pri teh zakupnikih ustanovni člani naše LD.

Težko je v kratkem sestavku opisati aktivnosti naše LD in naših članov od ustanovitve do danes. Poleg aktivnosti pri varstvu in gojitvi divjadi smo bili vseskozi aktivni na vseh področjih življenja v kraju. Bilo je obdobje, ko smo organizirali kulturne prireditve in veselice za popestritev monotonega življenja v kraju. Pomagali smo pri gradnji gasilskega doma in drugih akcijah v kraju. Vseskozi smo aktivno sodelovali pri akcijah čiščenja kraja, sodelujemo pri vsakoletnem praznovanju občinskega praznika Vuzenica in še bi lahko naštevali.

Lovci so že takoj po ustanovitvi naše LD začeli razmišljati o svojih prostorih in lovski koči, ki so jo želeli imeti v revirju velikega divjega petelina. Želja se jim je uresničila, ko jim je sredi rastišč kmet Livovnik podaril zemljišče. S prostovoljnim delom so kočo bivač, Grilovco, zgradili in odprli že leta 1954. Grilovca stoji v osrčju našega lovišča, v revirju, kjer smo še do leta 1986 beležili rastišča velikega divjega petelina. V povezavi z rednim poslušanjem petja divjega petelina smo lovci v tej koči preživeli nepozabne trenutke. S povečevanjem števila lovcev in tudi zaradi drugačnega načina življenja smo zgradili nov lovski dom, ki smo ga svečano odprli leta 1982.

Ob 60-letnici smo pripravili zbornik, v katerem smo nazorno opisali naše aktivnosti pri varstvu in gojitvi divjadi, se spomnili vseh, ki so delovali v LD, in na pomembne dogodke, ki so zaznamovali delo naših članov v okviru lovske organizacije pa tudi kraja. Ob prireditvi smo zbornik razdelili vsem lovcem in udeležencem.

Prireditev ob 60-letnici je bila pred lovskim domom Hartman. Obeležili smo jo s kulturnim programom, govori predsednika Sveta Občine Vuzenica **Andrijo Halužana**, predsednika Koroške lovske zveze **Dušana Leskovca**, slavnostnim govorom starešine **Antona Javornika**, podelitvijo

priznanj in zabavo v pozne večerne ure.

V slavnostnem govoru je starešina LD **Anton Javornik** poudaril prizadevanja za varstvo narave in divjadi ter dejal: »Veseli in ponosni smo, da se je času delovanja naše LD številčnost večine živalskih vrst, divjadi, povečala zaradi našega pravega in strokovnega načrtovanja in kar v največji meri upoštevanja teh načrtov pri realizaciji odstrela in izgub v lovišču. Povečala se je tudi pestrost divjadi, saj v obdobju ustanovitve LD v našem lovišču ni bilo gamsov, ne divjih prašičev in ne jelenjadi. Žal pa moram ugotoviti, da je iz našega lovišča izginil veliki petelin, kateri je imel še v osemdesetih letih rastišča na območju

ki so usmerjeni v varovanje narave in divjadi, še srečevali.

Na prireditvi sta predsednik KLZ in starešina LD zaslužnim lovcem podelila lovška odlikovanja. Znak za lovske zasluge sta prejela **Anton Kaspar** in **Martjan Kajzer**. Za neutrudno in vsestransko aktivnost na področju lovstva je KLZ podelila svojo plaketo **Antonu Jezniku** in **Francu Pirečniku**. Starešina lovske LD pa je podelil priznanja LD Zeleni Vrh vsem krajanom, podjetjem in občini za pomoč pri uresničevanju nalog lovske družine, sosednjim lovskim družinam ter LKD Koroške.

Jubilej smo sklenili s pogostitvijo, kozarčkom vina ter zabavo, ki je trajala pozno v noč.

Jožef Verčko

Člani LD Zeleni Vrh - Vuzenica ob 60-letnici LD

Grilovce in tudi Volčje jame, zmanjšala pa se je številčnost tudi gozdnega jereba. Posledica izumrtja ni lov, ampak drugi negativni dejavniki vpliva na okolje, saj ta vrsta izginja tudi z rastišč po celotni Sloveniji. Z različnimi biotehničnimi deli v lovišču smo poskušali zagotoviti dobre življenjske razmere za vso divjad, veliko truda smo vložili za ohranitev fazanov, rac, itn., jih tudi gojili in vlagali v lovišče, žal pa se številčnost fazana kljub temu ni povečala, ker očitno na to preveč vplivajo tudi drugi dejavniki v okolju, kot je kmetijstvo in uporaba raznih zaščitnih sredstev v kmetijstvu.« Še posebej je izpostavil prizadevanja LD za dobro sodelovanje s kmetovalci oz. lastniki zemljišč ter drugimi uporabniki prostora in ugotovil, da je sodelovanje z vsemi zelo dobro. Na koncu se je zahvalil vsem: lovcem, krajanom, podjetjem, občini in drugim, ki so kakor koli prispevali k uresničevanju ciljev naše LD z željo, da bi se pri projektih lovske družine,

60 let LD Gorjanci

V soboto, 14. oktobra 2006, smo se zbrali člani **Lovske družine Gorjanci** in njihovi svojci pred skromnim, a vendar lepim, novozgrajenim lovskim domom na Cerovcu. Tam smo na

dostojen način proslavili 60-letni jubilej naše LD.

Na slovesnosti smo se spomnili prehojene poti v teh 60 letih, ko je bilo veliko vzponov in tudi padcev, ko nam je šlo včasih bolj, a žal tudi manj dobro, kar je nenazadnje tudi razumljivo, saj so se generacije menjavale in tudi družbeni sistem nam včasih ni šel na roko. Predvsem v zadnjem času, ko nestrpnost pričakujemo, da tudi država opravi del svojih obveznosti, ki si jih je naložila z zakonom o lovu in divjadi in nam končno podeli koncesijo. A država najbrž čaka na razplet, ki si ga znamo zavozlati samo lovci, saj se tudi sami med seboj zelo prepiramo, tako da tisti zunaj lovskih vrst (žal je med njimi tudi nekaj nekdanjih pomembnejšev, tako imenovanih lovcev) ne bodo imeli težkega dela dokončno uničiti slovenskega lovstva.

Tudi na našem skromnem praznovanju visokega jubileja je bila poleg družinske problematike glavna tema pogovorov stanje v slovenskem lovstvu, ki se je kot rdeča nit vlekla ves čas. Mimogrede, spoštovani slovenski lovci, še je čas, ustavimo jih, ustavimo »razbijalce« LZS in ZLD, saj nam ne želijo dobro, radi bi poskrbeli samo zase in za nove povzpenteže!

Seveda nismo brez napak tudi v naši LD. Vse premalo smo strpni, preveč dovzetni smo do napak drugih, a svojih žal ne opazimo. In kar me kot starešino LD najbolj boli, je to, da vsak skromen prispevek posameznika, tudi v materialu, znamo ceniti in smo za to hvaležni, a kaj ko za našim hrbtom nekateri to rušijo. Ko nekoga solovec dobi z dvema glavama srnjadi v prtljažniku, le s težavo prijavi odstrel enega.

Kje so lovski čuvaji, kje so lovski inšpektorji, kje je Policija!? Ni jih. Breme je ponovno padlo na peščico lovcev iz UO in krog je sklenjen.

Lahko pa bi bilo drugače, boljše. Pri gradnji oziroma dokončanju gradnje našega skromnega lovskega doma in ureditvi okolice smo opazili, da so med nami še: poštenje, optimizem, želja po boljšem, naprednejšem. Skratka, mlajši člani so tisti, na katere bo treba staviti, ki jih bo treba izpostavljati in jim tudi zaupati. Vse to pa bomo zmogli, ko si bomo znali seči v roke vsi akterji od Zavoda za gozdove, OZUL, LZS, ZLD do LD.

Veseli nas, da so se naše proslave udeležili predstavniki sosednjih LD, predsednik ZLD Novo mesto in predsednik OZUL Novo mesto, ki sta delovanje naše LD pohvalila in nas na tak način spodbudila k še boljšemu delu.

Četudi smo začeli z gradnjo našega doma v poznih letih in v skoraj neprimernem času, smo zadevo le pripeljali do konca; seveda s pomočjo slehernega našega člana. Imamo še veliko idej, še več želja, tudi veliko potreb, če le ne bo dvojnih meril pri okoljevarstvenih in prostorskih institucijah. Nekatere izpostavljene, na črno grajene objekte, npr., brez težav legalizirajo, druge, skrite v naravi in neopazne v okolju, pa bi najraje porušili. Če bo mogoče, bomo še več postorili, da bo naš lesen objekt (pod) na Gorjancih ne le služil svojemu namenu, gojitvi in gospodarjenju z divjadjo, pač pa se bo tudi skladal z naravo in bo v zadovoljstvo vseh 72 lovcev LD Gorjanci, pa tudi vseh obiskovalcev mogočnih Gorjancev.

Upamo, da še velja misel, da kdor ima vsaj malo uspešno preteklost, bo imel zagotovo tudi uspešno prihodnost.

Alojz Dragan

60 let LD Prestranek

V petek, 15. septembra, in v soboto, 16. septembra 2006, je **LD Prestranek** proslavila svoj 60-letni jubilej. Leta 1946 je bila na občnem zboru na podlagi leto prej izdanega Odloka o izvrševanju lova za lovsko sezono 1945/46 ustanovljena LD Prestranek. Odlok je izdalo poverništvo PNOO za Slovensko Primorje. Na ustanovnem občnem zboru je dvanajst lovcev določilo

Člani LD Gorjanci pred svojim novim domom na Cerovcu

organe družine in izbralo svojega prvega predsednika **Martina Maverja**.

Prva leta po ustanovitvi niso bila lahka za LD. V lovišču ni bilo potrebne lovske infrastrukture in številčnost divjadi je bile zaradi vojne zelo osiromašena, nekatere vrste so bile celo iztrebljene. Finančno in materialno stanje LD in njenih članov je bilo zelo slabo; primanjkovalo jim ni le močne volje in ljubezni do narave, lova ter domačega kraja. V dodeljenem lovišču ni bilo niti ene lovske preže, krmišča, prese-

Lovci so svoj jubilej slovesno proslavili (15. 9. lani) in v slavnem kulturnem domu odprli razstavo, ki je predstavila stoletni razvoj lovstva na Slovenskem. Njena avtorica je bila Romana Erhatic Širnik. Prestranski lovci so pripravili tudi izbor svojih najimenitnejših trofejev. Ob tej priložnosti so predstavili zbornik, ki bralca popelje skozi zgodovino lova na območju Prestranka in njegove okolice v času pred drugo svetovno vojno in med njo ter v povojnih letih. V njem so predstavljeni tudi jubileji družin,

Člani LD Prestranek ob praznovanju 60-letnice svoje LD

ke, krmne njive, solnice ... Na pretek pa je bilo volkov, ki so že ogrožali prebivalstvo in živino v vaseh ob gozdovih. Lovci so morali trdo poprijeti za delo. Ker pa je bilo članov vedno več in se je postopno izboljševal življenjski standard, so lahko začeli s prvimi naložbami v lovišču. Postavljati so začeli zaprta krmišča, visoke preže, zgrajen je bil prvi lovski nastanitveni objekt. To je bila lovska koča nad Nemškovskim dnem in vzhodnem delu lovišča.

V prvih letih po končani vojni je bila prvenstvena naloga družine ohraniti maloštevilno divjad. LD je začela je z načrtno gojitvijo divjadi in urejanjem lovišča.

Zdaj je v LD Prestranek vključenih 72 lovcev, med katerimi so trije častni člani, pet pa je pripravnikov; najstarejši šteje 82 let, najmlajši pa 18. Člani družine so aktivni tudi na kulturnem področju, saj iz njihovih vrst izhaja večina članov *Lovskega okteta Javorniki*, ki deluje v Postojnsko-Bistriški ZLD. Lovišče družine je izredno bogato in raznoliko, kar potrjuje vrsta divjadi v njem. Razprostira se na 5.626 ha površine in 625 m nadmorske višine.

ne, razvitje prapora in odkritje obeležja v Zalomu pod Sveto Trojico, pobratenje z LD Rogaska Slatina ter delo LD po osamosvojitvi. Zbornik se končuje s predstavitev lovišča in lovskih objektov ter članov LD. Bogati ga pester izbor fotografij in dokumentarnih zapisov o delu LD. Naslednji dan, v soboto, 16. septembra, se je osrednje slovesnosti pri lovskem domu na Ravniku – kljub slabemu vremenu – udeležilo okrog sto lovcev, prijatelj lovstva, delegacije sosednjih lovskih družin s prapori, predstavnik LZS **Gregor Bolčina** ter župan Občine Postojna **Jernej Verbič**. Slednji je tudi pozdravil slavnostni zbor z željo, da bi LD svoje poslanstvo še naprej opravljala tako uspešno kot doslej. O bogati zgodovini LD in pomenu njenega dela pri ohranjanju naravnega ravnovesja je spregovoril predsednik LD **Stane Dolenc**. V kulturnem delu programa sta poleg pevcev *Lovskega okteta Javorniki* nastopila *otroški in mladinski zbor prestranske šole*. Po uradnem delu so lovci vse goste postregli s slastnim divjačinskim golažem, najbolj zagreti pa so se tudi zavrteli.

Alenka Čuk

60 let LD Oplotnica

Med 2. svetovno vojno je lovška dejavnost skoraj popolnoma prenehala. Že kmalu po koncu vojne pa so bili sprejeti ukrepi za ureditev lovnih razmer. Za ustanovitev lovske družine in vključitev v članstvo je bilo veliko zanimanje, končno pa se je zbralo 24 lovcev, ki so 7. julija 1946 ustanovili **Lovsko družino Oplotnica**. Zdajšnji člani, ki smo še poznali ustanovne člane, se jih spominjamo s spoštovanjem, vsi pa smo jim hvaležni za prve korake v organiziranem lovu.

LD Oplotnica je ob praznovanju 60-letnice, ki so jo proslavili lani, štela 61 članov, od katerih je eden pripravnik.

»Obilo volje in dela smo lovci vložili v razvoj lovske organiza-

cije, s katero smo leta 2005 podpisali tudi Listino o pobratenuju.

Tudi v prihodnje si bomo oplotniški lovci prizadevali gojiti pristne, prijateljske, predvsem pa tovariške odnose s spoštovanjem do dela in za povezovanje z vsemi privrženci lovstva in uporabniki prostora na območju, s katerim upravljamo. Zavedati se moramo, da živimo v kulturni krajini in da moramo vsi poskrbeti za svoje in naše okolje. Ko bo taka zavest prišla v vse nas, sem prepričan, da bomo zeleno tudi dosegli.« je med drugim v svojem uvodnem govoru povedal starešina LD Oplotnica **Ivan Landeker**.

Jubilejno praznovanje se je nadaljevalo s pestrim kulturnim programom, ki ga je povezovala **Mojca Vivod** (lovčeva žena), sodelovali pa so: Pohorski ro-

Člani LD Oplotnica ob 60-letnici

cije, v izobraževanje članov in ozaveščanje širše javnosti. Vsako leto v lovišču opravimo veliko prostovoljnih delovnih ur in lahko smo ponosni na opravljeno delo. Tudi prihodnjim izzivom bomo lahko kos, če bomo gradili na kulturi sodelovanja, vnosu potrebnega znanja in spoštovanju načel sonaravnega gospodarjenja,« je zbranim na proslavi povedal predsednik LD, ki je imel slavnostni govor.

»Pri gospodarjenju z divjadjo je za nas najpomembnejša srnjad. Kljub vlaganju fazanjih kečkov vsako leto – od leta 2003 naprej – ni pričakovanih rezultatov, je pa v predelu lovišča že slišati fazanje petje v spomladanskem času.

LD Oplotnica dobro sodeluje z vsemi društvi v občini, sosednjimi lovskimi družinami v občinih Slov. Bistrica, Slov. Konjice in Zreče ter Lovsko družino Ra-

gisti, harmonikar Tine Lesjak s prijatelji in učenci OŠ Oplotnica – dramska sekcija – pod vodstvom mentorice **Maje Valenčak** z recitalom Pesmi in deklamacije o lovcih.

Med kulturnim programom je bila predaja novega družinskega prapora, ki bo v prihodnje predstavljala LD Oplotnica ob veselih in žalostnih dogodkih. Izdelavo prapora so omogočili člani LD Oplotnica s prostovoljnimi prispevki ter LD Radeče in Občina Oplotnica s prispevki za spominski trak.

Ob tej priložnosti so podelili tudi lovska odlikovanja – znak LZS za lovske zasluge sedmim članom LD Oplotnica. Družinska priznanja pa je prejelo enajst članov LD za uspešno delo v lovski organizaciji. LD Oplotnica je prejela plaketo Lovske zveze Maribor.

Ivan Landeker

Henrik Tavčar, član LD Kras – Dutovlje, je praznoval svoj 70. rojstni dan šeste junija 2007. Jubilant ne kaže svojih let, saj je še vedno čil in zdrav za svoja leta. Na lov hodi že celih 50 let; član zelene bratovščine je od svojega 18. leta. Nikoli ne manjka na skupnih lovih.

Rodil se je leta 1937 v vasi Briščki, ki spada zdaj pod Italijo. Kmalu po njegovem rojstvu se je družina preselila v vas Kreplje, na dom njegovega očeta. Ko se je začela 2. svetovna vojna in se je bližal razpad Italije, so Primorci začutili veliko priložnost, da se osvobodijo izpod tujega jarma. Zato so zavedni primorski fantje in moške množično odhajali v partizane. Komaj šest let je bil star, ko je tudi njegov oče vzel v roke puško in se pridružil partizanom. Od takrat Henrik ni več videl svojega očeta. Padel je kot mnogo drugih in dal svoje življenje za lepšo prihodnost svojih otrok in domovine. Mama je ostala vdova s štirimi majhnimi otroki. Henrik kot najstarejši je že kot osemletni fantič odšel služiti za pastirja, da je z zaslužkom pomagal mami preživljati družino. Kot mlad pastir je spoznaval naravo in življenje v njej. Njegovo veselje do narave in divjih živali sta spoznala tudi lovca, ki sta živela v vasi Kreplje. Oba, Andrej Škrli in Ivan Tavčar, sta bila tudi ustanovitelja LD Kras – Dutovlje. Že kot 12-letnega dečka sta ga večkrat jemala s seboj na lov, da jama je nosil nahrbtnik in naganjal zajce. Henrik je vedel za vsako divjad v gmajni.

Po končani osnovni šoli je šel v uk za mizarja. Leta 1955 so ga sprejeli v LD Kras – Dutovlje kot pripravnika, že naslednje leto je opravil lovski izpit. Med služenjem vojaškega roka je napravil še vozniški izpit za voznika tovornjaka. Po končanem služenju vojaškega roka se je zaposlil kot voznik. V pokoj je odšel kot ekonom v Bolnici Sežana.

V Lovski družini Kras – Dutovlje je ves čas delaven in poštreden član, nobena delovna akcija ni minila brez njega, vedno je znal tudi svetovati in priskočiti na pomoč. V LD Kras je opravljal več funkcij: gospodar LD je bil od 1957 do 1959 in od 1983 do 1985, član UO LD od 1964 do 1968, 1976 do 1980 in od 1982 do 1984, družinski kinolog od 1994 do 2002. Član disciplinske komisije je bil v letih 1968 do 1970 in od 1984 do 1986, član NO LD pa od 1992 do 1994.

Pri gradnji lovskega doma se je zelo izkazal, zato ga je lovska družina za uspešno delo nagradila s plaketo. Za zasluge v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom in redom III. stopnje.

Ceprav v življenju Henriku ni bilo poslano z rožicami, saj skoraj ni poznal svojega očeta, umrla mu je mlada žena in kmalu za tem še hčerka, pa lovec ni nikoli opustil, saj mu narava in lov pomenita navdih za življenje. Lovec je ostal z dušo in srcem vse do danes.

Za vse, kar je Henrik Tavčar dobrega storil za lovstvo in lovske družine, se mu ob njegovem jubileju zahvalujemo in mu kličemo še na mnogo let. Želimo mu tudi dober pogled.

LD Kras – Dutovlje – B. Z.

Naš dolgoletni in najstarejši lovski tovariš in priča ustanovitvi LD Ivanovci **Geza Počič** letos slavi 75-letnico in 53 let članstva v LD Ivanovci. Leta 1947 se je namreč z očetom Vincencem kot 15-letni fantič udeležil ustanovnega občnega zbora LD Ivanovci na kmetiji Franca Jakiše, kovača iz Ivanovcev.

Geza se rodil 15. 4. 1932 v kmečki družini v Kukeču. Oče, ustanovitelj LD Ivanovci in njen gospodar deset let, je malega Gezo že v rosi mladiosti spremljal na lovskih poteh, kjer je vžljubil naravo in divjad, jo čutil in gojil ter ji ostal zvest do današnjih dni. V lovske vrste je vstopil leta 1954 in bil zelo aktiven. Dva mandata je opravljal delo tajnika LD (1956 do 1958 in od 1963 do 1967), šest let je bil gospodar LD (1978 do 1980 in ponovno od 1986 do 1990). V 53 letih članstva je bil predsednik raznih komisij, bil je vodja revirja, predsednik komisije LD za kinologijo, za ugotavljanje škode od divjadi, prvi praporščak. Še vedno je aktiven član komisije za priznanja in odlikovanja, redno se udeležuje lovov, nadzoruje lovišče in se udeležuje vsakoletnega štetja divjadi. Vzgojil in vodil je več lovskih psov: jazbecarja, terierja, kratkodlakega in ostrodlakega ptičarja. Jubilant je svoje izkušnje in znanje vedno posredoval mlajšim lovcom in pripravnikom. Bil je mentor šestim pripravnikom, ki jih je uspešno pripeljal do lovskega izpita.

Po sedmih križih Geza ni najbolj zadovoljen z zdravjem, a še vedno rad zahaja v lovske družine, ki ga spoštuje. Še posebno rad se udeleži lova na lisice, ki ga LD vsako leto priredi skupaj s sosednjo LD Dolina. Z veseljem je obdeloval krmne njive in peš nadzoroval lovišče, saj je živel v središču lovišča. Vložil je ogromno časa, dela in prispeval tudi les za gradnjo lovskega doma, pomagal je graditi strelišče ter letne prostore za prireditve. Lovstvo mu še vedno pomeni vez z naravo. Geza je kmet, sadjar, ki varuje in vestno skrbi za divjad. Zelo rad se je udeleževal srečanj z lovci iz pobratene LD Gornji Grad, ki mu je za sodelovanje izročila priznanje.

Za zavzeto delo v matični LD je Geza prejel odlikovanja: znak LZS za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje. LD Ivanovci mu je ob 40- in 50-letnem jubileju podelila priznanji, ob 70-letnici pa spominsko plaketo. ZLD Prekmurje mu je podelila bronasto, srebrno in zlato plaketo. Ob 60-letnici LD bo Geza imenovan tudi za častnega člana LD.

Dragi Geza, ob visokem življenjskem jubileju ti lovski tovariši želimo predvsem obilo zdravja ter še veliko lepih trenutkov v naravi in zeleni bratovščini.

LD Ivanovci – S. C.

Naš dolgoletni član LD Peca – Mežica **Jože Samec** se je rodil 20. 4. 1927 (v Ljutomeru) in je letos praznoval svojo 80-letnico. Njegovo šolanje v meščanski šoli v Mariboru je prekinila 2. svetovna vojna. Družina se je preselila na Do-

lenjsko, kjer je 1943. leta kot komaj 16-letni fant postal partizan. Tam je postal radiotelegrafist in je to delo opravljal vse do leta 1948 v Organih za notranje zadeve. Služba ga je napotila na Štajersko in v Prekmurje. Kot velik ljubitelj narave je leta 1950 postal član LD Hajdina.

K nam na Koroško ga je služba pripeljala leta 1951. Tu je postal član LD Peca – Mežica, ki ji je še vedno zvest. Ko je bil zaposlen pri Rudniku Mežica, se je izšolal za gozdarski poklic in ga z veseljem opravljal do leta 1963. Tedaj je na Občini Ravne na Koroškem postal načelnik za gospodarstvo in na omenjenem delovnem mestu delal vse do upokojitve. Od upokojitve, leta 1978, je zelo aktiven v Društvu upokojencev.

Kljub zahtevnemu delu v službi je že takoj ob vstopu v LD Peca – Mežica s požrtvovalnim delom opravljal odgovorne funkcije. Tajnik LD je bil v letih od 1952 do 1954 ter ponovno

v letih 1958 do 1961. Bil je pobudnik in eden od organizatorjev za izgradnjo lovske kočice na Krajncem vrhu, ki so jo začeli graditi leta 1953. Jože je bil tudi starešina LD Peca – Mežica v letih 1964 in 1965 ter predsednik disciplinskega razsodišča od 1998 do 2000.

Za svoje požrtvovalno delo v lovske družini je bil leta 1954 odlikovan z znakom za lovske zasluge. Red za lovske zasluge III. stopnje je prejel leta 1996, red za lovske zasluge II. st. pa leta 2006. Poleg tega mu je LD Peca – Mežica podelila tudi družinsko priznanje.

Jože, ob tvojem življenjskem jubileju ti tvoji lovski tovariši in prijatelji iskreno čestitamo. Zahvaljujemo se ti za vse, kar si v vseh teh letih storil za lovske družine in lovstvo sploh ter za varstvo in gojitve divjadi. Želimo ti še mnogo zdravih let in veliko lovskega uživanja.

LD Peca – Mežica – M. M.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Franc Kalar, LD Ivančna Gorica
Franc Koderman, LD Vodice

85-letnico

Milan Frančeskin, LD Petišovci
Jožef Gorza, LD Dobrovnik
Karel Kaučič, LD Sveta Ana
Stanislav Ludvik, LD Trnovo
Marijan Pavletič, LD Volče
Rafko Strajner, LD Brežice
Stanislav Valant, LD Laporje

80-letnico

Janez Cerkovnik, LD Bohinjska Bistrica
Karol Gorenc, LD Dole pri Litiji
Daniel Gradišar, LD Udenboršt
Anton Hafner, LD Sorško polje
Albin Kogovšek, LD Rogaška Slatina
Maksimilijan Konečnik, LD Bukovje
Jožef Kuhta, LD Pesnica, Jarenina
Martinus Kukovec, LD Bresnica, Podgorci
Mirko Lebar, LD Mala Nedelja
Vinko Markelj, LD Železniki
Rafael Pelicon, LD Vojkovo
Anton Stare, LD Jesenice
Jakob Urbanc, LD Podvelka
Ludvik Velkavrh, LD Dobrova
Ivan Vrhovnik, LD Rogaška Slatina
Mafaldo Zorzut, LD Gorica
Frančišek Zvanut, LD Vojkovo

75-letnico

Rafael Bavdaž, LD Most na Soči
Stanislav Bertonec, LD Železniki
Jožef Bogdan, LD Dobrovnik
Božidar Bradač, LD Pišce
Milan Felician, LD Gaberik, Divača
Ivan Finster, LD Gaj nad Mariborom
Franč Grebenc, LD Velike Poljane
Josip Gros, LD Dobrova
Stefan Horvat, LD Petišovci
Alojzij Jagodnik, LD Prem
Henrik Kocjančič, LD Plešivica
Zdravko Kosmač, LD Poljane
Frančišek Košak, LD Višnja Gora

Milan Ljubojevič, LD Tabor, Sežana
Viktor Miklaužič, LD Kungota
Rafael Mlakar, LD Iga vas
Rafael Mlečnik, LD Lijak
Otar Novak, LD Ljutomer
Edvard Pavlič, LD Zagorje
Jožef Petrič, LD Nanos
Dragutin Pirc, LD Poljčane
Marko Prašnikar, LD Trbovlje
Stanislav Pravica, LD Šmarje
Miro Pucihar, LD Begunjsčica
Jožef Rittlop, LD Horjul
Alojz Rogelj, LD Smuk, Semič
Anton Turk, LD Starše
Bogomir Zgeč, LD Bresnica, Podgorci

70-letnico

Kristjan Bečaj, LD Trebinje
Maks Božnar, LD Poljane
Stanislav Dernikovič, LD Bizeljsko
Alojzij Dolinar, LD Trebelno
Milan Dubravčič, LD Dobrova
Jordan Godnič, LD Trstelj, Kostanjevica
Dragotin Golob, LD Moravče
Vinko Gradišar, LD Novo mesto
Nelo Gunjač, LD Šmarje
Henrik Hočevar, LD Suha krajina
Martin Kenk, LD Videm ob Savi
Stanko Kočnik, LD Prežihovo
Franč Križnik, LD Vransko
Vili Marovt, LD Rečica ob Savinji
Stanislav Mijatovič, LD Sorica
Karl Milnar, LD Loka pri Zidanem Mostu
Alojzij Novak, LD Bled
Franč Omerzu, LD Podčetrtek
Vincenc Pečjak, LD Plešivica
Janez Pirnat, LD Velike Poljane
Jožef Potokar, LD Grosuplje
Franč Rajter, LD Dobrova
v Slovenskih Goricah
Franč Rogač, LD Pečarovci
Alojzij Rožen, LD Prežihovo
Stanko Špiler, LD Dobova
Stanislav Štrumbelj, LD Smuk, Semič
Alfonz Tratar, LD Šentrupert
Venčeslav Usar, LD Mozirje
Dragotin Vrbancič, LD Radlje
Franč Wankmüller, LD Zeleni Vrh

Vsem jubilentom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Učenci OŠ Leskovec pri Krškem v družbi dveh lovcev iz LD Senovo

Na Bohorju sta nas obiskala lovca

Učenci 2. razredov OŠ Leskovec pri Krškem smo dva dni preživel na Bohorju. Veliko časa smo raziskovali in hodili v naravi. Obiskali smo slap, zakurili taborni ogenj, se povzpeli na najvišji vrh Posavja – Javornik. Zadnji dan smo lovili zaklad.

Ampak to ni vse. Pravi lov sta nam predstavila lovca **Lovske družine Senovo**. Popeljala sta nas na bližnji Koprivnik, od koder je čudovit razgled. Povedala sta nam veliko zanimivosti o divjih živalih, njihovem načinu prehranjevanja, o skrbi lovcev za živali in o pravem pomenu lova v zdajšnji družbi. Spoznali smo tudi njihovo posebnost, lovski žargon; pravo lovsko latovščino. Seveda jima nismo ostali ničesar dolžni, zato smo si skupaj prebrali ljudsko pravljico o Treh lovcih, ki so lovili zajca. Pošteno smo se nasmejali. Sicer pa spoznajmo, kaj so o obisku zapisali nekateri učenci:

»VŠEČ MI JE BILO, KO SMO ŠLI SKUPAJ NA KOPRIVNIK.«

»LOVCI IMAJO S SEBOJ VEDNO DALJNOGLED. VSE JE BILO TAKO BLIZU.«

»LAHKO SEM SEDELA NA LOVSKEM TRINOŽNEM STOLU IN GLEDALA Z DALJNOGLEDOM.«

»POKAZAL NAM JE NAHRBTNIK IN ZATROBIL SEM NA TROBO (ROG). Z DALJNOGLEDOM SEM GLEDAL TRIGLAV.«

»LOVEC NI NEVAREN. SKRBI ZA RED V GOZDU KOT POLICIST NA CESTI.«

Hvala lovčema Milanu in Janu iz LD Senovo!

*Učenci OŠ Leskovec pri Krškem,
Bojana Abram, prof.*

V Zelšah nas je obiskal celo medved

Lani oktobra smo se na pobudo naše razredničarke **Katarine Nared - Volavšek** dijaki 3. VE r. Srednje veterinarske šole iz Ljubljane udeležili tridnevnega tabora v Zelšah. Urnik je bil zelo zanimiv in hkrati naporen.

V petek popoldne smo se skupaj z razredničarko in profesorjem **Janezom Šorcem** z vlakom odpeljali z ljubljanske železniške postaje proti Rakeku, od koder smo se peš odpravili prek Stražnika do Zelš. Nastanili smo se v lovski koči, ki nam jo je prijazno odstopila **LD Cerknica**. Skupaj smo si pripravili večerjo in poskušali uskladiti program za naslednji dan, ki je obsegal pohod do Rakovega Škocjana in ogled Malega in Velikega naravnega mostu ter drugih znamenitosti, zvečer pa polhanje, pisanje razredne himne, druženje ob ognju, kitari in harmoniki ... V krušni peči smo si 'skoraj' spekli kruh, najedli pa smo se makaronov.

Ponoči smo imeli nepredviden obisk. Kar nekaj sošolcev je trdilo, da so pod oknom videli med-

Cerknice in nazaj do Zelš. Bili smo že pošteno utrujeni, čakala pa nas je še pot do Rakeka. Ob pol sedmih je pripeljal vlak in uro pozneje smo bili v Ljubljani

Za medvedjim obiskom je ostala njegova »vizitka«.

Z našega pohoda proti Rakovem Škocjanu ...

veda, kar se je zjutraj izkazalo za resnico. Seveda smo fotografirali odtise šap in njegove iztrebke. Pozneje so nam lovci povedali, da je medved pogosto v lovišču.

V nedeljo nas je čakal pohod na Otok in Dolenje Jezero do

otovorjeni z nahrbtniki in lepimi spomini.

Hvala obema učiteljema za potrpežljivost in energijo, ki sta jo verjetno porabila v veliki meri, da smo se lahko imeli tako dobro.

Dijaki 4. VE

Takle pa je bil medvedji podpis.

Obiskali smo slovite italijanske puškarne ...

Nekaj manj kot 22.000 slovenskih lovcev imamo po nekaterih neuradnih podatkih v posesti okrog 70.000 kosov različnega lovskega orožja bolj ali manj znanih in priznanih svetovnih proizvajalcev. Med bolj priznane evropske proizvajalce nedvomno sodita tudi italijanska **Beretta** in **Zoli**, pa tudi **Davide Pedersoli**, ki izdeluje kopije starinskega vojaškega in lovskega orožja. Kje v Italiji izdelujejo lovske puške in pištole, ki so cenjene tudi med slovenskimi lovci, se sprašuje marsikateri mlajši slovenski lovec. Kar nekaj let je radovednost razjedala tudi nas,

nekatero koroške lovce s te strani Pece. Svojo radovednost smo končno potešili šele letošnje poletje, ko se je skupina dvajsetih lovskih prijateljev kar z avtobusom podala na enodnevno raziskovalno »puškarsko potepanje« po Italiji.

Ker je vsaka proizvodnja orožja, tudi lovskega, že tako ali tako bolj skrivnost tovarne in zato tudi bolj varovana zadeva, je povsem razumljivo, da se v takih tovarnah ni mogoče kar prosto sprehajati, kot denimo po ljubljanski tržnici. Še posebno so strogi varnostni ukrepi v tovarni Beretta, v kateri izdelujejo tudi priznano vojaško orožje. Kar nekaj predhodnih najav in usklajevanj (beri seznamov obiskovalcev) je bilo treba poslati, preden smo jih lahko obiskali. Da je bil ogled to-

varn sploh mogoč, imajo največ zaslug nekateri člani Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob: **Žarko Šuc**, **Erik Husu** in **Marino Bresciani**, ki so bili tudi potniki na našem avtobusu, ne nazadnje pa tudi predsednik društva **Evgen Malalan**, ki je ostal doma.

Ne malo priprav smo imeli tudi na Koroškem. **Dušan Leskovec**, priznani koroški lovski funkcionar, ki je bil pobudnik strokovne ekskurzije, ni ničesar prepustil naključju. Vse je moralo biti organizirano tako, kot je treba. Ker zbiranje potrebnega denarja za pot ni vzelo preveč časa, saj so nam ga nekaj prispevali donatorji, nekaj pa smo ga priložili tudi potniki iz svojih žepov, nam je tako več časa ostalo za pripravo obilne malice in ustrezne pijače.

Koroški lovci namreč nikoli ne gredo na pot brez potrebnih zalog. Tudi tokrat je bilo tako.

V tamkajšnji alpski dolini, v pokrajini Brescia, skozi katero teče reka Mela, smo izvedeli, da so že v času Rimljanov izdelovali hladno orožje. Tam so namreč kopali železovo rudo, ob reki pa so delovali plavži, v katerih so pridobivali železo. Zadnjih nekaj stoletij sta dolina in kraj Gardone Val Trompia prepoznavna po tovarni Beretta, zadnjih nekaj desetletij pa tudi po tovarni Zoli in najmlajši tovarni Davide Pedersoli.

Da je bil ogled tovarn res dobro organiziran, se je pokazalo že ob prihodu v tovarno **Zoli**, kjer je nas, lovce, pričakal in pozdravil sam lastnik 76-letni **Antonio Zoli**, seveda tudi navdušen lovec. Po-

vedal je, da so v njihovi tovarni začeli izdelovati lovske puške pred več kot 50 leti, on pa je v tem poklicu že 62 let. S ponosom nam je povedal, da je izdelal posebno karabinko tudi za maršala Tita.

Skozi proizvodnjo nas je, nad vse zvedave slovenske lovce, popeljal sin **Pavlo Zoli**, ki v veliki meri že nadomešča očeta. Zaupal nam je podatek, da je prva leta v proizvodnji delalo 140 obdelovalcev kovin - puškarjev, ki so na leto izdelali 12 do 13.000 kosov orožja. Dandanes pa 40 delavcev izdela samo še 4.500 različnih lovskih pušk višjega in srednjega cenovnega razreda, in sicer za lov in športno streljanje. Vse puške so izdelane iz posebnega jekla, ki ga izdelujejo v italijanskih, nemških in francoskih železarnah. Na naše vprašanje, ali k njim pride tudi kakšna tona slovenskega jekla, Pavlo tega ni potrdil! Je pa s ponosom povedal, da je med najdražjimi puškami Zoli šibrenica *Vulcano Record EL*, ki stane dobrih 60.000 €.

Nadvse zanimiv in poseben je bil sprejem tudi v sodobni tovarni orožja **Pedersoli**, v kateri 50 puškarjev že od leta 1957 izdeluje kopije (repike) starega orožja. V prečudovitem razstavnem prostoru, v katerem so v tesno zaprtih vitrinah razstavljene skoraj vse kopije starinskega orožja, streliva in druge opreme od leta 1730 do leta 1880, ki so jih izdelali v tej tovarni, je slovenske

lovce pozdravil lastnik **Davide Pedersoli**. Ko smo prijaznemu in dokaj zgovornemu podjetniku, ki je prav tako navdušen lovec, povedali (seveda s pomočjo prevajalca Žarka), da bomo o njegovi tovarni pisali tudi v Lovcu, mi je celo dovolil fotografirati v proizvodnih halah. Nanizal je kar nekaj zanimivih podatkov, in sicer, da na leto izdelajo okrog 15.000 kopij različnega orožja in pripadajoče opreme, da njihova najdražja puška, ki je zelo bogato gravirana, stane več kot 15.000 €, saj samo pozlačena cev stane od 800 do 1000 €. Izvedeli smo, da so kopije starinskega orožja najbolj priljubljene in cenjene v Ameriki, kamor prodajo kar 70 % proizvodnje. Tam namreč z njihovimi puškami še vedno lovi kar 4,5 milijona Američanov. Veliko povpraševanja po njihovem orožju je tudi v Nemčiji in drugih državah. Še posebno zadnjih nekaj let, ko s kopijami oz. modeli starinskega orožja poteka tudi svetovno prvenstvo.

Začetki izdelovanja orožja **Beretta** segajo v davno leto 1526. Kar 15 generacij rodbine Beretta že vodi znano italijansko puškarško firmo, ki je ob belgijskem Browningu druga največja evropska tovarna orožja sploh. Da večstoletna tradicija izdelovanja lovskega in vojaškega orožja tamkaj nekaj pomeni, je bilo mogoče opaziti ob vsakem koraku tudi zunaj ograje sodobne in lepo urejene tovarne Beretta; zlasti pa

Foto: F. Rotar

Dušan Leskovec, predsednik Koroške lovske zveze, si je k licu, prav po lovsko, prislonil precej drago Berettino bok šibrenico.

v njihovem edinstvenem muzeju. Zgradba, v kateri so leta 1960 uredili muzej, je bila zgrajena leta 1897. V muzeju je skrbno urejena zbirka več kot 4.500 kosov kratko- in dolgocevnega orožja, ki je bilo od leta 1800 do leta 1980 izdelano kjer koli na svetu. V muzeju so zbrani tudi primerki vojaškega in lovskega orožja, ki jih je od samega začetka izdelala Beretta. Tudi prva Berettina pištola iz leta 1590 je tam. Sicer pa je v dvajsetih podjetjih Berette zaposlenih kar 2.800 delavcev! Njihovi puškarji, med katerimi je kar nekaj žensk, ki upravljajo z najbolj sodobnimi računalniško vodenimi stroji, na dan izdelajo

okrog 1.800 kosov različnega orožja, od tega 8 % vojaškega. Nekateri njihovi izdelki, ki jih poleg bogate gravure krasi kar nekaj diamantov, stanejo tudi več kot 150.000 €. Tudi pištola 92 FS, ročaj pištole krasi mamutova kost, ni poceni, saj stane 35.000 € in še več. Letni prihodek tovarne je 430 milijonov €. Čistega dohodka pa na leto ustvarijo kar 25 milijonov evrov. V blagajno Berette se steka vedno več denarja, so nam zaupali, tudi od slovenskih lovskih kupcev ...

Franc Rotar

Pred edinstvenim muzejem orožja Beretta v Italiji stoji bronasta skulptura kapitalnega kozoroga. Ob njem so se fotografirali tudi »raziskovalni« slovenski lovci, ki so bili na puškarškem potepu po severni Italiji.

Proslavili smo 70-letnico ustanovnega člana Kluba prijateljev lova - Celovec

Kumrovo družinsko drevo raste in uspeva v okolju, ki ni vedno najbolj prijazno. Vendar se na njihovem posestvu jabolka ne skotalijo prav daleč od drevesa. Na severozahodnih mejah in branikih slovenstva že dolgo veljajo razmere, v kakršnih preživijo le najmočnejši, kar **Mirko Kumer**, naš Mirko, vsekakor je. Dostojen sin očeta, ki je bil politik, kmet in pisatelj, že desetletja nadaljuje in bogati njegovo delo. Mirko se je s svojim, skoraj 30-letnim delom kot podžupan in mestni svetnik v Občini Pliberk, kot nadzornik Posojilnice Pliberk, kot predsednik Kulturnega doma Pliberk že zapisal v zgodovino, če bežno naštejemo le nekaj najpomembnejših funkcij. Ob vsem pa je ostal trden in ugleden

Foto: Edo Krašna

Na praznovanju z lovskimi prijatelji sta jubilantu (v sredini) izročila čestitke in priložnostni darili – poleg drugih – tudi predsednika Koroške lovske zveze dr. Ferdinand Gorton in Lovske zveze Slovenije Bogdan Mahne.

kmet, navezan na zemljo svojih prednikov.

Kumer je ustanovni član Kluba prijateljev lova, od ustanovitve leta 1964 član upravnega odbora in od leta 1979 tudi njegov predsednik. Ob tem je tudi 35 let član upravnega odbora Lovske družine Blato in od leta 1979 njen starešina.

Mirko je prejel številna avstrijska in slovenska državna ter najvišja lovska odlikovanja. Zaslužil si je ne le spoštovanje avstrijske in slovenske politične ter lovske javnosti, temveč tudi globoko hvaležnost vseh nas za vse, kar je dobrega storil in kar še bo za sožitje ter dobre sosedske odnose. In kaj lahko zaželimo našemu prijatelju in lovcu ob jubileju!? Predvsem zdravje in zadovoljstvo v zasebnem življenju ter ob druženju avstrijskih, zamejskih in slovenskih lovcev ter dober pogled!

Blaž Krže

Mirko Kumer se je na njegovem domu povabljenim zahvalil za čestitke ob jubileju.

Foto: M. Dovžan

En trk vozila s košuto je zahteval življenje dveh; tudi še nerojenega teleta.

V razmislek ...

Fotografija je bila posneta 2. marca ...

Voznik osebnega avtomobila ni uspel preprečiti trka s košuto. Trčenje niti ni bilo pretirano silovito, vendar dovolj, da je pri nesrečni, visoko breji košuti nastala huda poškodba hrbtenice, da je »živa«, a nesposobna gibanja obležala na cesti. Sredi noči so poklicali lovca, uboga žival pa je v agoniji med tem tulila, rjovala, poskušala vse, da bi vstala, zbežala pred človekom in rešila bitje, ki se je razvijalo v njej. Na žalost ni bilo rešitve ne za mater ne za še nerojeno tele.

In zdaj nekoliko izzivalna misel zagovornikom pravic živali in našim »prijateljem«, članom raznih okoljevarstvenih, vegetarijanskih in ne vem kakšnih društev, ki brez predaha pljuvajo po nas, lovcih, po našem, zanje nehumanem značaju, brez značajskega itn.

Kdor nikoli ni bil v situaciji, da je moral z usmrtilnim strelom umiriti poškodovano žival, vidno brejo, ki ji iz oči odsevata želja po življenju in materinski nagon, tudi ne more razumeti življenja v naravi in ne vloge lovca - naravovarstvenika. Tak naj se pri komentarjih omeji zgolj na pravice živali, na njihove prehranske možnosti, na človekovo krčenje njihovega življenjskega prostora itn.

Postavlja pa se mi še eno vprašanje: Ali res ni mogoče storiti ničesar, da bi na naših cestah zmanjšali število trkov z divjadjo?

Saj divjad ni kriva za nesreče! Primerjajmo dogodek s prometno nesrečo, v kateri je žrtev otrok! Upam, da se vsi zavedamo, da

sko, pač pa nagonsko, v vsakdanji tekmi za teritorij, hrano, reprodukcijo ...

S fotografije je razvidno, v kakšni razvojni fazi je zarodek jelenjadi v začetku marca. Jasno je vidna razvitost parkljev, tudi nekaj dlačic okrog smrčka ... Da pa odpiranje rodil nesrečne košute nikakor ni bilo prijetno, je verjetno jasno vsem; tudi borcem za pravice živali!

Miro Dovžan

Da bi bilo udobno tudi v dežju in mrazu!

Tako nekako je razumeti dolgoletnega člana LD Makole, zadnji dve leti tudi člana LD Cirkevce, Vincenca Doberška, ko pri svojih 80-tih še kar vztraja v svoji mizararski delavnici in ustvarja za prijatelje, za lovske družine in njihove lovce od blizu in daleč, predvsem pa za svojo dušo. Lično izdelane in prikupne »nastandardne« visoke preže niso postavljene samo na Sestrzah, na njegovem dvorišču, z njimi se v svojih revirjih že ponašajo lovci v Ljubnem ob Savinji, Staršah, Stopercih, Kidričevem in še kje.

Živahni, še vedno krepak mož skoraj sramežljivo pove, da se je za vstop v lovske vrste odločil (pre)pozno, tik pred svojim abrahamom, čeprav sta bila lovca njegov oče in tast (oba ustanovna člana LD Majšperk 1945), in opravil lovski izpit ...

V duhu preudarnosti, malce tudi rahlo »preračunljive« ugotovitve takratnega vodstva LD Makole, še posebno (že pokojnega) Ludvika Šobe, da »jim bo Vin-

otrok nikoli in nikdar ni kriv za nobeno prometno nesrečo!!!

Nekaj podobnega je pri trku z divjadjo! Divjad ne ravna razum-

Foto: E. Avbelj

Vinkove preže so nekaj posebnega, nadstandardnega; lepo se podajajo v našo naravo. Ustvarja jih za prijatelje, lovske tovariše in za svojo dušo.

ko še bolj koristil kot njihov član pri gradnji lovskega doma, pa tudi drugače s svojimi ročnimi spretnostmi, z znanjem obdelave lesa, tesarskih in mizarskih del, ki se jih je učil z ljubeznijo, priloženostno, zunaj šol, kot samouk». Vrsto let je bil dejaven član v UO, uspešen tudi kot pomočnik gospodarja.

Kot gradbeni delovodja v Opekarni Pragersko, kjer je bil zaposlen, pozneje je delal kot zavarovalniški agent, ni imel možnosti izživljati se oziroma dokazovati v rokodelski nadarjenosti. Zato pa si je dal duška doma, v svoji ne tako majhni priročni mizarski delavnici. Tudi ostrejša »na terenu«, tesarska dela njegovih pridnih delavnikov rok in znanja še stojijo.

Da vsaj malo »dišiš« po lovstvu, si želiš v ta namen privoščiti lovsko pripravo ali napravo. Vinko zna prisluhniti naročnikovi želji in nameri. Če le zazna izostren čut, pristen in iskren odnos, se zagotovo lahko nadejate njegove stvaritve iz lesa. Ne gre za pohlep in hlastanje za denarjem. Več mu pomenita hvaležnost in zadovoljstvo ob ugotovitvi, da je s svojim izdelkom »zadel« in potesil pričakovanja resničnega prijatelja. Nič čudnega, da se je »znašel« na listi darovalcev, ko je na prireditvi LD Makole podaril kot nagrado dobitku njegovo prežo. Tudi lovske sobe njegovih lovskega znancev so opremljene z mizami in klopmi, izdelane v svojevrstnem slogu oz. njegovem prepoznavnem stilu. Lesena zavetišča – bivaki, če so njegov izdelek, so nekaj posebnega, saj v popolnosti zadostujejo za krajše bivanje v njih, za udobje za telo in dušo ob počitku tistega, ki je sposoben to občutiti.

Ob kramljanju z Vinkom začutimo, da je skromen človek, pokončnih načel, vzravnane drže. Če zazna izprijen značaj, pokaže, da se je nevredno vplesti vanj. Ne skriva, da pri njem štejejo poštenje, delo in z njim pridobljene dobrine. Zdi se, da poskuša preskočiti takšne in drugačne doživete nemarnosti, vendar je mogoče zaznati, da so opravljene v posebnem predalu njegove občutljive naravnosti.

Vseskozi je zajemal iz življenja, se ob njem učil, spoštoval in cenil vse tisto, kar mu je bilo v pomoč in oporo v sobivanju z drugimi; da mu je to v prvi vrsti žena, se mu ni nerodno pohvaliti. Jesen njegova življenja preživlja v slogi, zmernosti in kajpak ob delu ... Dokler bo zmogel, pove, bo še nudil udobje v zadovoljstvo širše zelene bratovščine,

saj mu večina »uporabnikov« to potrjuje s priznanjem in hvaležno rabo njegovih izdelkov. Tudi v LD Dravinja - Majšperk vemo, da je pomanjšana različica njegove preže, kot razstavni primer na naši lovski prireditvi, dala nadvse prikupen poudarek naši lovski razstavi. Naj velja še tokrat: »Za vaš prispevek, Vinko, lepa hvala!«

Edvin Aubelj

Uresničena želja

V začetku avgusta me je potpeljala med lovske prijatelje na Štajersko. Med njimi sem preživel ves vikend in se odpočil od vsakodnevnega dela, skrbi in vrveža okoli sebe.

Taka druženja med lovci, ki so željni spoznavati tudi druga lovišča, so vsekakor dobrodošla, čeprav se spoznavanja marsikdaj zavlečejo zelo pozno v noč. To ni nič čudnega; vsak od navzočih bi rad povedal kakšen svoj lovski doživljaj in mu dodal še vse, kar dobremu retoriku leži na jeziku. Tako se je v soboto zvečer odvezal jezik tudi Slavku Kožuharju iz LD Velka, ki je v polnem žaru pripovedoval najrazličnejše doživljaje, ki jih je na lovu doživel sam ali kot vodnik kakega gosta. Ena zgodbica mi je ostala še posebno v spominu, saj mu ob njej ni bilo treba uporabljati veliko lovske latinščine. Opisal nam je nepozabni lov z gostom, ki ga je vodil.

Maksimiljan Urbanc (LD Puščava) si je za svoj 80. rojstni dan zaželel še posebno trofejo – zanimivo raščeno rogovje srnjaka; odstrel, ki si ga je plačal sam. Ni si želel kakšne posebne moči rogovja in medaljo, čeprav se tudi trofeje za medaljo ne bi branil. Najbolj si je želel kakšnega »krželjca«, kakor je rekel.

Tako ga je poizvedovanje za takšnim srnjakom prek lovskega prijateljev s Pohorja privedlo v lovišče LD Velka, kjer so mu lovci omenjene LD omogočili nepozabne lovske trenutke.

V revirju Ploderšnica so člani omenjene LD videvali po rogovju zanimivega srnjaka, vendar ga niso mogli nikoli prav dobro oceniti. Vedno je hodil med dvema prežama tako, da ga ni bilo mogoče dobiti v strelno daljnogled. Zato je Slavko naredil nadomestno čakališče kar na tleh, med obema prežama, in 19. 5. 2007 obvestil Maksimilijana, naj pride naslednji dan ob 18. uri v njihov lovski dom.

Tisti dan je bila sončna nedelja, pravi dan za lov. Vodnik in gost sta se potem, ko sta se spoznala, odpravila k novemu čakališču, ki je bilo urejeno nad samotno dolino, v katero so zahajali le redki sprehajalci. Ko sta prispela do čakališča, sta opazila, da se pod njima sprehaja neka gospa s psom, ki se je kar dvakrat vrnila v neposredno bližino čakališča. Vendar sprehajalka srnjaka ni spodila, saj sta ga ob

Presrečni 80-letni Maksimilijan Urbanc in njegov vodnik Slavko Kožuhar ob zelenem srnjaku

19.30 že prvič zagledala, kako je na plan prignala enoletno srno; prav tako kot bi bilo to v glavnem prsku. To se je ponovilo še dvakrat. Slavko in Maksimilijan sta bila vsa »na trnih« in nista vedela, zakaj je srnjak malo zamešal mesece. Ko pa je enoletnico prignal tretjič, se je še ulegel pred njima. Ni bil dlje kot 50 metrov. Tako sta ga lahko nemoteno in z vso previdnostjo ocenjevala prek dvogledov in ugotovila, da je njegovo rogovje prav tako, kot si ga želi Maksimilijan. Ko je srnjak vstal, je gost po predhodni vodnikovi odobritvi kot mladenič na višku svojih lovskega sposobnosti ukrivil kazalec. Prve upleniteljve besede so bile: »Streljam pa

še, streljam ...« saj je srnjak padel v ognju. Ko je Maksimilijan prispel do svojega »darila« in zagledal mogočnega »krželjca«, je ob vodnikovi čestitki k lovskega blagru s solzami v očeh rekel: »Si pa res pravi jager. Pripravil si mi prav to, kar sem si tako zelo želel za svoj 80. rojstni dan.«

Na kmetijo Mihelič, katere gospodar je tudi lovec, je prispel vodja revirja, v katerem je Maksimilijan uplenil svojega tako zelenega srnjaka, da so skupaj proslavili lovski blagor. Vsi lovci iz tistega revirja so mu izrekli lovski blagor in mu zaželeli še kakšno vrnitev v tamkajšnje predele Slovenskih goric.

Za zapis tega doživetja sem se odločil zato, da bi bralci začutili, kako malo je včasih potrebno, da osrečimo kakšnega srčnega po-

sameznika med nami, pa tudi kako se vodstva in člani nekaterih LD trudijo negovati lovsko tovarštvo oziroma prijateljstvo. Tako omogočijo lovcem iz LD, ki v svojem lovišču nimajo možnosti pridobiti take izjemne trofeje, da jo pridobijo. Ob tem se zavedajo, da je vsaka častna in lovcom omogočijo nepozabne doživljaje.

Veliko lovcev omenjene LD je vedelo za tistega srnjaka, vendar niso hrepeneli po njegovi 'glavi'. Vedo namreč, da imajo bogato lovišče in da so njihova odrekavanja lahko vzgled marsikomu iz med nas.

Po pripovedovanju Slavka Kožuharja zapisal – Pavel Nared

Lovski krst na Toškem Čelu

Zadnjo avgustovsko soboto so različni letaki privabili na Toško Čelo množico lovcev in njihovih prijateljev na 'lovski piknik'. Prijetno dobrodošlico jim je izrekel inž. **Stane Kovač**, starešina LD. Pojasnil je, da bo bistvena vsebina prireditve **lovski krst po starodavnem običaju zelene bratovščine**.

Pred 'visoko sodišče' so nato privedli šentviška lovca **Borisa Kastnerja** in **Rudija Erjavca** in jima sodili za 'uboj' dveh divjih prašičev. V zabavo občinstva je sojenje potekalo v sočni, lovski latovščini. Sklenili so ga s kaznijo – udarcih s palico po zadnji plati obsojenih.

Vsi udeleženci 'procesa' so

Foto: M. Korčič

Sodelujoči v predstavi lovskega krsta; stojijo: tožilec mag. Dolfus, sodni visokorodni dr. Razsodni Poštenjak, odvetnik mag. Sama Dobrota, sodni sluga Miha in policaj Goreči Redar; sedijo: dr. Zmešanovičeva (poskrbela je tudi za mehko podlago krščencev – kožo divjega prašiča) ter krščenca Rudi in Boris.

Krščenca, Rudi in Boris. V ozadju dr. Zmešanovičeva, ki je potrdila sposobnost krščencev za krst, ter sodni sluga Miha, ki je predstavil udeležence in napovedoval dogajanje.

odlično odigrali svoje vloge: lovskega sluga, birača, zdravnice, tožilca, branilca in sodnika. Nje-

govo verodostojnost so potrjevali ustrezni kostumi in še posebno odlična maska; mojstrsko jih je oblikovala **Marija Jurovič**, znana dolgoletna maskerka TV Slovenije. Besedilo in dramaturgija 'krvave rihte' sta bila na ravni utečenega amaterskega gledališča. Zato je občinstvo z zanimanjem sledilo 'sojenju' in z aplavzi nagrajevalo duhovite lovske šale.

Organizatorji so v prireditvi lovskega krsta spretno vključili počastitev jubilaranta **Mirka Pekljaja**, nekdanjega starešino in dolgoletnega požrtvovalnega lovskega delavca ter funkcionarja. Lovski piknik zatem se je nadaljeval s splošno zabavo, ki je bila tako prijetna, da obiskovalci skoraj niso zaznali, kdaj se je živahno popoldne prevesilo v vester večer. Še dolgo je namreč pred

lovskim domom potekala sproščena zabava s petjem, glasbo in plesom. Šentviški lovci so z uspehim lovskim piknikom napravili nov korak v krepitevi dobrih odnosov med lovsko bratovščino in občani območja, na katerem delujejo.

Lado Pohar

Na Cerkljanskem sem opazoval volkuljo z mladičem

Nabiranje borovnic me je privedlo do zanimivega opazovanja dveh volkov, česar v moji, več kot 40-letni lovski karieri na območju lovišča v Lovski družini Porezen - Cerklno doslej nisem bil deležen.

Ves julij 2007 je bil zelo vroč, z dnevnimi temperaturami skoraj 39 °C. Moja družina se je 17. ju-

lija odločila, da bomo šli na Porezen obirat borovnice, da bi se izognili hudi vročini v dolini. Ko smo se z avtomobilom pripeljali do Vršč (okrog 1.200 m), smo z vsemi košaricami odšli na teren, kjer je bilo letos borovničevje obilno obloženo s sadeži. A vse borovnice so nabiralci gozdnih sadežev že pobrali, saj so letos dozorele 15 do 20 dni prej kot lani. Ljudje so požrešni, saj sadeže nabirajo z grabljicami, tudi nedozorele in zelene jagode, tako da je bila narava dobesedno opustošena. Takoj sem postal slabe volje in izgubil veselje do nabiranja borovnic. Ker je bila ura šele sedem zjutraj, sem se odločil, da grem pogledat, kako je z gamsi v tistem delu lovišča. Nisem imel namena iti na lov, zato tudi nisem nosil lovske opreme in puške; razen dvogleda s povečavo 10 x 50. Obesil sem si ga za vrat in počasi šel po sredini pobočja Cimprovke. Z daljnogledom sem opazoval nasproti ležeči teren Humi, kjer je navadno veliko gamsov. A tisti dan nisem videl nobene živali, niti slišal. Počasi sem prispel na vrh Cimprovke, kjer je Turistično društvo Novaki postavilo udobno klopco, na katero sem se usedel. Na tistem mestu sem že neštokrat opazoval gamse, srnjad, pa tudi malo divjad. Tam se odpre strmo pobočje vzhodne Cimprovke (med Davčo in Gorenjimi Novaki). Proti vzhodu se razprostirajo: Razpotje, Črni vrh nad Cerklnim, v ozadju tudi Blegoš, Robidensko Brdo, »Mrovlev grič«, pa tudi Škofje in Cerkljanski vrh. Prav s tistega mesta je pred šestimi leti uplenil gamsa naš lovski gost **Danijel Vehar** iz LD Gorenja vas. Ko sem si z daljnogledom dobro ogledal vso omenjeno panoramo, sem vstal s klopec in brez daljnogleda pogledal v

Po krstu je bil odvetnik mag. Sama Dobrota zadovoljen z uspešno opravljeno obrambo krščencev.

Junija 2005 je Marjan Rejc, član LD Porezen - Cerklno (na fotografiji), na Škofju (Cimprovka) uplenil 37 kg težkega, odraslega volka.

skrajni vznožni kot strme doline. Tam sem opazil nekaj ležečega. Hitro sem vzel daljnogled, tedaj pa nisem mogel verjeti pogledu: tam je ležal po barvi in velikosti volk. Brez dvoma! Na prvi pogled se mi je zdel prek daljnogle- da nekoliko velik, predvsem predolg. Pomaknil sem se k skali in daljnogled naslonil nanjo ter ga opazoval več kot deset minut. Zraven njega se je začelo nekaj premikati, gmota skoraj enake barve pa je mirovala. Ugotovil sem, da sta pravzaprav dva volka, in sicer večji, ki leži, manjši pa ga je obšel in se zadrževal v njegovi neposredni bližini. Opazoval sem ju več kot dvajset minut, tako da me je držanje daljnogleda navzgor že rahlo utrudilo, zato sem vmes tudi večkrat počival. Pomislil sem, da je ležeča žival le mrhovina; da se manjši volk, ki je bil še vedno v bližini, le izživlja in hrani z mrhovino. Zato sem z daljnogledom gledal predvsem ležečo žival in opazil, da je tedaj obrnila glavo. Ugotovil sem, da je tudi ležeče bitje volk, brez dvoma živ, vendar leži in se greje na soncu. In glej ga, zlomka! Manjši volk, ki je ves čas stal, je počasi odšel v sosednji gozd. Volk, ki je še vedno ležal, je tedaj začel obračati glavo na vse strani. Utrujen od opazovanja sem zakašljal in zaploskal z rokami. Na tak glas je ležeči volk skočil kvišku in zbežal po isti poti za prvim v gozd. Po več kot polurnem opazovanju sem bil stoodstotno prepričan, da je bila

volkulja z mladičem. Morda je bil v gozdu še kakšen mladič, ki pa ga nisem videl. Več kot en mesec sem spraševal lovce in domačine, če je morda še kdo opazil ali videl volka med Podprvičem in Davčo, a pritrdilnega odgovora nisem dobil. Tudi med domačo drobnico in divjadjo do- slej ni bilo nobenega pokola. Verjetno so bili volkovi le prehodni, kot se je pred leti že zgodilo na nasproti ležečem hribu Cimpro- vke, in sicer na Škofju, kjer je bil 3. 6. 1995 legalno (z vsemi po- trebnimi pravnimi postopki) uple- njen volk, ki ga prikazuje foto- grafija. Uplenil ga je član naše LD **Marjan Rejc**. Prepariran kožuh je bil razstavljen tudi na razstavi 60-letnice LD Porezen - Cerkno.

Anton Raspet

Lovsko presenečenje!

Glede na to, da je trofeja tak- šnega gamsa v naši LD **Tabor Dornberk - Branik** zelo redka, sem se odločil, da opišem jutranji lov uplenitelja **Gorana Furlana** in njegovega bratranca ter nekdanjega pripravnika **Bogomila Furlana**. Takole je pri- povedoval uplenitelj:

»17. 8. 2007 ob 5. uri zjutraj sva se vpisala v knjigo lovskih izhodov in vsak od naju si je do- ločil svoj sektor lovnega območ- ja, ki je prepleten z vinogradi in travniki. Grozdje je bilo že zelo

Uplenjena gamsja koza v zanjo neznačilnem okolju – vinogradu. Ob njej sta uplenitelj Goran in njegov bratranec Bogomil Furlan (LD Tabor - Dornberk - Branik).

sladko, tako da je bila ob jutra- njem sladkem grozdnem desertu velika verjetnost obiska srnjadi. Kmalu po vstopu v lovišče sta se najini lovski smeri ločili in zaže- lela sva si dober pogled ter mirmo roko.

Vroče poletno jutro z rahlim vetričem je dalo slutiti, da bo dan zelo primeren za lov. Nisem še dolgo pešačil, ko sem na travnati brežini opazil močno srno s krep- kim mladičem. Zaradi ugodnega vetra me živali nista dobili v nos in sta mirno nadaljevali s pašo. Previdno sem se jima umaknil in nadaljeval z zalazom. Pregledal sem še nekaj travnikov, vinogra- dov in brežin, a nisem opazil ni- česar drugega. Že sem se sprijaz- nil z usodo, da tokratni lov le ne bo tako uspešen, kot je kazalo, a sem vztrajal do naslednjega vi- nograda, ki je vpel v terase. Z dvogledom sem počasi in siste- matično pregledoval terase, ko sem naenkrat – še vedno ne mo- rem verjeti – zagledal prizor: že priletna gamsja koza se je s pred- njimi nogami spretno vzpenjala na osnovno žico in zobala slatne jagode malvazije. Premaknil sem se na ugodnejše mesto za strel. Še enkrat sem ponovno preveril, če je res gamsja koza, da ne bi slučajno 'položil pravega kozla'. Ocena je bila spet potrjena. Pu- ško sem dobro naslonil na vino- gradniški kol, pomeril in sprožil. Gamsovka je obležala v ognju, z zadnjim grizljajem sladkega grozdja v gobčku. Po krajšem ogledu živali sem po mobilnem telefonu poklical bratranca Bo- gomila in ga zaprosil za pomoč pri spravi divjadi ter mu naro- čil, naj prinese še fotografski apar- at. Seveda sem si ga nekoli- ko 'privoščil' in se pošalil, da sem uplenil jelena. Ni mogel skriti

presenečenja ... Prišel je hitro, celo v spremstvu žene. Čeprav na tleh nista videla jelena, se kar nista mogla načuditi, kako mi je bila Diana naklonjena.

Pred odvozom v hladilnico sem poskrbel še za hiter sklic pri- jateljev in lovskih tovarišev, ki so kmalu začeli opravljati pravi izvedeniški strokovni ogled gams- je koze. Po površni oceni naj bi bila stara približno 6 let, moč njenih rogljev so ocenjevali na okrog 95 točk. Slišati je bilo raz- lične domneve, »kako se je gam- sovka sploh znašla v našem lovi- šču, kaj jo je prignalo na naše ravninsko območje, kjer so po- vsem drugačne razmere ki vlada- jo v značilnem gamsjem avto- htonem območju.«

Komisija za ocenjevanje trofe- je bo prve ocene potrdila ali ovrgla. Med navzočimi so bile tudi iro- nične in komične pripombe, ven- dar še vse v duhu dobrih lovskih tovariških odnosov. Odstrel je bil tudi v skladu z usmeritvami letnega načrta odstrela (2007) za Primorsko LUO, zato Goranu iz srca čestitamo k njegovemu iz- jemnemu lovskemu blagru ...

Boris Birska

Naenkrat povoženih 15 divjih prašičev

24. 8. 2007 je revirni lovec in lovski čuvaj v LPN Ljubljan- ski vrh **Franc Petrič** prejel ob- vestilo, da je na železniški pro- gi Ljubljana-Divača na območju LPN povoženih 8 divjih praši- čev. Kljub temu sva s Francem upala, da je vse skupaj pomota ali kaj podobnega. Pred leti se je

Foto: M. Kernik

V letošnjem avgustu se je izjemen lovski blagor »zgodil« tudi najsta- rejšemu članu LD Lukovica, Francu Kersniku - Tacu. Diana mu je na njegovem Brdu/Lukovici namenila zanimivo trofejo – po rogov- ju močnega srnjaka z nekoliko deformiranim rogovjem, ki se je po letih počasi že bližal svojemu tretjemu obdobju življenja. Uplenitelj je eden od dveh še živčih vnukov slovenskega pisatelja Janka Kers- nika. Tac bo februarju 2008 dopolnil 90 let. Vodniku na lovu, neča- ku Mitji, je rekel, da je to gotovo njegov zadnji, v kar pa mnogi niso prav prepričani ...

Foto: J. Mehle

Zelo žalosten je bil pogled na davek, ki ga je v nekaj sekundah terjal hitri motorni vlak nad Bistro pri Vrhniki ...

namreč zgodilo, da so zdaj že upokojenega lovskega čuvaja iz tedanjega GL Ljubljanski vrh **Franca Turka** prav tako obvestili o večjem številu povoženih divjih prašičev, vendar se je k sreči izkazalo, da niso bili divji prašiči, temveč domače ovce. Ko sva s Petričem nad Bistro, ki je širšemu slovenskemu lovstvu bolj znana kot domovanje Lovskega muzeja, ki deluje v okviru Tehniškega muzeja Slovenije, končno našla mesto nesrečnega dogodka, sva bila izredno neprijetno presenečena, saj je bilo že na daleč mogoče videti, da je v resnici več živali. Ko sva povožene divje prašiče in njihove ostanke pobrala in jih prinesla za progo, sva ugotovila, da je bilo 11 letošnjih mladičev. Hkrati sva opazila sledi tudi na grmovju ob progih, da je nekaj živali padlo pod brežino železniških tirov. Po krajšem iskanju sva pod progo našla še 4 povožene divje prašiče, in sicer starejšo svinjo, lanščaka moškega spola in še dva mladiča. Skupno je bilo torej povoženih kar 15 divjih prašičev:

1 svinja, 1 lanščak ter 13 mladičev. Železniška proga Ljubljana-Divača je tudi v preteklosti terjala svoj davek med divjadjo, vendar mi tako množičen povoz divjadi ni znan. Na omenjeni proggi so povozi pogosti v zimskem času, ko je divjad na proggi in ob njej pobirala krmo, ki je padala iz vagonov (koruza, žito), ali pa v usekih, kjer sta se zlasti jelenjad in srnjad ob višji snežni odeji prehranjevala z bršljanom, ki obrašča kamnite brežine ob proggi.

Mag. Janko Mehle

Dalnogled Bushnell Elite E2

E2 – kako skromno ime za tako briljanten dalnogled! Bushnell je zgodaj spomladi, na sejmu orožja IWA v Nürnbergu, širši strokovni javnosti prvič predstavil letošnjo novost v svoji ponudbi daljnogledov, vrhunski dalnogled s polnim imenom **Elite E2**.

Dalnogled E2 združuje najbolj prestižne optične lastnosti serije Elite s tehnologijo asferičnih leč. Serija daljnogledov Elite, poleg v praksi dokazane protidežne zaščite leč **Rainguard**, ponuja tudi dve novi patentirani tehnologiji obdelave optičnih elementov v daljnogledu.

P3C je posebna kemična prevleka optičnih prizem v daljnogledu, ki poveča ločljivost in kontrast, da je slika bolj jasna in čista.

XTR pa je povsem nova tehnologija, ki jo predstavlja 60 plasti prevlek na vsaki optični prizmi, da je izkoristek razpoložljive svetlobe čim večji.

Poleg navedenih tehnoloških rešitev daljnogledi E2 prinašajo tudi poseben sistem asferičnih leč **Hybrid Fusion**. Sistem predstavlja spoj steklene optične osnove leče in sintetičnega asferičnega elementa. Tako pridobljena asferična optična leča omogoča izjemno robno ostrino slike opazovanega objekta. V daljnogledih z običajnimi lečami je slika opazovanega objekta ob robu malo izkrivljena. Pri klasični tehnologiji obdelave leč se temu ni mogoče izogniti v celoti. Samo uporaba asferičnih leč omogoča enako ostrino od sredine objekta do skrajnega roba. Posledica je izjemno izenačena slika opazovanega objekta. Dalnogled je zato zelo prijeten in neutrudljiv za oči. Oko se ne utruja tudi po daljšem opazovanju, kar bodo še posebno znali ceniti uporabniki, ki nimajo več brezhibnega vida. Vsak, ki je kolikor toliko vaje daljnogledov, bo razliko opazil že po nekaj trenutkih. Le-ta se najbolj odraža po občutku, ki ga imamo v očeh, ko nekaj sekund gledamo skozi dalnogled E2.

Bushnellu je končno uspelo, da tehnologijo asferičnih leč predstavi tudi cenovno sprejemljivo.

Sistem leč omogoča presenetljivo 99,7 % svetlobno prepustnost posamezne leče. Skupaj z izjemno ostro in jasno sliko je predstavljeni dalnogled brez konkurence v tem cenovnem razredu in še daleč naprej.

Čvrsto telo daljnogleda iz magnezijeve zlitine je lažje kot pri običajnih daljnogledih, v katerih so enako velike leče. Tako je E2 približno 40 g lažji kot dalnogled serije Trophy z enako povečavo in velikostjo objektiv.

Skoraj odveč je dodati, da so daljnogledi E2 povsem vodotesni in odporni proti zameglitvi.

Luksuzna žametno črna končna obdelava daljnogleda že ob prvem stiku pove, da imamo v rokah poseben optični izdelek najvišjega kakovostnega razreda. Posebej izdelana torbica daljnogleda je namenjena dolgoletni učinkoviti zaščiti dragocenega izdelka.

Dalnogledi serije E2 so namenjeni najbolj zahtevnim in izbirčnim uporabnikom, ki znajo izkoristiti njihove izjemne optične lastnosti.

Povsem novo vrhunsko serijo Bushnellovih daljnogledov zaenkrat predstavljata samo dva daljnogleda s povečavami 8 x 42 in 10 x 42:

model: 628042, povečava: 8 x 42, vidno polje: 110 m/1000 m, izhodna zenica: 5,25 mm, teža: 728 g;

model: 620142, povečava: 10 x 42, vidno polje: 104 m/1000 m, izhodna zenica: 4,2 mm, teža: 740 g.

Rodeo Team, d. o. o.
Reklamna predstavitev

Elite E2 8 x 42

V mrzlem januar-skem popoldnevu smo se lovci LD Most na Soči in pobratene LD Pesnica - Jareni-na poslovlili od dolgoletnega člana in lovskega tovariša **Stanislava Štruklja**, za prijatelje – Cungiča, ki je umrl 28. 12. 2006.

Stanko se je rodil pred 68 leti (20. 2. 1939) v Tolminskem Lomu pri Cungu. Že kot mlad fant se je zaposlil pri tedanjem SGG. Za kratek čas je delal tudi v podjetju Vino - Gorica. Kmalu za tem se je zaposlil pri Grosistu - Soča (poznejšem Alpkomer-cu) in tam delal vse do svoje upoko-jitve.

Marljiv, kot je bil, si je z ženo Marico in hčerko Ireno uredil prijeten in topel dom – topel tudi za nas lovce.

V lovske vrste je vstopil leta 1963, lovski izpit pa opravil leta 1965. V lovstvu je bil zelo aktiven. Nepogrešljiv je bil pri gradnji lovske koče v Grudnici in pri obnovi koče na Širokem. Delo v lovišču je opravljal zelo marljivo. Nobene košnje in kope sena ni bilo brez njega, lovske steze pa so bile zgledno urejene. Njegova ljubezen so bili psi goniči, predvsem istrijanec, ki ga je pogosto spremljal na lovskih poteh. Kinološki referent in stalni član UO je bil vse od leta 1993 do smrti. Za zaslužno delo v lovski kinologiji je prejel srebrni znak KZS za zasluge, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Tudi od ZLD Gorica je prejel znak za zasluge. Več priznanj za delo na področju gojitve divjadi je dobil tudi v domači LD ter priznanje za razvijanje in utrjevanje prijateljskih vezi s pobrateno LD Pesnica - Jareni-na.

Prepričani smo, da bo Cungič vsem, ki so ga poznali, ostal v spominu kot nepozaben spremljevalec, mentor in nenazadnje lovski tovariš.

LD Most na Soči – V. K.

Na loškem pokopališču smo se prvi dan junija lovci in prijatelji poslovlili od dolgoletnega člana LD Log pod Mangartom **Andreja Marke - Lukeža** (umrl je 29. 5. 2007).

Andrej se je rodil 5. 2. 1935 v dolini Loške Koritnice, ko so temne sile naš narod zapisale propadu. Tako je že mlad občutil tegobe tedanjega časa, saj se je morala sedemčlanska družina leta 1943, ob požigu doma, prvič izseliti iz doline. Po vojni so dom obnovili, Andrej pa si je v Logu pod Mangartom za svojo družino, ki si jo je ustvaril, sezidal nov dom. Po usodnem plazu leta 2000 ga je morala družina zapustiti in se preseliti. Ob svojem delu v Bovcu in pozneje v rudniku Rajbel ni pozabljal na druge in je bil med prvimi člani skupine GRS iz Loga pod Mangartom, ki je pomagala ponesrečenim v gorah.

Kri prednikov in navezanost na gore ter njegov »ozvončkljani« trop ovac so ga leta 1967 pripeljali tudi v vrste zelene bratovščine. V mlajših letih je bil nepogrešljiv spremljevalec lovskih gostov. V organih LD je vestno opravljal funkcijo gospodarja

(1985 do 1989) in bil član disciplinske komisije (1989 do 1992). Bil je tudi v prvi generaciji preglednikov uplenjene divjadi, ki je leta 1978 opravila izpit in je vestno opravljal to delo. Za njegovo nesebično delo je bil odlikovan s priznanjem ZLD Gorica in znakom LZS za lovske zasluge. LD pa mu je letos podelila tudi naziv častnega člana.

V ostenju Mangrta in Loške stene je zamrl glas lovskega roga, ki je oznanil, da je Andrejev zadnji lov končan. Za njim je v naših vrstah nastala praznina. Naj mu bo lahka domača zemlja ob vznožju njegovega očaka!

LD Log pod Mangartom – M. D.

Iz članstva LD Udenboršt je 4. 1. 2007 tiho odšel naš dolgoletni član, častni član, starosta gorenjskega lovstva **Franc Tratnik**.

Ni dolgo tega, ko smo mu člani izglasovali naziv častnega člana LD, praznovali njegovo 90-letnico in se okrepčali na njegovem domu med tradicionalno okroglojansko brakado.

Izgubili smo človeka, velikega ljubitelja narave in tovariša, ki je veliko prispeval za varstvo in gojitve divjadi. Bil je plemenit mož, ki je na zunaj kazal trden značaj, a je bil v resnici nežen, dobrodušen in širokega srca. Pomagal je vsakomur ob vsakem času. Spoštovali so ga sokrajani, prijatelji pa tudi lovci. Veseli smo bili njegovih predlogov in nasvetov.

Franc se je rodil 10. 10. 1913 v

delavski družini. Po končani osnovni šoli in gimnaziji je začel z delom v tekstilni industriji. Takoj po vojni, leta 1946, se je kot ustanovni član takratne LD Kranj vključil v delo in opravljal funkcijo tajnika do leta 1947, ko so se razdružile LD Kranj, Naklo in Šenčur. Leta 1949 je prevzel funkcijo starešine in jo opravljal do leta 1952. Takrat je prevzel funkcijo gospodarja, ki jo je opravljal do leta 1954. Po letu 1955 pa do njegove upokojitve je uspešno opravljal funkcije: predsednika NO (1955–1959, 1963–1967), disciplinske komisije (1967–1973) in gradbenega odbora od leta 1983 do 1989. Aktivno je bil vključen tudi v komisije pri ZLD Gorenjske (1975–1981).

Lovci smo zaupali njegovim nazorom in opozorilom, da je treba ohranjati naravo, postoriti kaj koristnega za divjad in z najemnimi parcelami razbiti monokulture okroglojanskega in kranjskega polja. Bil je eden od prvih pobudnikov za gojitev male divjadi v našem lovišču, ki jo uspešno gojimo še dandanes. Skratka, Tratnik je bil eden od izjemno požrtvovalnih in delavnih lovskih tovarišev, ki je lovce znal pritegniti k pravemu odnosu do divjadi, narave in okolja.

Franc je bil za aktivno delo v zeleni bratovščini odlikovan s plaketo LD Udenboršt, častno plaketo LD, prejel pa je tudi najvišje priznanje v LD, znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje.

Dragi Franc, iskreno se ti zahvaljujemo za tvoj trud in delo v naši LD in lovstvu nasploh, predvsem pa za prizadevanja pri varstvu narave. Ohranili te bomo v trajnem spominu.

LD Udenboršt – J. T.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Ferdinand Omerza, LD Dobrna,

* 7. 12. 1930, † 4. 9. 2007.

Milan Virant, LD Gozdnik, Griže,

* 7. 5. 1936, † 3. 8. 2007.

Rajko Novak, LD Prebold,

* 21. 10. 1933, † 10. 8. 2007.

Anton Kustura, LD Jurklošter,

* 3. 7. 1951, † 3. 9. 2007.

Anton Poljanšek, LD Luče,

* 14. 10. 1922, † 26. 8. 2007.

Jože Hrastnik, LD Mozirje,

* 28. 1. 1923, † 20. 7. 2007.

Evgen Jesih, LD Velunja, Šoštanj,

* 31. 10. 1926, † 9. 4. 2007.

Peter Majer, LD Boč, Podplat,

* 19. 4. 1950, † 29. 5. 2007.

Adolf Sajevec,

LD Dol pri Hrastniku,

* 14. 4. 1934, † 15. 8. 2007.

Karel Klement, LD Grad, Kuzma,*

27. 6. 1926, † 28. 6. 2007.

Jože Bokan, LD Grad, Kuzma,

* 28. 8. 1942, † 3. 9. 2007.

Ivan Kmetič, LD Rače,

* 26. 3. 1943, † 2. 9. 2007.

Srečo Sankovič, LD Domžale,

* 13. 1. 1931, † 23. 7. 2007.

Jožef Seme, LD Murska Sobota,

* 1. 7. 1926, † 30. 8. 2007.

Franc Rado Golba, LD Jesenice,*

9. 2. 1932, † 31. 5. 2007.

Jakob Rado Rainhard,

LD Jesenice,

* 17. 4. 1941, † 8. 5. 2007.

Franc Knaflič,

LD Motnik, Špitalič,

* 7. 9. 1927, † 7. 3. 2007.

Rudolf Holcman, LD Tišina,

* 17. 1. 1926, † 25. 7. 2007.

Hubert Marin, LD Ruše,

* 1. 12. 1958, † 25. 8. 2007.

Anton Pauman, LD Rače,

* 10. 11. 1923, † 19. 8. 2007.

Anton Vuk, LD Poljčane,

* 9. 7. 1942, † 26. 8. 2007.

Jože Prah, LD Brestanica,

* 17. 1. 1935, † 18. 8. 2007.

Milan Babusek, LD Destričnik,

* 6. 2. 1949, † 13. 7. 2007.

Franc Zidarič, LD Ormož,

* 30. 8. 1925, † 19. 8. 2007.

Franc Petek, LD Dolenja vas,

* 13. 1. 1950, † 22. 5. 2007.

Zvonimir Novoselec,

LD Bohinjska Bistrica,

* 18. 1. 1939, † 12. 8. 2007.

Jože Anderlič, LD Kog,

* 14. 3. 1940, † 27. 7. 2007.

Franc Lihtenvalner, LD Kog,

* 30. 8. 1921, † 3. 6. 2007.

Rihard Urbanc, LD Gabrovka,

* 21. 12. 1933, † 1. 8. 2007.

Blažo Glavatovič, LD Planina,

* 27. 9. 1919, † 19. 4. 2007.

Jože Simšič, LD Planina,

* 30. 9. 1927, † 4. 6. 2007.

David Štok, LD Marežice,

* 18. 10. 1922, † 15. 4. 2007.

Peter Kusterle, LD Bled,

* 28. 4. 1918, † 22. 5. 2007.

Marjan Mrak, LD Bled,

* 12. 4. 1927, † 2. 5. 2007.

Alojzij Oserban,

LD Peca, Mežica,

* 20. 11. 1933, † 28. 5. 2007.

Ivan Hodnik,

LD Golavabuka,

* 9. 10. 1920, † 10. 8. 2007.

Z žalostjo smo se poslovlili od dragega lovskega tovariša **Jožeta Kotnika**, člana LD Podgorje pri Slovenj Gradcu, ki je umrl 23. 1. 2007.

Zibelka življenja mu je stekla leta 1926 v prelepem koroškem kraju Ludranski Vrh v Črni na Koroškem.

Osnovno šolo je dokončal v Črni, nato pa se je zaposlil v Rudniku Mežica. 15. 12. 1943 se je vključil v NOB, in sicer v legendarno XIV. divizijo kot kurir 13. udarne brigade. Po vojni je kot dober in požrtvovalen bорец prejel številna odlikovanja in medalje.

Leta 1945, po vrnitvi iz JLA, se je spet zaposlil v Rudniku Mežica, leta 1946 pa kot logar na Gozdni upravi Črna na Koroškem, kjer je delal do leta 1949, ko se je zaposlil pri Notranji upravi OLO Slovenj Gradec. Od leta 1952 do 1956 je opravljal delo matičarja, nato pa se je vpisal na Srednjo gozdarsko šolo v Ljubljani. Po končani šoli se je zaposlil kot revirni vodja pri GG Slovenj Gradec, kjer je delal vse do upokojitve leta 1982. Z velikim veseljem se je ukvarjal tudi s čebelarstvom, za kar je prejel številna priznanja.

Leta 1951 se je vključil v LD Podgorje pri Slovenj Gradcu in ostal njen zvesti član vse do svoje smrti. V LD je kmalu prevzel odgovorne naloge. Aktivno je sodeloval pri gradnji lovskega doma na Čerčevem vrhu. Član UO LD in blagajnik je bil od leta 1962 do 1966, od leta 1966 do 1974 je bil oskrbnik lovskega doma, član UO LD in vodja revirja Plešivec. Več kot dvajset let je bil praporščak. Jože je bil lovec z velikim čutom odgovornosti za naloge, ki jih je prevzel in opravljal vestno ter dosledno. Ni hrepenel po velikih trofejah, bolj se je zavzemal za varstvo in gojitve divjadi, polnjenje krmišč in solnic. Skratka, bil je lovec z dušo in srcem in lahko smo ponosni nanj.

Za svoje delo je prejel mnoge pohvale in priznanja: znak za lovske zasluge LZS, red za lovske zasluge III. stopnje in priznanje OLZ III.

Jože! Hvala Ti za vsa dobra dela, ki si jih opravil za LD in posameznega lovca. Ponosni smo, da smo lahko s Teboj delili prijetne in včasih tudi manj prijetne trenutke. S spoštovanjem in hvaležnostjo se Te bomo spominjali.

LD Podgorje pri Slovenj Gradcu –

J. P.

Umrli časten spomin!

Krvosledec - pokazáč s prinosilom

Delo krvosledca v širšem pomenu besede, torej katerega koli lovskega psa, izšolanega za zasledovanje obstreljene divjadi, mora biti temeljito od nastrela pa vse do trenutka, ko njegov vodnik dobesedno dobi plen v svoje roke. Obstreljeno divjad mora na jermenu najprej izslediti, jo v primeru, če je še živa, glasno in vztrajno goniti ter zaustaviti in zadrževati na mestu do usmrtilnega strela, ki ga praviloma odda vodnik psa. V primerih, ko zasledujemo obstreljeno srnjad, morada tudi šibkejšo parkljasto divjad, jo mora pes dohiteti, potegniti k tlom in jo umiriti. Potem jo mora znati oblajevati ali vodniku pokazati, s čimer vodniku omogočiti, **da dejansko pride do plena**. Tu ni polovičarstva, kajti na pol opravljeno delo pomeni, da vodnik s svojim krvosledcem ni izsledil divjadi in je odrešil skoraj zanesljivega, mučnega pogina. Njeno meso, ki ima tudi ekonomsko vrednost, pa v takem primeru propade.

Vsak lovski pes, izšolan za delo po krvnem sledu, mora biti torej **tudi zanesljiv oblaječ oz. pokazáč**. Kako pes oblaja ali pokaže mrtvo divjad, je bolj ali manj znano vsakemu lovcu. Med nami pa je manj znana posebnost **pokazanja mrtve divjadi s pomočjo prinosila**.

Psa pokažača s prinosilom Nemci imenujejo Bringselverweiser. To metodo so prvič uporabili med 1. svetovno vojno v vojaških sanitetnih enotah za iskanje ranjencev. V začetku so pse šolali tako, da je pes od ranjenca prinesel kakšen njegov osebni predmet. Zaradi težav, ki so se pojavljale pri tem in zaradi zanesljivosti dela, so pozneje metodo izpopolnili tako, da so psu na ovratnico obesili prinosilo. Ko je našel ranjenca, je pes prijel prinosilo v gobec, ga prinesel svojemu vodniku in ga nato odpeljal do nesrečnega.

Po koncu vojne, v 20. letih prejšnjega stoletja, je nemški kinolog Hegendorff omenjeno metodo prenesel tudi v lovsko prakso. Svoje ptičarje je izšolal tako, da so mu najdeno obstreljeno parkljasto divjad pokazali na enak način; torej tako, da so se k njemu vračali s prinosilom v gobcu.

Nemška šola torej pri iskanju obstreljene srnjadi uporablja to

Ovratnica s prinosilom

metodo predvsem pri ptičarjih. V germanskih deželah srnjad uvrščajo med malo divjad. Zato je po njihovih nazorih v primeru obstrelitve ne zasledujemo z barvarji – specialisti, pač pa s psi preostalih lovskih pasem, ki so bili izšolani in preizkušeni v delu po krvnem sledu.

Izšolan pes krvosledec – pokazáč s prinosilom – ima na sledni ovratnici pritrjeno 15 do 25 cm dolgo in okrog 2 cm debelo usnjeno prinosilo, ki mu mora segati le nekje do komolca, da ga pri iskanju in gonji ne bi preveč oviralo. Če samostojno (prost, neoprčen na slednem jermenu) najde že mrtvo obstreljeno divjad ali jo po gonji umiri, se vrne k svojemu vodniku s prinosilom v gobcu. To je zanj zanesljivo znamenje, da je dejansko našel zasledovano divjad. Temu sledi običajno pokazanje plena.

Osebo nimam izkušenj s tovrstnim šolanjem krvosledcev, kajti ptičarjev nisem nikoli šolal v delu po krvnem sledu. Ker v obstoječi strokovni literaturi nisem našel preprostega opisa, kako izšolati pokažača s prinosilom, sem se odpravil k prijatelju in kinološkemu kolegu **Ivanu Travnu**. Vedel sem namreč, da ima on s tem bogate izkušnje. Ko sem ga vprašal, kako poteka tovrstno učenje psa, mi je z nasmehom odgovoril »Čist ainfoh!« Nisem pa se motil v svoji domnevi, da je za tistim njegovim »ainfoh« nekaj mesecev trdega dela, predvsem metodičnega. Ivan mi je takole razložil potek šolanja.

Psa moraš najprej naučiti temeljnih ubogljivostnih vaj in pri njem zelo dobro utrditi predvsem prinašanje predmeta. Na-

Ptičar s prinosilom v gobcu

učiti ga moraš tudi na nošnjo z ovratnice nihajočega prinosila, ki mora postati njegova priljubljena igrača za prinašanje. Zlasti mlad pes potrebuje veliko, zelo veliko igre. Prinosilo mora postati predmet, ki ga bo vedno prinašal z velikim veseljem. Ne pozabimo, da dobro opravljenemu delu **vedno sledi pohvala** ali, kot rečemo v kinološkem žargonu, »potrjevanje« psa. Tega pa **ni nikoli dovolj!** V nasprotju s pokažači med barvarji in psi drugih lovskih pasem ptičarja učimo pokazanja s prinosilom, **preden** ga začnemo uvajati v delo po krvnem sledu. Pomembno pa je, da je naš učenec že dovolj zrel, da se lahko zadostno koncentrira na določeno vajo.

Ko so izpolnjeni opisani pogoji, torej je pes utrjen v ubogljivostnih vajah ter zanesljiv prinašalec, začnemo z učnim procesom tako, da psa z oprčeno sledno ovratnico v sedečem položaju pustimo na določenem mestu, sami pa odnesemo prinosilo in

ga postavimo na nekoliko oddaljeno položeno mrtvo srnjad, ki mora vedno ležati v **vidnem polju psa in vodnika**. Mimogrede: pri šolanju moramo uporabljati **šolsko prinosilo**, ki je nekoliko daljše od običajnega in meri od 30 do 35 cm. O tem pozneje. Ko se vrnemo k psu, mu ukažemo »išči« (NE »prinesi«!). Pes bo z veseljem skočil k plenu, z njega pograbil prinosilo ter ga prinesel. Spodbujanje psa je vedno dobrodošlo, včasih tudi nujno potrebno! Ne da bi mu vzeli predmet iz gobca, se skupaj vrnete od plena do izhodiščne točke. Na tej poti mora torej pes prinosilo neprestano držati v gobcu!

To vajo ponavljamo 2- do 3-krat na dan, vse dokler je pes ne obvlada do podrobnosti. Pomembno je, da pes vedno **dela z veseljem!** Zato z vajami ne smemo nikdar pretiravati! Nehati moramo, preden se pes naveliča; torej ko je pes še vedno pri volji, da bi vajo ponavljal.

V naslednjem koraku zopet pustimo psa v sedečem položaju in **mu v njegovem vidnem polju** z mrtvo srnjadjo naredimo kratko vlečko ter na koncu, na plenu, pustimo prinosilo. Ob vrnitvi k psu sledi povelje »išči« in prinašanje prinosila ter skupen odhod do plena in nazaj na izhodiščni položaj. Tudi ta vaja mora biti dobro utrjena in mora vedno potekati brez zastojev.

Vsako posamezno fazo celotne vaje moramo dodobra utrditi. Potekati mora brezhibno, sicer se nam pozneje vsaka povrnitev grdo maščuje. Če pes odpoje v določeni fazi, moramo storiti korak nazaj ter vajo, ki ni brezhibno opravljena, dodobra utrditi. To nam vzame dodaten čas in trud, zato si ne privoščimo nikakršne površnosti, prehitavanja ali celo preskakovanja faz učnega procesa!

Nato pride na vrsto najtežji del. Psu na sledno ovratnico pripnemo šolsko prinosilo ter psa zopet odločimo v sedečem položaju; uplenjenega srnjaka, npr., pa odnesemo nekaj metrov dlje. Ukažimo mu »išči«; tokrat lahko že »išči – pokaži« ali kaj podobnega. Ptičar bo skočil k plenu z nihajočim prinosilom pod vratom. Ker je šolsko prinosilo daljše in ga nekoliko ovira pri gibanju, je nanj še bolj pozoren. V večini primerov ga bo že refleksno pograbil in prinesel vodniku. Če se to ne zgodi, pomeni, da ena od prejšnjih faz ni bila popolnoma zadovoljivo osvojena, zato se je treba zopet vrniti na prejšnje vaje.

Foto: L. Fabiani

Pri tem se ponavadi pojavi poglobitveni problem, na katerega moramo biti zelo pozorni. Med tekmo do plena šolsko prinosilo psu opleta po prsni in ga zato ovira. Večkrat se zgodi, da ga pes vzame v gobec, še preden pride do plena, kar pa je seveda napaka. Zato mora vodnik imeti psa vedno »na očeh« in se takoj odzvati z odločnim »NE!« vsakokrat, ko ga želi že predčasno prijeti. Če psa ne bi naučili, da **dosledno prime prinosilo šele pri plenu**, bi se pozneje, na naravnem sledu, dogajalo, da bi se krvosledec vračal k vodniku s prinosilom v gobcu tudi tedaj, ko ne bi našel mrtve divjadi. Prav na tej točki velja pravilo, da »vaja dela mojstra«. Zato naj ponovim, da je treba to vajo dodobra utrditi že pred začetkom uvajanja v delo po krvnem sledu.

Ta metoda, tako kot vsako drugo pokazanje mrtve divjadi, je uporabna takrat, ko ne vemo, kje leži mrtva divjad. Med šolanjem potrebujemo pomočnika, ker se tako lahko prepričamo, da je naš učenec pri delu »pošten«, da nam je torej prinesel prinosilo šele potem, ko je dejansko prišel do plena. Pomočnikova naloga je, da skrit opazuje njegovo vedenje na koncu sleda. Če nam pes s

svojim vedenjem »laže«, pomeni, da pri šolanju nismo bili dovolj dosledni in je treba vaje začeti utrjevati od začetka ali vsaj od določene faze naprej.

Po tem razgovoru z Ivanom sem doma poiskal smiselno razlago, zakaj so pri ptičarjih Nemci uporabili sistem pokazanja s prinosilom. Ni se mi zdelo verjetno, da bi metodo uporabljali kar tako, zgolj zaradi lepše »koreografije«. Prepričan sem, da je temu botrovala neka potreba, najverjetneje potreba po izkoriščanju pasjih nagonov.

Poznavanje pasje psihe in dolgoletne izkušnje z njihovim šolanjem so me pripeljali do določenih, upam, točnih zaključkov. Če se motim, prosim strokovnjake, naj me pri tem popravijo.

Dejstvo je, da ptičarja začnemo uvajati v delo po krvnem sledu šele tedaj, ko že **dodobra obvlada vse discipline**, ki jih mora izvajati pri poljskem delu, vključno s prinašanjem male divjadi. Pravilno prinašanje male divjadi je za vsakega pravičnega lovca eno od bistvenih nalog, ki jih zahteva od svojega ptičarja. Zato mora biti lovsko uporaben pes v tej disciplini stoodstoten!

V primeru dela po krvnem sledu, ko ptičar pride sam – brez

vodnika – do mrtve srne, jo navadno skuša prinesiti instinktivno. Prinašanje mrtve divjadi je v veliki meri nagonsko pogojeno. Tega pa ne zmore zaradi velikosti plena. Lahko bi se dogodilo, da bi jo v svoji prinašalski vnemi začel celo vleči proti vodniku. Pri tem bi se zlahka odtrgal kak del kože ali telesa; od tod do pravega »natrgavanja« mrtve divjadi pa je dokaj majhen korak ...

S pomočjo pokaznega prinosila so nemški vodniki ptičarjev rešili dvojni, celo trojni problem: 1. Dosegli so, da jim je pes na **nedvoumen način pokazal**, da je našel obstreljeno parkljesto divjad že mrtvo.

2. Prinosilo je postalo sredstvo ali bolje rečeno nadomestek, s katerim pes **zadovolji svoj nagon** in strast do prinašanja.

3. V veliki meri so **preprečili** možnost »natrgavanja« mrtve divjadi.

Laično gledano je postopek tudi zelo zanimiv. Vendar to ne more biti samemu sebi namen. Lahko je samo razlog več (!), da vodnik pri učenju psa ptičarja v delu po krvnem sledu zagriže tudi v to slastno ali včasih tudi kislo jabolko – pač odvisno od uspehov, ki jih bo dosegel s takim načinom.

Leo Fabiani

Oh, to naše krvosledeništvo!

Ko sem prebiral poročilo o iskanju obstreljene divjadi izpod peresa **Marka Žigona**, objavljeno v letošnji junijski številki Lovca, sem se spraševal, koliko lovcev sploh prebira in razčlenjuje preglednice in grafe, v katere avtor vloži veliko truda? Kolikor sem seznanjen, zelo malo ali skoraj noben. Zato ugotavljam, da taka statistika ni realna in je namenjena sama sebi. Tega bi se morali lotiti na drugačen način, ker nas zanimajo predvsem zahtevna iskanja. Taka so navadno po strelah v noge, čeljusti ... in z ustavljanjem žive divjadi. Tudi to, da Žigon v dnevnikih popravlja slovnične napake in daje nasvete izkušenim vodnikom, je nesprejemljivo. Da vodnik vpiše v Dnevnik iskanja: »Našel divjad po strelu v glavo ali vrat po, npr. 8,30 m«, ga je lahko samo sram, ker je to sploh vpisal; a takih primerov je bilo evindentiranih 20.

Zanima me, kdo pri nas preverja iskanja in sposobnosti psov njihovih vodnikov, ker vem, da

nekateri med vodniki najverjetneje sploh nimajo več psov ali pa sami niso več sposobni zasledovanja zaradi starosti ali boleznih. Zato tudi ne morejo več opravljati te zahtevne naloge! Pa so še vedno objavljeni v Lovcu kot iskalci obstreljene divjadi prek meja svojih LD! Sprašujem se tudi, kdo določi, kdo je sploh lahko iskalec in bo objavljen v Lovcu in po kakšnih merilih? V Nemčiji morajo iskalci doseči določen odstotek iskanj vsako leto, da mu podaljšajo dovoljenje (licenca) za iskanje še za naslednje leto. Kako je pravzaprav s tem pri nas? Prosil bi za odgovor!

Pravilno bi bilo, da bi bili iskalci, ki so objavljeni v Lovcu, usklajevalci (koordinatorji) drugih iskalcev na njihovem območju in ne da ljubosumno iščejo priložnosti za iskanje in ščitijo svoje »teritorije« pred mlajšimi, sposobnejšimi vodniki in psi. Če mislijo, da je iskanje ranjene divjadi zgolj častno lovsko delo brez odgovornosti in želijo na tem področju le pobirati sloves, se motijo in to je žalostno. V bistvu je to zelo nevhvalno in mukotrpno, skoraj junaško delo, ki so ga sposobni opravljati le mlajši, zdravi in sposobni lovci – kinologi, ki so tudi sami v dobri kondiciji, da glede tega ne govorimo o njihovih psih. S tem nikakor ne želim postavljati na stranski tir uglednih starejših in izkušenih vodnikov, ki so bili takšni v mladih letih, le ozavešiti jih želim, da njihova doba, tako kot meni, odhaja. Zato naj si nujno ob sebi vzgojijo kakšnega obojetnega lovca – iskalca in naj mu brez vsakršne ljubosumnosti prepustijo svoje mesto. Tudi mlad preskušen pes si mora nekje (ob pravem vodniku) nabirati in nabirati izkušnje, da bo lahko postal zanesljiv krvosledec. Mladim vodnikom pa naj bo jasno, da s tem, ko tako mesto zasedejo namesto starejšega mentorja, šele začnajo spoznavati vse skrivnosti te resnično »nehvaležne« lovske dejavnosti. Tu ni prostora za razno »blefiranje«, slepomišljenje in laži! Nikakršen izgovor ni opravičljiv, kaj vse je bilo narobe, da njegov pes ni našel jelena po 150 m (res je, da velikokrat naredijo neopopravljive napake tudi strelci, ki, npr., brezglavo rinejo za ranjeno divjadjo, češ saj mora biti že v prvem grmovju ...). Ko iskalec prevzame sled (sledenje), se mora v polni meri zavedati, da je prevzel odgovornost, da ga bo tudi korektno opravil. Če pa temu ni tako, bi moral jelena, ki so ga po neuspelem iskanju našli 150 m

Foto: G. Bolčina

od nastrela, tudi plačati. Zato, ker ni ukrepal tako, da bi tedaj, ko je njegov pes odpovedal, na pomoč takoj poklical še vodnika drugega psa ali več psov. Posebno pri iskanju velike divjadi je treba pri ustavljanju uporabiti vsaj dva ostrga psa. In tu smo že pri najpomembnejši stvari krvosledništva: pri psihofizičnih lastnostih vodnika in predvsem psa! Sodniki le-te preverjamo na preskušnjah, kar pa še zdaleč ni dovolj, da bi bil pes pri iskanju uspešen. Tudi pravilnik za preskušanje dela na tem področju je opisan zelo površno in ohlapno ter je prirejen pasmama hanovrski in barvarski barvar, ki se pri nas vedno bolj izkazujeta kot najslabši pasmi za tovrstno delo. Zakaj? V veliki večini so to na sledu strahopetni, nezanesljivi psi, s pomanjkljivo voljo do dela. Veliko jih tudi ni sledoglasnih. Zato predlagam, da vsi vodniki psov, ne glede na pasmo, pred preizkušnjo po KS sodnikom predložijo dokaz, da so sledoglasni. To še posebno velja za hanovrske barvarje in bavorske barvarje, ki jim doslej, ne vem zaradi kakšnih razlogov, tega ni bilo treba storiti. Opisane so razne resnične zgodbe o zahtevnih sledenjih (Grajš, Novak in zdajšnji iskalci, kot so Oicelj, Dolenc, Bolčina); v vseh zgodbah, v katerih so bili opisani kilometri in kilometri ter ure in ure dolgo zasledovanje, nobeden od vodnikov ni imel na sledu psa ene od dveh omenjenih pasem barvarjev – specialistov.

Če v Dnevnikih ne bi uklinili iskanja, ampak »pobiranje divjadi do 150 m«, kar v nobenem primeru ni iskanje, ki ga je sposoben opraviti vsak pravilno šolan pudelček, bi bila statistika, objavljena v Lovcu, povsem v prid preostalim pasmam. Zakaj si sploh dovolim tako nelepo pisati o obeh pasmah? Zato, ker iz prakse poznam obe pasmi in v tej dejavnosti poznam tudi lastnosti mnogih drugih pasem! Vsi tisti, ki mi želijo (si upajo) oporekati, pa naj se vprašajo, koliko so imeli priložnosti iskati zahtevne primere iskanj, koliko je bilo primerov obstreljenih nog, strelav v čeljust, po oplaznih strelah. Odkrito naj povedo, koliko so bili uspešni.

Zdajšnji pravilnik za preizkušnjo po KS naj bi bil namenjen psom vseh pasem, zato ne more biti pisan samo na kožo Hb in Bb in vodnikom tistih psov, ki si želijo na tem področju zgolj tekrovati. Zato predlagam, da pravilnik ostane v veljavi le za tek-

movanja, *Pravilnik o delu psov po KS vseh pasem* pa naj vsebuje le delo na slednem jermenu z enim popravkom in pokazanje ali oblajevanje mrtve divjadi, ki naj bi bila položena najmanj 150 m od mesta, kjer smo psa sprčili. Pozitivno streluplahost in sledoglasnost je pes moral že predhodno dokazati na PNZ za svojo pasemsko skupino in ima to vpisano v rodovniku. Le tako bomo zagotovo dobili nekaj delovnih psov več, kot jih potrebujemo, in popravili nepravilnost zdajšnjega pravilnika, ko je pes lahko izločen (diskvalificiran), če ni ostro čuval mrtve divjadi, ker je dobil oceno 0, čeprav je sled in pokazanje opravil brez vsakršnega popravka. Z delovnim pravilnikom bi se izognili tudi nekaterim nepotrebnim preverjanjem psa, kot je prosta odločljivost psa, prosta hoja ob nogi in čuvanje mrtve divjadi. Omenim naj tudi, da na preizkušnjah merila kolegov sodnikov niso enotna (npr. pri psih pokazačih, nekdo dovoli poklicati psa, nekdo ne itn.).

V opravičilu **Mitja Kernika** v Lovcu, ki se opravičuje za napake, ki jih je napisal, sta dve napaki. Prva je, da je strogo prepovedano iskati ponoči, kar ne more biti res v primeru, če strelna znamenja kažejo, da gre za smrtni strel. Če rutiniran vodnik to nesporno ugotovi, gremo z dobrim psom tako divjad pobrat tudi ponoči; vendar v nobenem primeru ne dlje kot 200 m oziroma do prve večje gošče. Nikoli pa se v takšnem primeru psa ne spusti s slednjega jermena. Tudi s psom, ki še nima opravljene preizkušnje po KS in je šolan v tej smeri, lahko gremo na predvidoma lažji sled, vendar obvezno le ob spremljavi vodnika z izkušenim psom z izpitom za delo po KS!

Da sem si sploh »drznil« napisati ta članek, so me spodbudile moje dolgoletne izkušnje in prepričanje, saj sem doslej izšolal za delo po KS kar 22 psov šestih različnih pasem, s katerimi sem izsledil – in ne le pobral – več kot 250 glav obstreljene divjadi. Enostransko in poenostavljeno razmišljanje »kinoloških veljakov«, ki v življenju niso izšolali in vodili več kot 2 ali 3 pse (morda še manj) in so se na tem strokovnem področju izobraževali zgolj ob napačnem razumevanjem navedb v literaturi, pa so privedle do takšnega stanja, kakršnega sem opisal.

P. S.: Spodbudno je, da je bilo na 6. redni seji UO LZS obrav-

Veseli vodniki goničev in krvosledca iz LKD Idrija, ki so se udeležili razstave psov CACIB v Portorožu (26. in 27. maja 2007).

navano tudi področje krvosledništva, ki pa ga je treba, ne vem po čigavem mnenju, sistemsko urediti. Da, to je res potrebno, vendar se bojim, da tega ne bodo urejali spet tisti, zaradi katerih je naše krvosledništvo zabredlo tako daleč, da ga je treba zdaj reševati. O imenih krivcev pa naslednjič, če si bo kdo želel!

Franč Svetec,
kinološki sodnik

Razstava psov in tekme v delu - dokaz kakovosti

Vsak lastnik ali vodnik psa si želi, da bi bil njegov ljubljenec odlično ocenjen po zunanosti, pa tudi odličen pri svojem lovskem delu. Ni dovolj, da lastnik psa pelje na oceno zunanosti in na preizkus naravnih zasnov (PNZ) za lovske pse določene pasemske skupine, ampak je treba sodelovati tudi na državnih in mednarodnih razstavah in tekmah. Ko so rezultati oziroma ocene zunanosti psa mednarodnih razstav in tekem v delu vpisani v rodovnik (zaželeno je tudi večkrat), lahko šele trdimo, da je pes res odličen, da ima vse pasemske značilnosti in potrebne delovne sposobnosti.

Člani **Lovskega kinološkega društva Idrija** (LKD Idrija) se trudimo, da bi se kakovost naših goničev in barvarjev, ki jih imajo naši vodniki v LKD največ, povečala, čeprav že zdaj ni slaba. Na občnem zboru smo sklenili, da se morajo vsi lastniki oziroma vodniki goničev in krvosledcev udeleževati čim več razstav in tekem v delu na državnem in mednarodnem nivoju, kar se v praksi na srečo tudi dogaja. Na priredit-

vi Alpe - Adria Winer, mednarodni razstavi psov CAC-CACIB, ki je bila v Marini Portorož 26. maja 2007, je iz LKD Idrija razstavljalo svoje pse kar pet vodnikov lovskih psov. Pet lovskih psov je za tako razstavo zelo majhno število, vendar za 115-člansko društvo, ki ima samo 110 psov, le ni zanemarljivo. Saj ni pomembna številčnost, na razstavah prevladuje le kakovost.

Na omenjeni razstavi smo pokazali: krvosledca (barvarja), tri kratkodlake istrske goniče in enega resastega istrskega goniča. Z njimi smo dosegli zelo dobre rezultate. **Vinko Medved** iz Sr. Kanomlje je pripeljal kratkodlako goničko **Dino**, ki je prejela oceno prav dobro; **Simon Rudolf** iz Podlanišča je za svojega istrskega kratkodlakarja **Bara** prejel R CACIB in R CAC; **Andrej Bolčina** iz Gor. Kanomlje je za kratkodlako istrijanko **Brino** prejel naziv CACIB, prva-kinja pasme, BOB, CAC Slovenije; **Anton Raspet** je za resasto istrijanko **Lolo** prejel oceno odlično in **Radoš Burnik** za bavorsko barvarko **Brino** CACIB, BOB in CAC Slovenije.

Z ocenami razstavljenih psov so bili vsi vodniki zelo zadovoljni. Dobri rezultati so nam dali veselje, da bomo sodelovali še na mnogih mednarodnih razstavah in tekmah. S svojimi štiri-nožnimi prijatelji smo se dobro razpoloženi vrnili v Idrijsko kotlino in med grape ter vrhove Cerkljanskega hribovja.

Anton Raspet,
predsednik LKD Idrija

V seznamu iskalcev obstreljene divjadi je navedena napačna številka iskalca pod št. 63. **Pravilna tel. številka Janija Krivca je 041/763-789.**

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 4/I, m: 5/II, 14. 9.,
Katarina Lindič,
Ambrus 61, 1303 Zagradec.
O: I/I, m: I/I, 15. 08.,
Anton Golob,
Sp. Slemen 9,
2352 Selnica ob Dravi.

Ogrski goniči (SLREK):

tuj plemenjak, m: 5/I, 15. 9.,
Marjan Šiker,
Gozdna pot 1,
2344 Lovrenc na Pohorju.

Beagli (SLRBig):

O: 5/III, m: 5/II, 19. 7.,
Metod Gregorčič,
Tolmiskega punta 13,
5220 Tolmin.
O: 5/I, m: 5/II, 12. 9.,
Alojz Kumprej,
Ter 38, 3333 Ljubno ob Savinji.
O: 5/I, m: 5/I, 23. 7.,
Branko Tratnik,
Idrijska 34, 5270 Ajdovščina.

Kdl. istr. Goniči (SLRGik):

O: 5/I, m: 5/I, 9. 9.,
Steno Tomažič,
Manžan 9, 6000 Koper.
O: 5/I, m: 5/I, 25. 9.,
Damijan Peternel,
Kambreško 3, 5215 Ročinj.
O: 5/I, m: 5/II, 15. 8.,
Mitja Dodič,
Ul. Dragomirja Benčiča Brkina 9,
6240 Kozina.
O: 5/I, m: 5/I, 12. 8.,
Ladislav Ferinček,
Veliki Vrh pri Šmarju 13,
1293 Šmarje - Sap.

Res. istr. Goniči (SLRGir):

O: 5/I, m: 4/I, 31. 10.,
Alojz Jagodnik,
Šembije 21, 6253 Knežak.
O: 4/I, m: 4/I, 30. 7.,
Ivan Tomšič,
Trnje 7, 6257 Pivka.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/I, m: 5/I, 27. 7.,
Brane Gajič,
Nad Mlinščico 6, 1433 Radeče.

Nemški goniči (SLRNig):

O: 5/I, m: 5/I, 20. 9., 20. 9.,
Janko Logar,
Pod bregom 2, 2380 Slovenj
Gradec.

Hanovrski barvarji (SLRHb):

O: 5/B, m: 4/IIIGP, 25. 9.,
Božidar Resman,
Javor. Rovt, 4270 Jesenice.

O: 5/IIIB, m: 5/IIIB, 27. 9.,
Franc Brane Plesnik,
Križan Vrh 23,
3256 Bistrica ob Sotli.
O: 4/I, m: 5/B, 17. 8.,
Janez Srpčič,
Cerklje ob Krki 69,
8263 Cerklje ob Krki.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 8. 10.,
Franc Krašovec,
Prapreče pri Straži 15,
8351 Straža.

Barvarski barvarji (SLRBb):

O: 5/I, m: 5/IGP, 1. 10.,
Rok, Bojan Deberšek,
Podgorska 83,
2380 Slov. Gradec.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Rjavi:
O: 5/II, m: 5/I, 10.10.,
Marko Urigelj, Gradac 53,
8332 Gradac.

Labrador retrieverji (SLRLR):

O: tuj plemenjak,
m: 5/A-TP-R, 12. 8.,
Barbara in Iztok Krumpak,
Črna vas 235, 1000 Ljubljana.
O: 5/PNZ, m: 5/PNZ, 22. 8.,
Katja, Franc Krnjak,
Skolibrova 4, 2270 Ormož.
O: 5/TP-R, III-UPR, 1. 8.,
Zinka Rovnan,
Kolomban 77, 6280 Ankaran.

Koker španjeli (SLRKš):

O: 5/I, m: 5/I, 23. 9.,
Jože Kogelnik,
Podklanc 5, 2370 Dravograd.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci:
O: 5/VP- I. n. r, KS -II. n. r.,
m: 5/VP-172- I. n. r. 29. 9.,
Rudolf Plavec,
Loperšice 23/a, 2270 Ormož.
O: 4/MP-124- I. n. r.
m: 5/MP- 124- I. n. r., 12. 8.,
Viktor Baš, Litijska c. 18,
1275 Šmartno pri Litiji.

O: 5/I, m: 5/I, 23. 9.,
Jože Pangerl,
Miklošičeva 1, 3000 Celje.

Rjavci:

O: 5/I, m: 5/I, 26. 4.,
Sandi Hernaus,
Krtince 17, 3241 Podplat.

Kinološka zveza Slovenije
6. 9. 2007

Mali oglasi

Orožje in optika

Prodaj nov streljni daljnogled Swarovski 1,5 x 24 in **strelni daljnogled** Swarovski PV 2,5 - 10 x 56 N, z osvetljenim križem. Tel.: 041/749-053.

Prodaj boroveljsko bokarico, kal. 16/7 x 65 R, z vložno cevjo, kal. .22 Mag., in **boroveljsko bok šibrenico**, kal. 12/12, z ejektorji. Tel.: 031/575-055.

Prodaj novo karabinko CZ M 70, kal. .30 - 06, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42 (zasušna montaža) in z izrezljanim kopitom. Cena po dogovoru. Tel.: 041/259-859.

Prodaj češko bokarico (Tatra), kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom 3 - 9 x 56 z osvetljenim križem (Riflescope). Cena 750 €. Prodaj tudi **menjalne cevi**, kal. 12/12 (skoraj nove) za 500 €. Tel.: 041/264-663.

Prodaj enostrelno risanico - prelamačo Blaser K 95, kal. .30 R Blaser, ter **menjalno cev** 6,5 x 65 R; **karabinko CZ**, kal. .223; **karabinko Steyr M 95**, kal. 8 x 50 R. Tel.: 041/634-113.

Prodaj bock šibrenici Riccini, kal. 12/12, in Beretta S 55, kal. 12/12; **češko kokarico**, kal. 7 x 57/12; **MK puško** (kal. .22 I. r.) ter **revolver** Arminius, kal. .22 WMR. Tel.: (07) 796-46-47 ali 031/232-945.

Kupim polavtomastko risanico, kal. .22 I. r. (ali .22 WMR), **PAP šibrenico**, kal. 12 (ali 20 x 76), in **Suhlovo šibrenico**, kal. 16 (ali 12). Tel.: (07) 796-46-47 ali 031/232-945.

Kupim prazne tulce (ali polne naboje), kal. 8 x 57 R - 360. Za pomoč se vnaprej zahvaljujem. Tel.: 041/376-491.

Ugodno prodaj pištolo, češki Luger - Kompakt, kal. 9 x 19 D 75, v kovčku. Tel.: 041/297-949.

Prodaj karabinko CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Zeiss 4 x 32 (Suhlova montaža) in **češko bokarico**, mod. 502.10, kal. 12/ .30 - 06, z menjalnimi cevmi 12/12 in str. daljnogledom Bushnell 6 x 42 (potisna montaža). Tel.: (07) 307-38-46 ali 041/913-315.

Prodaj šibrenico - brezpetelinko, kal. 16 - 16, in **str. daljnogled** 1,5 - 6 x 42, oboje brezhibno. Tel.: 040/971-536.

Prodaj RCBS orodje za pravo vratu tulca naboja za ponovno polnjenje. Tel.: 031/331-253.

Prodaj strelni daljnogled Tasco 6 x 40 (polni križ) s Suhlovimi montažnimi deli. Tel.: 041/215-716.

Prodaj risanico, kal. 7 x 70 Rem. Mag., z globoko gravuro in str. daljnogledom Kahles Helia Super 6 x 42 (Suhlova montaža), antinitna cev. Cena 1000 €. Tel.: (03) 897-79-70.

Kupim karabinko, kal. 8 x 57, ali .308 Win.. Tel.: 041/298-552.

Prodaj MK puško Toz, mod. 14. Tel.: 041/215-716.

Prodaj karabinko CZ, kal. 7 x 57, lepo ohranjeno, s str. daljnogledom 3 - 9 x 42; **ruski dvogled** 7 x 50; **karabinko**, kal. 6 PPC; **optično piko** za pogone (ugodno); ter nov **str. daljnogled** Zeiss 6 x 42 in **vložno cev**, kal. 5,6 x 50 R Mag., za šibreno cev, kal. 16. Tel.: 031/380-448.

Kupim lovsko kombinirko Blaser, s str. daljnogledom, kal. 12/6,5 x 57 R ali 16/6,5 x 57 R (ali kal. 20 šibrene cevi). Tel.: 041/665-178.

Ugodno prodaj bokarico CZ, kal. 12/12. Tel.: (03) 165-41-22.

Prodaj karabinko CZ (staro 2 leti), kal. .243 Win., s str. daljnogledom Hako, z obdelanim kopitom in rezbarijami. Cena 650 €. Tel.: 031/302-859.

Prodaj karabinko Steyr Mannlicher SBS 96, kal. 7 mm Rem. Mag., s str. daljnogledom Swarovski 3-12 x 50 (zasušna montaža), **tricevko** Suhl, kal. 16 - 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 3 - 9 x 42 in vložno cevjo, kal. .222 Rem.; **lovski spektiv** Swarovski 30 x 75 in **daljinomer** Bushnell (400 m). Tel.: 031/272-580.

Prodaj češko bokarico, kal. 7 x 57 R/12, z menjalnimi cevmi 12/12, montiranim naprožilom ter str. daljnogledom 6 x 42. Cena 900 €. Tel.: 041/572-781.

Prodaj karabinko, kal. .270 Weatherby Mag., s str. daljnogledom Zeiss 3 - 12 x 56 (montaža Leopold QR) in **karabinko** 6,5 x 57, s str. daljnogledom Swarovski 8 x 56 (zasušna EAW montaža). Tel.: 031/515-194.

Zelo ugodno prodaj malo uporabljano bok rusko šibrenico, kal. 12/12. Puška ima indikatorje udarnih igel in rezbarijo v kopitu, ter novo **repetirno šibrenico** Mossberg - ZDA, kal. 12/76. Puška je sedemstrelna. Tel.: 041/314-346.

Prodaj trap puško Beretta 686E, kal. 12/12. Je odlično ohranjena. Tel.: 040/721-241.

Kupim bokarico, kal. 5,6 x 50 R Mag.; 5,6 x 52 Savage ali podoban kaliber/20 Mag. ali 12. Tel.: 031/383-922.

Prodaj šibrenico, kal. 16 - 16; **tricevko** Suhl, kal. 12 - 12/7 x 57 R, in **risanico** Laufstahl, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom. Cena po dogovoru. Tel.: 041/669-001.

Prodaj risanico Remington mod. 700 Polis, kal. .308 Win., ter **risanico** Weatherby, kal. .243 Win., mod. Vanguard. Obe puški sta opremljeni s str. daljnogledom. Cena po dogovoru. Tel.: 041/347-574.

Prodaj rusko risanico - prelamačo Baikal, kal. .308 Win., s str. daljnogledom Pro-Lux 2,5 - 10 x 56 (osvetljen križ). Puška je nova in zelo natančna. Cena 500 €. Tel.: 031/408-428.

Prodaj skoraj novo češko karabinko, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Meopta 7 x 50, z osvetljenim križem (Suhlova montaža). Tel.: 040/641-822.

Lovska zveza Slovenije

prireja in vabi

v počastitev 100-letnice delovanja
na tematsko razstavo

Gams - ogrožena vrsta?

Razstava bo v prostorih Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani, Prešernova 20.

Odprta bo v četrtek, 8. novembra, ob 17. uri, trajala pa vse do konca leta.

Prodaj pištole Walther PP, PPK, PPK-L in CZ 70, vse kalibra 7,65 mm. Tel.: 041/500-200.

Prodaj bok šibrenico Monte Carlo, kal. 12/12 in samokres Luger 9,19 mm. Tel.: 031/330-260.

Prodaj dobro ohranjeno repetirno risanico, kal. 22 – 250 CZ. Tel.: 041/768-095.

Prodaj odlično ohranjeno borovelsko bokarico (izdelek Fanzoj), kal. 16/7 x 65 R z menjalnimi cevmi 16/16 in strel nima daljnogledoma (Suhlova montaža) Wetzlar 4 x 32 in Bushnell 1,5 – 5 x 22, ter rdečo piko. Tel.: 041/618-954.

Lovski psi

Prodaj nemške prepeličarje – serce, odličnih staršev (5/1.), leglo 24. 6. 2007. Tel.: 040/169-380, popoldne, Darko.

Za paritev imam na voljo brak-jazbečarja, jelenje rdeče barve. Tel. ocena, PNZ in VP, vse odlično. Tel.: 041/522-990.

Prodaj nemške prepeličarje – serce (leglo 11. 8. 2007). Tel.: (01) 898-77-99 ali 041/320-142.

Prodaj psičko pasme beagle. Tel.: 041/528-097.

Prodaj špringer španjelko, staro 1 leto. Tel.: 041/638-100.

Prodaj mladiče, nemške kdl. ptičarje, odličnih staršev (o: PZP – 48, JZP – 174, VD – 78,5 – I. n. r., SPP – SM – II. n. r., UP – KS – II. n. r., m: PZP – 52, JZP – 168). Tel.: 041/543-270, Walter.

Prodaj nemške prepeličarje – serce (dva samčka), odličnih staršev. Tel.: 041/960-314.

Prodaj mlade nemške terierke. Zdravko Garmut; tel.: 041/346-914.

Prodaj mlade pse ptičarje, pasme mali münsterlandec (pasma nemških dolgodlakih ptičarjev), položene 30. 5. 2007. Matija Tonja, Sveti Duh 214, 4220 Škofja Loka. Tel.: 040/296-803.

Na novega lastnika čakajo nemški lovski terierji odličnih delovnih staršev, položeni 28. 8. 2007. Tel.: 040/354-590 (psarna Lipovška).

Prodaj ptičarja, pasme mali münsterlandec (psa in psičko), z rodovnikom, stara 4 mesece. Psi so odlični za lov. Tel.: 040/490-490, Štefan.

Prodaj 3 samčke, epagneul bretone, belo oranžne barve, položene 30. 5. 2007. Tel.: 031/336-006.

Za paritev nudim 3 leta starega brak-jazbečarja, črne barve z rjavimi ožigi. Ocene: 4/1 (PNZ 125 točk, I. n. r.). Tel.: (03) 575-45-87 ali 041/542-061.

Prodaj mladiče pasme nemški lovski terier, leglo 3. 8. 2007. Tel.: 031/322-212.

Prodaj 2 mlada hanovrska barvarja, potomca odličnih staršev. Psa sta godna za oddajo. Tel.: 041/524-133, Janko.

Spoštovani ljubitelji nemških kratkodlakih ptičarjev! 15. novembra pričakujemo zadnje leglo psice ch. **Edesse Adin dom** (Geli Adin dom – Kim

KS v. Hellwegufer), odl., PZP – 54, JZP – 187, SPP – 210 – I. a, VD – 80 – I. n. r., SPP – SM – 208 – I. a – CACT, CACIT, UP KS-126 – II. n. r., VUP – 315 – I. c, Ch. J. SLO (3 x PRM), Ch. SLO (5 x CAC), Ch. Int (3 x CACIB), HD – A. Oče je vrhunski plemenjak **Orpheus KS von Innviertel** (Farah KS von Innviertel – Jaspa von Innviertel), odl., D 1, FuW 1, VGP – 398 – I. d, Vbr, IKP – II, Kleem. Prf., JE, CACA, CACIB, HD – A, odlični krvosledci, lisičar in prašičar. Informacije in rezervacije: Andreja Strajnar, 041/484-242.

Prodaj lovsko terierko, staro 2 leti. Tel.: 041/657-255.

Prodaj mladega brandel braka (leglo 3. 7. 2007), tetoviranega in cepljenega. Tel.: 041/683-234, Kovačič.

Drugo

Prodaj izrezljane podložne deske za lovske trofeje. Tel.: (04) 255-14-40, Ana Krč.

Prodaj damjaka za odstrel v okolici Zasavja (po izbiri). Tel.: 031/800-615.

Prodaj suhe orehove plohe za kopita. Joško Krivec, IV. Prekomorske 32, Ajdovščina. Tel.: (05) 366-13-81, zvečer.

Nudim lov v čudovitem lovskem revirju na Hrvaškem (okolica Vrbovca) na navadnega jelena, divjega prašiča in damjaka. Tel.: 00385 91 272-70-22, Vanja.

Prodaj race, fazane in jerebice za šolanje psov. Tel.: 041/717-464.

Menjam odstrel gamsa za odstrel muflona. Tel.: 040/291-400.

Prodaj mladiče, košute in jelene damjake (lopatarje) za odstrel ali nadaljnjo rejo. Tel.: 031/827-336.

Prodaj kapitalnega damjaka (za odstrel) in **nevezane revije Lovca** od leta 1948 naprej. Tel.: 041/427-618.

Prodaj dva jelena – damjaka, stara 4 in 5 let. Lahko tudi samo rogove. Tel.: 041/357-974.

Prodaj komplet revije Lovca od 1989 do 2006, več knjig Zlatorogove knjižnice in **2 dvogleda** Bresser 8 x 56 JD. Matvež Peršak, Podkraj 8, Mežica.

Prodaj zbirko odpadlega srnjačjega rogova (120 kosov). Tel.: 041/215-716.

Izdelam vam zimske ptičje krmilnice in umetne valilnice za ptice duplarice (več vrst) ter **montiram lovske trofeje** na naravne podložne deščice. Tel.: (01) 895-15-96.

Izdelam gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 51-41-181 ali 041/819-231, Basaj.

Izvezem vam logo vaše LD na lovsko srajco, kapo, jakno, nahrbtnik ipd. Tel.: 041/637-190.

Prodaj ustrojene kakovostne kožuhe lisic za žensko jakno. Tel.: 041/844-662.

Ročno vam izdelam podložne deščice za lovske trofeje vseh vrst, okrašene z rez-

barijami (hrastovi listi z žلودom). Na ogled vam lahko pošljem fotografijo izdelka. Tel.: 031/890-173.

Kupim stare krmilnike Herkules. Tel.: 031/890 – 173.

Kupim Slovenski lovski priročnik 1/2 (Zlatorogova knjižnica), 1980. Tel.: 041/373-930.

V soboto, 13. oktobra 2007,
od 10. do 15. ure in
nedeljo, 14. oktobra 2007,
od 9. do 15. ure

bo v HIT Šport centru
v Šempetru pri Gorici

**MEDNARODNO
SREČANJE
ZBIRALCEV VOJAŠKE
OPREME IN OROŽJA.**

*Zainteresirani vljudno
vabljeni!*

Vzrejna komisija KZS za goniče v
sodelovanju z LKD Ljubljana in LD Tuhinj
organizira

**DRŽAVNO TEKMO GONIČEV
(razen brak-jazbečarjev),**

ki bo 20. 10. 2007 z začetkom ob 8. uri pred lovsko kočjo Tuhinj.

Na tekmi bo tekmovalo največ 30 psov. Vse zainteresirane vodnike prosimo, da prijave pošljejo tajniku VK na naslov **Jožef VERČKO, Troblje 46/d, 2380 Slovenj Gradec**, najpozneje do 12. 10. 2007.

Udeleženi psi morajo izpolnjevati pogoje iz Pravilnika o ocenjevanju dela goničev.

Tajnik VK: Jožef VERČKO
Predsednik VK: Slavko ŽLEBNIK

*Obenem LKD Ljubljana obvešča, da LOKALNA UPORABNOSTNA
TEKMA GONIČEV na ta dan odpade.*

Vzrejna komisija KZS za goniče
obvešča, da bo

VZREJNI PREGLED ZA GONIČE (VI. skupino)
(razen za brak-jazbečarje)

v soboto, 3. 11. 2007, ob 8. uri na hipodromu v Šentjerneju.

VK za goniče ima v sklopu internetne strani Kinološke zveze Slovenije svojo stran na naslovu
<http://www.kinoloska-zveza.si/vzrejne-komisije/gonici/>,
kjer bomo objavljali vsa aktualna obvestila (organizacija državnih tekmoval, vzrejnih pregledov, sklepe VK, seznam plemenjakov in plemenk itn.), ki so povezana z delom VK za goniče.

*Tajnik VK za goniče
Jožef VERČKO*

OKTOBER						
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)		
		vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. Po	21:11	13:13	7:00	18:43	5:55	19:47
2. To	22:12	14:21	7:01	18:41	5:56	19:45
3. Sr	23:22	15:14	7:02	18:39	5:58	19:43
4. Če	-----	15:54	7:03	18:38	5:59	19:41
5. Pe	0:37	16:24	7:05	18:36	6:00	19:40
6. So	1:50	16:47	7:06	18:34	6:02	19:38
7. Ne	3:02	17:05	7:07	18:32	6:03	19:36
8. Po	4:11	17:21	7:09	18:30	6:04	19:34
9. To	5:17	17:36	7:10	18:28	6:06	19:32
10. Sr	6:22	17:52	7:11	18:26	6:07	19:30
11. Če	7:27	18:08	7:13	18:24	6:08	19:28
12. Pe	8:34	18:27	7:14	18:22	6:09	19:27
13. So	9:40	18:49	7:15	18:21	6:11	19:25
14. Ne	10:47	19:17	7:16	18:19	6:12	19:23
15. Po	11:52	19:53	7:18	18:17	6:13	19:21
16. To	12:53	20:38	7:19	18:15	6:15	19:20
17. Sr	13:45	21:34	7:21	18:13	6:16	19:18
18. Če	14:29	22:39	7:22	18:12	6:17	19:16
19. Pe	15:03	23:51	7:23	18:10	6:19	19:14
20. So	15:31	-----	7:25	18:08	6:20	19:13
21. Ne	15:54	1:06	7:26	18:06	6:21	19:11
22. Po	16:15	2:24	7:27	18:05	6:23	19:10
23. To	16:35	3:42	7:29	18:03	6:24	19:08
24. Sr	16:54	5:03	7:30	18:01	6:25	19:07
25. Če	17:16	6:27	7:32	18:00	6:26	19:05
26. Pe	17:42	7:53	7:33	17:58	6:28	19:04
27. So	18:16	9:21	7:34	17:56	6:29	19:02
28. Ne	18:01	9:48	7:36	16:55	5:30	18:01
29. Po	18:59	11:05	7:37	16:53	5:32	17:59
30. To	20:08	12:06	7:39	16:52	5:33	17:58
31. Sr	21:24	12:52	7:40	16:50	5:34	17:57

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV)
IN KLOBUKOV PO MERI,
KAKOVOSTNO IN PO ZELO
UGODNI CENI!
PREPRIČAJTE SE SAMI!

KROJŠTVO PEČOLER, s.p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055

kontaktni naslov: joze.pecoler@tele-cable.net

**Vzrejna komisija za brak-jazbečarje
in LKD Celje**

organizirata

**X. državno uporabnostno tekmo
za alpske brak-jazbečarje.**

Tekmovanje bo v soboto, 27. 10. 2007, v lovišču LD Ponikva.

Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Ponikva,
Slatina pri Ponikvi 47.

Pisne prijave z obojestransko fotokopijo rodovnika pošljite tajnici komisije **Jožici Metelko Kraševac**, Zagaj Pri Ponikvi 17, 3232 Ponikva, najpozneje do 13. 10. 2007.

Tekmovali bodo lahko samo psi z opravljenim PNZ in najmanj prav dobro telesno oceno. Podrobnejše informacije so na voljo po tel.: 041/647 216.

Vzrejna komisija za brak-jazbečarje

obvešča,

da bosta v soboto, 3. 11. 2007,

**SREČANJE LJUBITELJEV BRAK-JAZBEČARJEV
in VZREJNI PREGLED teh psov.**

Prireditvi bosta pri lovskem domu LD Loka pri Zidanem Mostu. Pot bo označena.

Začetek bo ob 9. uri. Predhodne prijave niso potrebne, s seboj imejte originalni rodovnik psa in obojestransko fotokopijo tega dokumenta.

Kontaktna oseba za informacije je tajnica komisije **Jožica Metelko Kraševac**; tel.: 041/647216.

NOČNA OPTIKA
IZJEMNA PONUDBA

Dedal-NV

Najugodnejša ponudba izdelkov nočne optike Dedal-NV in SERVIS!

EDINI ZASTOPNIK IN PRODAJALEC NOČNE OPTIKE Dedal-NV ZA SLOVENIJO:

ART TRGOVINA
FRANC GORZA S.P.

Škrebčev trg 4, 1310 Ribnica
T: 01 8364 568
F: 01 8369 054
GSM: 041 695 270
e-mail: fgorza@siol.net

Hubertus
Club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

MADŽARSKA
LOV NA DAMJAKA V RUKU
4 polpenzion v luksuzni lovski koči, 3 dni organiziranega lova z vodenjem poklicnega lovca in terenska priprava trofej ter odstrel damjaka z rogovjem
do 2 kg 1.000 €
do 2,5 kg 1.150 €
do 3 kg 1.550 €
do 3,5 kg 2.000 €
do 4 kg 3.200 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA JELENA
4 polpenzion v luksuzni lovski koči, 3 dni organiziranega lova z vodenjem poklicnega lovca in terenska priprava trofej ter odstrel jelena z rogovjem
do 5 kg 1.200 €
do 6 kg 1.680 €
do 7 kg 2.400 €
do 8 kg 3.200 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA MERJASCA
4 polpenzion v luksuzni lovski koči, 3 dni organiziranega lova z vodenjem poklicnega lovca in terenska priprava trofej ter odstrel merjasca s čekani
12 cm 800 €
do 14 cm 1.000 €
do 16 cm 1.200 €
do 18 cm 1.600 €

STRELNI DALJNOGLEDI
ANGLEŠKE FIRME HAWKE

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 2x-4x 16 164,83 €
NE 1,5-5x-44 188,62 €
NE 2,5-10x50 224,09 €

Informacije in naročila: BELUGA d.o.o., Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

Najzanesljivejši lov na volka – Mongolija
7 dni, s 5 dnevi lova v mongolski stepi, za 1.990 € (oktober–november). Odstrel volka 290 €, gazele 160 €. Doslej 100 % uspeh!

Rumunija: 3 dni lova v roku, polni penzion, prevoz po lovišču, odstrel damjaka s težo rogovja do 3 kg za 1.290 €. Odhod z organiziranim spremstvom PASAT; 10. oktobra.

Madžarska: lov na malo divjad (poljski zajec 35 €, fazan 13 €).

Slovenija: 600 € za lov in odstrel gamsa (do 90 CIC) v lovišču LD.

Hrvaška: pavšalni lov na divje prašiče s pogonom za 150 €/dan. 1.490 € za 7-dnevni safari v septembru–oktobru v Namibiji.

Izjemno ugodne cene odstrelov trofejne divjadi: oriks, hartebeest 170 €, gnu po 200 €, bradavičarka 290 €, springbok 50 € ...

Pasat, d.o.o.
http://www.pasat.si > tel.: 01/428 37 40 > GSM: 041/728-143
> faks: 01/428 37 44 > e-pošta: info@pasat.si

interclass
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - VIČ
(01) 2000 940, 031 834 000
www.interclasscars.si

MAZDA
VOLVO

Ugodnosti za člane LD.

Vrhunska kakovost – sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvestna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastavljivost
- 10-letna garancija
- cena: **207,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR, d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

SERVIS

DALJNOGLEDI - SPEKTIVI

NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS

B-O-C-K

puškarstvo
lovska in ribiška trgovina

Podjetje za izdelavo in prodajo lovskega orožja, Dražgoška 2,
4000 Kranj, Tel.: 04/202-33-20, Faks: 04/202-60-00,
Email: bock.kranj@siol.net, Url: www.bock.si

**Pri nas vemo,
kaj lovci potrebujejo!**

JORDAN

že od **14.300 EUR**
3.427.000 SIT

4x4+reduktor

SUZUKI Avtohita Jordan - Škofljica • 01/366 63 48 • www.avtohita-jordan.si

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro
streljanje in za streljanje
v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42 RD 30H RD 30 RD 25H

Optična pika 2. generacije
Povprečna dolžina 112 mm, teža: 115 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti
optične, agnostna cena:

100,50 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA: **270,80 €**

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

KROJASTVO

ROŽMAN

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
hubertus
plašče
in pelerine
izdelujemo
po meri.

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo-rozman@siol.net

LASSA

IZDELEK BRISA BRIDGESTONE SABANCI TIRE MANUFACTURING AND TRADE INC.

Pnevmatike 4x4

INFORMACIJE PRI VAŠEM VULKANIZERJU
ALI PO TELEFONU (01) 759 15 00

FAMM COMMERCE, d.o.o.
Obrtna cona Logatec 10A
www.fammcommerce.si
info@fammcommerce.si

COMPETUS LT-A OK-144

